

OPINNÄYTETYÖ

**”Ihan ensimmäiseksi olisin halunnut kuulla, että
tapahtuma-ala ON vaihtoehto!”**

Tapahtuma-alan tunnettuuden lisääminen opinto-ohjauksessa

Iida Jauhiainen

Kulttuurituotannon koulutusohjelma

240 op

11/2023

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kulttuurituotannon koulutusohjelma 240 op

Tekijät: Iida Jauhiainen

Opinnäytetyön nimi: ”Ihan ensimmäiseksi olisin halunnut kuulla, että tapahtuma-ala ON vaihtoehto!” – Tapahtuma-alan tunnettuuden lisääminen opinto-ohjauksessa

Sivumäärä: 74 ja 15 liitesivua

Työn ohjaaja(t): Minna Hautio

Työn tilaaja(t): Tapahtumateollisuus ry

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli mahdollistaa tapahtuma-alan tunnettuuden lisääminen opinto-ohjauksessa, jotta nuoria saataisiin innostumaan alalle ja mahdollisesti paikkaamaan alan työvoimapulaa. Tavoitteen toteutumista varten oli tärkeä selvittää, millaisista toimijoista opinto-ohjauksen verkostot muodostuvat, millaista ohjauksen ja työelämän välinen yhteistyö on ja miten tapahtuma-alasta kannattaa viestiä opinto-ohjauksessa. Lisäksi tavoitteena oli selvittää, mitä kertoa nuorille tapahtuma-alasta. Työn tilaajana toimi tapahtumaelinkeinon keskusjärjestö Tapahtumateollisuus ry.

Tapahtuma-ala ja opinto-ohjaus perustuvat verkostomaiseen työskentelyyn, joten teoriaosuudessa käsiteltiin molempien toimintaympäristöjä ja ajankohtaisia ilmiöitä. Tapahtuma-alasta kerrottiin sen ekosysteemin, koulutuksen ja osaamisen, työllisyystilanteen avulla. Opinto-ohjausta kuvailtiin eri kouluasteilla. Lisäksi molempia toimintakenttiä tarkasteltiin tulevaisuuteen suuntautuvan tiedon valossa.

Opinnäytetyön aineistonkeruumenetelminä käytettiin haastatteluja ja kyselyä. Puolistrukturoiduissa haastatteluissa kartoitettiin opinto-ohjauksen ja työ- ja elinkeinoelämän välistä yhteistyötä, sen muotoja ja sisältöjä neljän asiantuntijan näkökulmasta. Kaksi haastateltavaa toimivat oppilaitoksissa ohjaustyön parissa ja kaksi haastateltavaa nuorten ja työ- ja elinkeinoelämän yhteistyöhön erikoistuneissa organisaatioissa. Kyselyssä kerättiin tapahtuma-alalla toimivien ajatuksia tapahtuma-alaa koskevasta tiedosta, jota opinto-ohjauksessa voitaisiin hyödyntää. Aineisto analysoitiin aineistolähtöisen sisällönanalyysillä.

Opinto-ohjauksen verkostot ovat laajat ja yhteistyö niissä monipuolista. Tapahtuma-alan toimijoilla ja ohjaustyöhön liittyvillä ammattilaisilla on yhtenäinen näkemys asioista, joista nuorille tulee tapahtuma-alasan liittyen kertoa opinto-ohjauksessa. Nuorille kannattaa kertoa tapahtuma-alasta mahdollisimman konkreettisesti, rehellisesti ja positiivisesti. Myös tapahtuma-alan kokeileminen esimerkiksi harjoittelun tai vapaaehtoistyön avulla osoittautui merkitykselliseksi osaksi alaan tutustumista.

Työn lopputuotoksena syntyi näkyvyysopas, jonka sisältö perustuu tämän opinnäytetyön tuloksiin. Opas toimii työvälineenä, jonka avulla Tapahtumateollisuus ry ja sen jäsenet voivat lisätä tapahtuma-alan näkyvyyttä opinto-ohjauksessa.

Asiasanat: tapahtumateollisuus, opinto-ohjaus, uravalinta, tunnettuus, työvoimapula, työelämäyhteydet

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Degree Programme in Cultural Management 240 ECTS

Author: Iida Jauhiainen

Title: "First of all, I would have wanted to know that the event industry IS an option!" - Raising awareness of the event industry in study guidance

Number of Pages: 74 and 15 attachment pages

Supervisor(s): Minna Hautio

Commissioned by: Tapahtumateollisuus ry

The purpose of this thesis was to make it possible to increase the recognition of the events industry in study guidance. This could attract young people to the industry and help in the industry's labour shortage. In order to achieve this goal, it was important to find out what kind of organisations are active in the study guidance networks, what the cooperation between guidance and working life looks like, and how the events industry should be communicated about in study guidance. In addition, the goal was to find out what information about the event industry should be communicated to young people. The work was commissioned by the event industry's central organisation, Tapahtumateollisuus ry.

In the theory section, information was given about the event industry's ecosystem, education, skills and the employment situation. The contents of study guidance were described at different school levels. In addition, both fields were examined in the light of future-oriented information.

Interviews and a survey were used as data collection methods for the thesis. In the semi-structured interviews, the cooperation between study guidance and working life, its forms and contents were mapped from the perspective of four experts. Two of the interviewees worked in schools, and two others in organisations outside the school. The survey collected the thoughts of people working in the event industry on information about the event industry that could be used in study guidance. The data was analysed using data-driven content analysis.

The study guidance networks are extensive and the cooperation in them diverse. Actors in the event industry and guidance professionals have a common view of what the young people should be told about the event industry in study guidance. Young people should be told about the events industry as throughoutly as possible, honestly and positively. Also, experiencing the events industry, for example through internships or volunteering, proved to be an important part of getting to know the industry.

The end result of the work was a Visibility Guide. The content of the guide is based on the results of this thesis. The guide serves as a working tool to enable Tapahtumateollisuus ry and its members to increase the visibility of the event industry in study guidance.

Keywords: event industry, study guidance, career choice, labor shortage, working life connections

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	5
2	TAPAHTUMATEOLLISUUS RY	8
3	TAPAHTUMA-ALA TOIMINTAYMPÄRISTÖNÄ	10
	3.1 Ekosysteemi	11
	3.2 Koulutus ja osaaminen	13
	3.3 Työllisyys	14
	3.4 Tapahtuma-alan tulevaisuudennäkymiä	15
4	OHJAUS TYÖELÄMÄÄN SIIRTYMISEN TUKENA	19
	4.1 Opinto-ohjaus	20
	4.2 Ohjauksen tulevaisuudennäkymiä	23
5	KEHITTÄMISTYÖN MENETELMÄT	25
	5.1 Lähestymistapana verkostotutkimus	25
	5.2 Haastattelut	26
	5.3 Kysely	28
	5.4 Aineiston uskottavuus ja tutkimusetiikka	29
6	SISÄLLÖNANALYYSI	32
	6.1 Aineiston pelkistäminen, eli redusointi	32
	6.2 Aineiston ryhmittely, eli klusterointi	33
	6.3 Aineiston käsitteellistäminen, eli abstrahointi	35
7	TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	39
	7.1 Ohjaustyön laajoissa verkostoissa kulkee tietoa	39
	7.2 Rehellistä ja positiivista viestintää tapahtuma-alasta	45
	7.3 Yhtenevä näkemys tapahtuma-alaa koskevasta tiedosta	49
	7.4 Tapahtuma-alan kokeileminen on tärkeää	54
	7.5 Yhteenveto	60
8	NÄKYVYYXSOPAS TUOTOKSENA	64
9	POHDINTA	66
	LÄHTEET	70
	LIITTEET	76

1 JOHDANTO

Tapahtuma-ala on laaja ja monimuotoinen erilaisista elinkeinoista muodostuva toimiala, joka tuli Suomessa suuren yleisön tietoisuuteen koronakriisin myötä. Korona-aikana hallituksen asettamat rajoitteet iskivät pahasti juuri tapahtuma-alaan ja asiasta uutisoitiin runsaasti (mm. Yle 2020; MTV Uutiset 2020). Kokoontumisrajoituksilla rajoitettiin ja estettiin tapahtumaelinkeinon toteuttamista. Tämä koettiin alalla epäreiluna, mikä johti alan yhteisen äänen löytymiseen ja aiempaa parempaan järjestäytymiseen esimerkiksi ”Mitta on täysi” ja ”Viimeinen sulkua - Ovet auki!” -mielenilmausten muodossa, jotka saivat niin ikään mediahuomiota (mm. Helsingin Sanomat 2021a; 2022b). Tämän opinnäytetyön tilaajan toimiva Tapahtumateollisuus ry perustettiin myös kesällä 2020, ja toimii tapahtumien puolestapuhujana ja alan elinkeinotoiminnan edistäjänä (Tapahtumateollisuus ry 2023a).

Tapahtuma-ala on sittemmin elpynyt koronasta ja toiminta on jälleen kasvusuuntaista. Esimerkiksi tapahtuma-alan liikevaihto vuonna 2022 oli 2,6 miljardia euroa (Creative Finland 2023a), mikä ylitti jo pandemiaa edeltäneen liikevaihdon vuodelta 2019, joka oli 2,35 miljardia euroa (Työ- ja elinkeinoministeriö 2023, 35). Korona-aika jätti kuitenkin jälkensä, sillä tapahtumien tekijöitä on poistunut alalta pysyvästi, ja työvoimapula on este alan kasvulle (Työ- ja elinkeinoministeriö 2023, 34–35). Työvoimapulan ratkaisemiseksi on ehdotettu erilaisten toimenpiteitä, kuten alan brändin työstämistä ja koulutuksen kehittämistä (Tapahtumateollisuus 2023b, 10). Alan toimijoille on järjestetty täydennyskoulutusta (mm. Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus 2023) ja rekrytoitu työvoimaa niin uusista tekijöistä kuin vanhoista konkareista (mm. Yle 2022a).

Työvoimapulaa koskevaan keskusteluun liittyen minulle heräsi ajatus, että osana alan näkyvyys- ja brändityötä voitaisiin kertoa tapahtuma-alasta uravaihtoehtona ja elinkeinona vielä entistä enemmän opinto-ohjauksessa. Opinto-ohjaus tavoittaa valtaosan suomalaisista lapsista ja nuorista oppivelvollisuuden suorittamisen aikana, ja on siksi tärkeä kumppani tapahtuma-alan näkyvyystyötä ajatellen. Tapahtuma-alalla tarvittava osaaminen, ammatit ja koulutusvaihtoehdot ovat esimerkkejä aiheista, joista opinto-ohjauksessa olisi luonnollista kertoa tapahtuma-alaan liittyen, ja näistä varmasti osa opinto-ohjaajista ansioituneesti kertookin.

Opinto-ohjausta annetaan perusopetuksen lisäksi toisen asteen opetuksessa ja korkeakouluissa, ja ohjauksen sisällöt, vastuut ja toteutustavat vaihtelevat kouluasteen mukaan. Esimerkiksi lukioissa vastuu opinto-ohjauksesta on opinto-ohjaajalla (Opetushallitus 2014b), mutta lukion

opetussuunnitelman perusteiden (Opetushallitus 2019) mukaisesti myös aineenopettajien vastuulla on tukea ”opiskelijan jatko-opintovalmiuksia ja työelämäntuntemusta oman oppiaineensa osalta”. Työelämä tieto linkittyy lukiokoulutuksessa siis myös suoraan eri oppiaineiden opetukseen. Koska tapahtumatuotanto tai -työ ei ole suoraan peruskoulun tai yleissivistävän toisen asteen koulutuksen oppiaine, on riskinä, että tapahtuma-alan tuntemus jää nuorten keskuudessa muiden oppiaineiden jalkoihin tai puutteelliseksi. Näin kävi myös aikanaan minulle, sillä ymmärrys tapahtumatyöstä itselle sopivana uravaihtoehtona heräsi vasta toiselle alalle valmistumisen jälkeen, sosiaalisen median välityksellä. En siis kuullut tapahtuma-alasta opinto-ohjauksessa, vaan löysin alan, kun päädyin seuraamaan Instagramissa musiikkialan tapahtumissa työskenteleviä ihmisiä. Alalla toimivien yksityishenkilöiden julkaisemien sosiaalisen median sisältöjen ansiosta oivalsin, että minäkin voisin työskennellä tapahtumissa intohimoni parissa.

Yhteistyö työ- ja elinkeinoelämän kanssa on olennainen osa opinto-ohjaajien työtä (Suomen opinto-ohjaajat ry 2023), mutta koska Tapahtumateollisuus ry on nuori toimija, ei pitkäjänteistä yhteistyötä opinto-ohjauksen kanssa vielä ole rakennettu alan keskusjärjestön toimesta. Tämän tilanteen muuttamiseksi, on tämän työn tavoitteena mahdollistaa tapahtuma-alan tunnettuuden lisääminen opinto-ohjauksessa. Tavoitteeseen pääsemiseksi muodostin tutkimuskysymykset, jotka ovat:

- Millaisista toimijoista opinto-ohjauksen verkostot muodostuvat?
- Millaista työ- ja elinkeinoelämän ja opinto-ohjauksen välinen yhteistyö on?
- Mitä kertoa nuorille tapahtuma-alasta?
- Millä tavoin tapahtuma-alasta kannattaa viestiä opinto-ohjauksessa?

Opinto-ohjausta annetaan eri ikäisille ihmisille, jotka koulumaailmassa kuitenkin pääsääntöisesti ovat kuitenkin nuoria ja nuoria aikuisia. Tästä syystä tämän työn keskiössä ovat nuoret, vaikka opinto-ohjausta voivat saada ja opinto- ja uravalintoja tehdä yhtä lailla aikuisetkin. Opinnäytetyön aineisto koostuu ohjaus- ja asiantuntijatyötä tekevien haastatteluista sekä tapahtuma-alalla toimiville suunnatusta kyselystä. Analyysimenetelmänä käytän perinteistä sisällönanalyysiä, jonka keskiössä on aineistolähtöisyys. Työn lopputuloksena luon näkyvyysoppaan, joka auttaa alan tunnettuuden kasvattamisessa opinto-ohjauksessa, ja voi siten mahdollisesti myötävaikuttaa myös alalle hakeutumiseen ja alalle työllistymiseen, tai muilla tavoin hyödyttää tapahtuma-alaa.

Tämän johdannon jälkeen esittelen tarkemmin työn tilaajaa, eli Tapahtumateollisuus ry:tä. Kolmannessa pääluvussa käsittelen tapahtuma-alaa laajempaa kokonaisuutena ja kerron perustietoa alan ekosysteemistä, koulutuksesta ja osaamisesta sekä ajankohtaisesta työllisyystilanteesta. Lisäksi kerron tapahtuma-alasta ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen kestävyuden käsitteiden kautta, sillä tapahtuma-ala kytkeytyy tiiviisti myös muihin yhteiskunnan kehityskuluihin. Neljännessä pääluvussa kerron opinto-ohjauksesta eri kouluasteilla ja ohjauksen tulevaisuudennäkymistä. Viidennessä pääluvussa esittelen työn kannalta olennaisia käsitteitä, verkostotutkimusta lähestymistapana sekä pohdin tutkimuseettisiä kysymyksiä ja aineiston uskottavuutta. Esittelen tähän työhön valitsemani menetelmät ja kerron, miten sovelsin niitä juuri tässä työssä. Kuudennessa pääluvussa kuvaan sisällönanalyysin vaiheittain, jonka jälkeen etenen seitsemännessä luvussa tuloksiin ja johtopäätöksiin. Kahdeksannessa luvussa kerron työn lopputuotoksesta. Päätän työn yhdeksännen pääluvun pohdintaosioon, jossa käsittelen työn onnistumista sekä tutkimusprosessin aikana syntyneitä jatkokehittämisideoita. Aivan työn lopusta löytyvät lähteet ja liitteet.

2 TAPAHTUMATEOLLISUUS RY

Tapahtumateollisuus ry on tapahtumaelinkeinon keskusjärjestö, joka perustettiin kesäkuussa 2020. Koronakriisin keskellä syntyi voimakas tarve yhdistää tapahtuma-alan toimijoita, jotka olivat pulassa elinkeinotoiminnan harjoittamiseen liittyvien rajoitusten takia. Korona-aikana vallinnut tilanne heijastuu myös yhdistyksen perustamissanoissa:

Tapahtumateollisuutta ei vielä tunnisteta, erilaiset tapahtumagenret ja -formaatit kyllä. Tapahtumateollisuuden tulee ottaa paikkansa merkittävien teollisuustoimijoiden joukossa. Tehdä elinkeinostamme tunnettu ja tunnistettu, huolehdittava siitä, että alamme elinvoima ja toiminnan mahdollisuudet palaavat ja että yhteiskunta tekee osansa alamme eteen. (Tapahtumateollisuus ry 2020.)

Tapahtumateollisuus ry:n perustamisella pyrittiin vastaamaan juuri tähän alan akuuttiin hätään, ja nyt vuonna 2023 yhdistyksellä on jo yli 260 jäsentä (Tapahtumateollisuus ry 2023f). Valtakunnallisesti toimivia tapahtumateollisuuden yrityksiä on yhteensä vielä runsaasti enemmän – noin 3200 kappaletta (Tapahtumateollisuus ry 2023c). Tapahtumateollisuus ry:n reilut 260 jäsentä ovat yrityksiä ja yhdistyksiä, jotka toimivat tapahtumaelinkeinon kentällä. Julkisen sektorin toimijat, kuten kaupungit ja kunnat, voivat liittyä yhteiskunnalliseksi jäseneksi, ja myös yksityishenkilöt ja oikeuskelpoiset yhteisöt voivat liittyä kannatusjäseneksi. Tapahtumateollisuus ry:n toimintaa hoitaa sen hallitus, joka muodostuu yhdistyksen kokouksessa valitusta puheenjohtajasta, varapuheenjohtajasta sekä 1–13 muusta henkilöstä. Hallituksen apuna toimii toimitusjohtaja, joka vastaa käytännön toiminnan johtamisesta. (Tapahtumateollisuus ry 2023d.)

Yhdistyksen missiona on yhdistää tapahtuma-alan elinkeinot, edistää tapahtumateollisuuden elinkeinotoimintaa ja sen arvoa suomalaiselle yhteiskunnalle, ja olla Suomen vaikuttavin tapahtumien puolestapuhuja (Tapahtumateollisuus ry 2023a). Käytännössä yhdistys harjoittaa edunvalvontaa, kerää ja koostaa tietoa toimialasta vaikuttamistyön tueksi, kouluttaa jäseniään, rakentaa verkostoja ja järjestää verkostoitumismahdollisuuksia jäsenilleen (Tapahtumateollisuus ry 2023e).

Vuonna 2023 Tapahtumateollisuus ry on muun muassa työstänyt tapahtuma-alan kasvusoimusta ja julkaissut hallitusohjelmatavoitteet (Tapahtumateollisuus ry 2023e), ottanut kantaa ajankohtaisten lakimuutosten tarpeellisuuteen, osallistunut aktiivisesti eri foorumeissa ja tapahtumissa sekä julkaissut Työ- ja elinkeinoministeriön tilauksesta kattavan toimialamäärittelyn (Työ- ja elinkeinoministeriö 2023). Lisäksi yhdistys on julkaissut

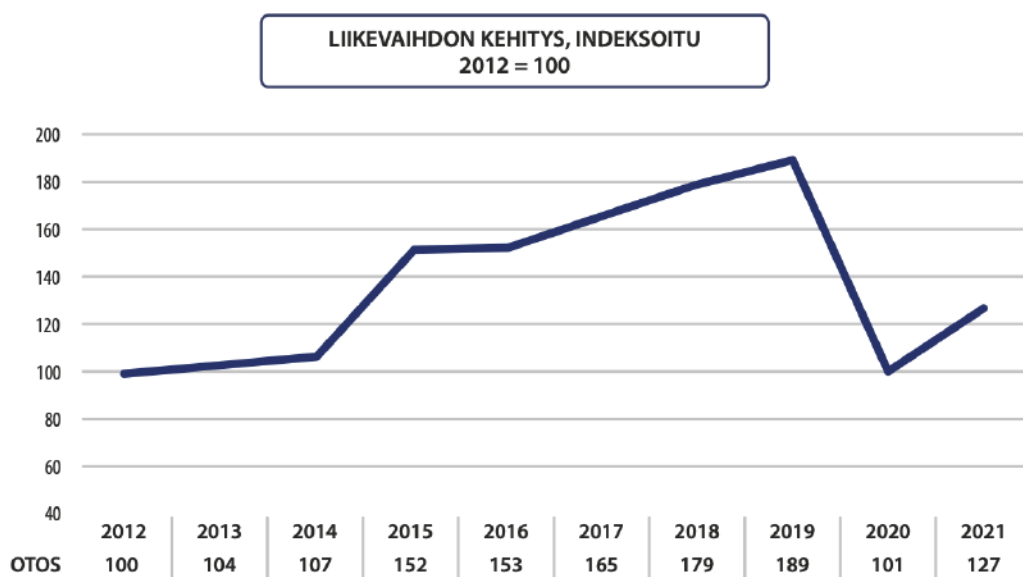
Tapahtumateollisuus ry:n yleisesitteen (Tapahtumateollisuus ry 2023g; 2023h), johon on koottu niin alakohtaista tietoa kuin faktoja yhdistyksen toiminnasta ja tavoitteista.

Järjestäytyneenä toimialana tapahtuma-ala on vielä uunituore verrattuna suuriin suomalaisiin teollisuudenaloihin. Esimerkkeinä muista suomalaisista, suurista toimialojen toimijoista, Teknologiateollisuus ry on perustettu vuonna 1920, Metsäteollisuus ry vuonna 1960, Kemianteollisuus ry vuonna 1987 ja Energiateollisuus ry vuonna 2004 (Patentti- ja rekisterihallitus 2023). Toimialojen keskusjärjestöjen työ on pitkäjänteistä ja vaikuttavaa, ja Tapahtumateollisuus ry:n osalta tämä työ on siis vasta alussa.

3 TAPAHTUMA-ALA TOIMINTAYMPÄRISTÖNÄ

Tapahtuma-ala on kulttuurialan lähellä oleva rinnakkainen ala, joka käsitetään kuitenkin omana toimialanaan. Kulttuuri- ja tapahtuma-aloilla on paljon yhteneväisyyksiä ja kulttuurituottajien osaamista tarvitaan tapahtuma-alalla. Tapahtuma-alalla on kulttuurituottajien lisäksi lukuisia muita ammattiryhmiä, ja siksi myös alaa kannattaa tarkastella omana alanaan. Myös Petteri Orpon hallitusohjelmassa tapahtuma-alasta puhutaan omana alanaan, vaikkakin luovien alojen kanssa samassa yhteydessä (Valtioneuvosto 2023a). Tapahtuma-alan erottaa kulttuurialasta myös muun muassa B2B-tapahtumat, jotka eivät sellaisenaan sujahda kulttuurialaa koskevaan, kuluttajatapahtumiin painottuvaan keskusteluun. Kulttuurialalla on omaa lainsäädäntöä ja säätelyä, mutta tapahtuma-alalla taas ei ole, ja siihen sovelletaan esimerkiksi rakennusalan säädöksiä. (Tapahtumateollisuus ry 2023i.)

Tapahtuma-ala tuottaa 1,2 % Suomen bruttokansantuotteesta ja työllistää liki 200 000 henkeä (Etlä 2021). Näistä työpaikoista vakituisia työpaikkoja on noin 20 000 ja tilapäisiä noin 175 000 (Kuusisto & Sahlstedt 2021, 5). Orpon hallitusohjelmassa alalla mainitaan olevan merkittävä kasvu- ja työllisyyspotentiaali (Valtioneuvosto 2023a). Alan kasvusta on saatu kerättyä luotettavaa tilastotietoa vuodesta 2012 eteenpäin ja tästä vuoteen 2019 alan liikevaihto on lähes kaksinkertaistunut (Työ- ja elinkeinoministeriö 2023, 66). Alan liikevaihdon kehitystä on kuvattu alla olevassa kuviossa, josta voidaan myös nähdä koronarajoitusten dramaattinen vaikutus alan liikevaihtoon vuoden 2020 kohdalla.

Kuvio 1. Tapahtuma-alan liikevaihdon kehitys vuosina 2012–2021. Grafiikka: Työ- ja elinkeinoministeriö 2023, kuva 15.

Yhtenä tekijänä kasvusuunnan taustalla on Suomen bruttokansantuotteen yli kaksinkertaistuminen viimeisen 50 vuoden aikana. Tämä on mahdollistanut myös ihmisten resurssien ohjaamisen enenevässä määrin myös vapaa-ajan toimiin, kuten tapahtumiin. Lisäksi ihmiset haluavat käyttää rahaa enemmän aineettomiin kuin aineellisiin hyödykkeisiin muun muassa ilmastokriisin myötä, mikä osaltaan on mahdollistanut kasvua. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2023, 66.)

Siitä huolimatta, että tapahtuma-ala mainitaan Orpon hallituksen strategiassa, ei tätä koskevia konkreettisia lupauksia nimenomaan tapahtuma-alaa koskien ole lueteltu. Hallitus tosin lupaa toteuttavansa kulttuuripoliittisen selonteon, jonka yhteydessä toteutetaan poikkihallinnollinen kasvustrategian luoville aloille. (Valtioneuvosto 2023a.)

3.1 Ekosysteemi

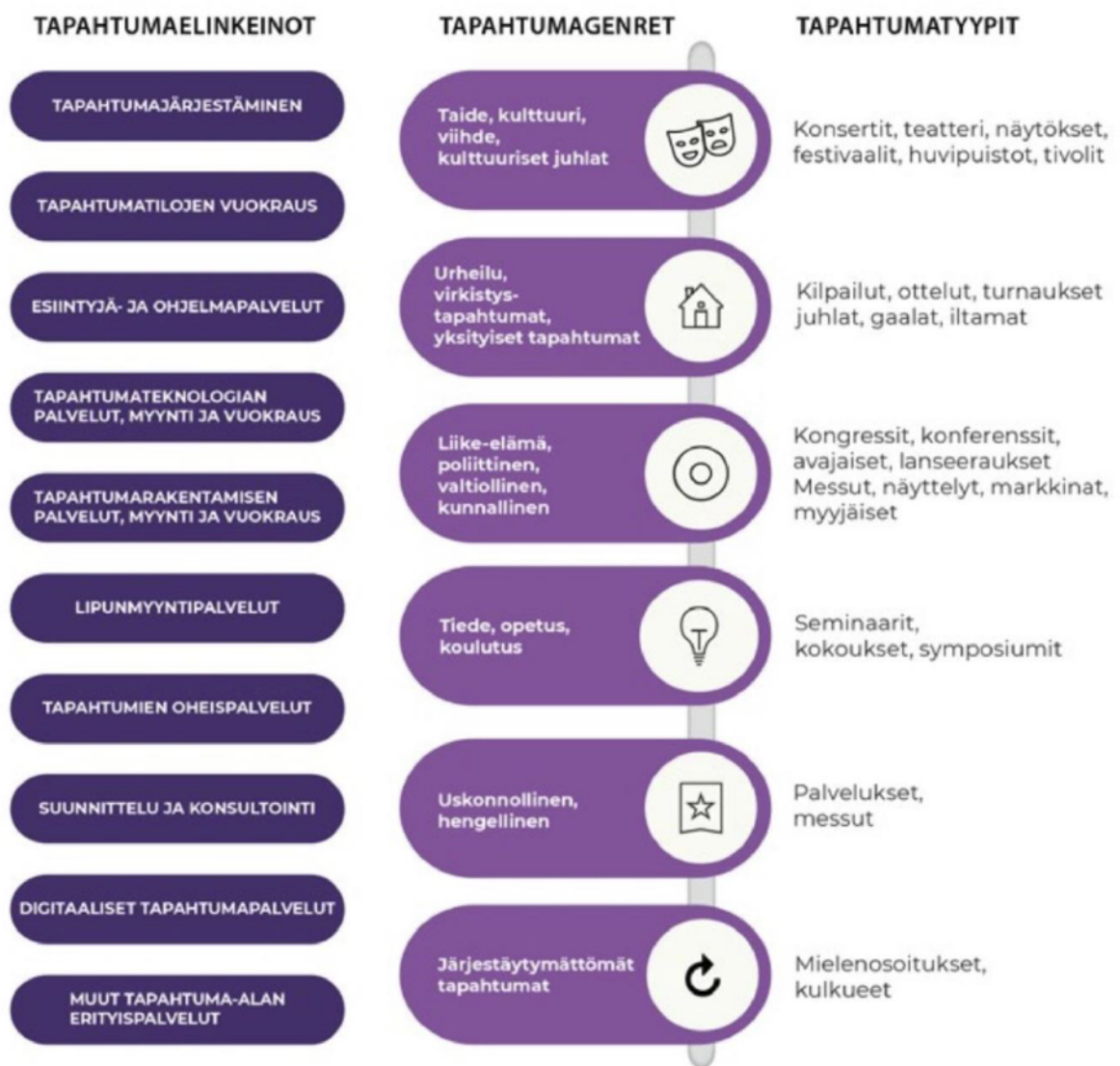
Korona-aika osoitti, miten järjestäytymätön tapahtuma-ala on toimialana aiemmin ollut, ja kuinka toimialaa ei myöskään tunnustettu taikka tuettu yhteiskunnassa riittävästi. Alaa ei ole tunnustettu aitona elinkeinona ennen koronakriisiä, ja alan on itsekin ollut haasteellista määritellä itseään, sillä niin laaja-alainen tapahtuma-alan ekosysteemi on. Työ- ja elinkeinoministeriön ja Tapahtumateollisuus ry:n yhteistyössä tammikuussa 2023 julkaisemassa selvityksessä on määritelty tapahtuma-ala ensimmäistä kertaa kokonaisena toimialana:

Tapahtuma-ala on elinkeinotoimintana toteutettavaa tapahtumajärjestämistä ja sitä palvelevaa toimintaa. Tapahtuma-ala toimii yritysten ekosysteemisenä verkostona ja tuottaa lopputuotteenaan tapahtumia. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2023, 10–11)

Luovan talouden tiekartassa (Työ- ja elinkeinoministeriö 2020) luovien alojen ekosysteemin kuvaillaan muodostuvan luovuuteen perustuvista sisällöistä, tuotteista ja palveluista. Tapahtumat on sijoitettu tiekartassa luovien tuotteiden ja kulttuurin alle (Työ- ja elinkeinoministeriö 2020, 12–13). Tapahtuma-alalle voi kuitenkin hahmotella oman ekosysteeminsä, joka muodostuu vastaavista elementeistä kuin luovien alojen tiekartassa on määritelty.

Tapahtuma itsessään on pitkäjänteisen työn lopputuotos, joka näkyy yleisölle jäävuoren huippuna ja koko tapahtumajärjestämistoiminnan tuotoksena. Esimerkkinä vaikka teatteriesitys, joka on laajalti ymmärrettävä tapahtumamuoto varsinkin, jos on itse joskus osallistunut sellaiseen. Kulttuuritapahtumiin osallistuminen on mainittu muun muassa

peruskoulun opetussuunnitelmassa (Opetushallitus 2023c) äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen osalta jo 1.–2. luokan oppimisympäristöihin liittyvissä tavoitteissa, ja moni onkin koulussa päässyt kokemaan teatteriesityksen. Pinnan alle jää näkymättömiin iso osa siitä työstä ja elinkeinosta, mikä on tehty esityksen mahdollistamiseksi (Työ- ja elinkeinoministeriö 2023, 35). Tapahtuma-alan kokonaisuuden esiintuomiseksi on tehty kattavaa selvitys- ja määrittelytyötä, jossa Tapahtumateollisuus ry on osaltaan luonut alan ymmärtämiseen konkreettisia välineitä. Esimerkkinä tällaisesta välineestä alla oleva kuvio 2, johon Tapahtumateollisuus ry (2023h) on hahmotellut alaa.

Kuvio 2. Tapahtumateollisuuden määrittelyä. Grafiikka: Tapahtumateollisuus ry 2023h, 9.

Kuviossa 2 on havainnollistettu tapahtumaelinkeinon muotoja, tapahtumagenrejä sekä tapahtumatyyppejä, jotka auttavat ymmärtämään mitä kaikkea ala voi pitää sisällään. Kuvioista

nähdään, että teatteriesitys on tapahtumatyyppi. Sen toteuttaja on todennäköisesti taide- ja kulttuurialalla toimiva taho, jolloin tapahtumagenre voi olla kulttuuritapahtuma. Tapahtumaelinkeinoja tarvitaan kulttuuritapahtuman tuottamiseen – esityksellä pitää olla harjoittelu- ja esityspaikka, siihen tarvitaan esiintyjät, lavastajat ja puvustajat, maskeeraajat ym. ammattilaiset, esitystä tukemaan tarvitaan valaistusta ja ääntä, esitystä pitää markkinoida ja myydä lippuja, ja ehkä esitys myös striimataan, jolloin tarvitaan digitaalisia palveluja osaksi kokonaisuutta. Nämä kaikki ovat elinkeinoja, joille ala perustuu.

3.2 Koulutus ja osaaminen

Tapahtumateollisuus ry (2023b) on kartoittanut alan osaamistarpeita vuonna 2022 toteutetussa haastattelututkimuksessa osana alan määrittelytyötä. Kartoituksessa tutkittiin alaa muun muassa tapahtumaturvallisuuden, -tekniikan, ravintola- ja cateringpalveluiden näkökulmasta. Tutkimusraportti ei ole julkinen, joten esitän tässä tämän työn kannalta oleellisia tuloksia tiivistetysti. Tapahtuma-alan ammattinimikkeitä on satoja, mutta niitä vieläkin tärkeämpää on ymmärtää työtehtävien kokonaisuutta, joka muodostaa onnistuneen tapahtuman. Alalle kouluttaudutaan monenlaisia reittejä pitkin, ja käytännössä koulutus vastaa varsin huonosti työelämän tarpeisiin. Organisaatiokohtaiset tavat ja käytännöt opitaan vasta työssä, kuten moni muukin taito. Keskeisiä tulevaisuuden osaamistarpeita alalla ovat muun muassa tilapäistuotannot ja -rakentaminen, teknologiaosaaminen ja liiketoimintaosaaminen. Tutkimuksessa on koostettu alan koulutuksen kehittämiseen liittyviä tavoitteita, joista muutama tämän työn kannalta oleellinen on alan opinto- ja urapolkujen selkeyttäminen sekä alalle hakeutumisen tavoite alalle päätyminen sijaan. Ratkaisuksi työvoimapulaan on kartoituksessa esitetty tapahtuma-alan brändin ja houkuttelevuuden kehittämistä, ja siihen tämäkin opinnäytetyö linkittyy. (Mt., 5–10.)

Kulttuurituottajat voivat toimia tapahtuma-alalla monenlaisissa tehtävissä. Kulttuurituottaja AMK -koulutusta järjestävät Suomessa Humanistinen ammattikorkeakoulu, Metropolia Ammattikorkeakoulu, Seinäjoen ammattikorkeakoulu ja Yrkeshögskolan Arcada. Kulttuurituotannon koulutusjärjestelmään kohdistuu elinikäisen oppimisen mahdollistamisen kannalta uudistamisaineita. Elinikäisen oppimisen mahdollistamiseksi olisi tulevaisuudessa hyvä kehittää erityisesti jo työmarkkinoilla olevien koulutusta (Tilev 2022, 40). Tätä onkin toteutettu muun muassa Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen (2023) toimesta, joka on tarjonnut valtionavustuksia tapahtuma-alalle työmarkkina-asemaa vahvistavina palveluina. Tapahtumallisuus on kulttuurituotannon voimakas ajankohtainen trendi, joka vaatii

verkostomaista työskentelyä, osallistamista ja yhteiskehittämistä alan toimijoilta. Muuta ajankohtaisesti kulttuurituotannon osaajilta vaadittavaa osaamista ovat vastuullisuusosaaminen, henkilöstöjohtamisen osaaminen sekä väestön ikääntyessä myös saavutettavuus- ja osallisuusosaaminen (Tilev 2022, 40–41).

3.3 Työllisyys

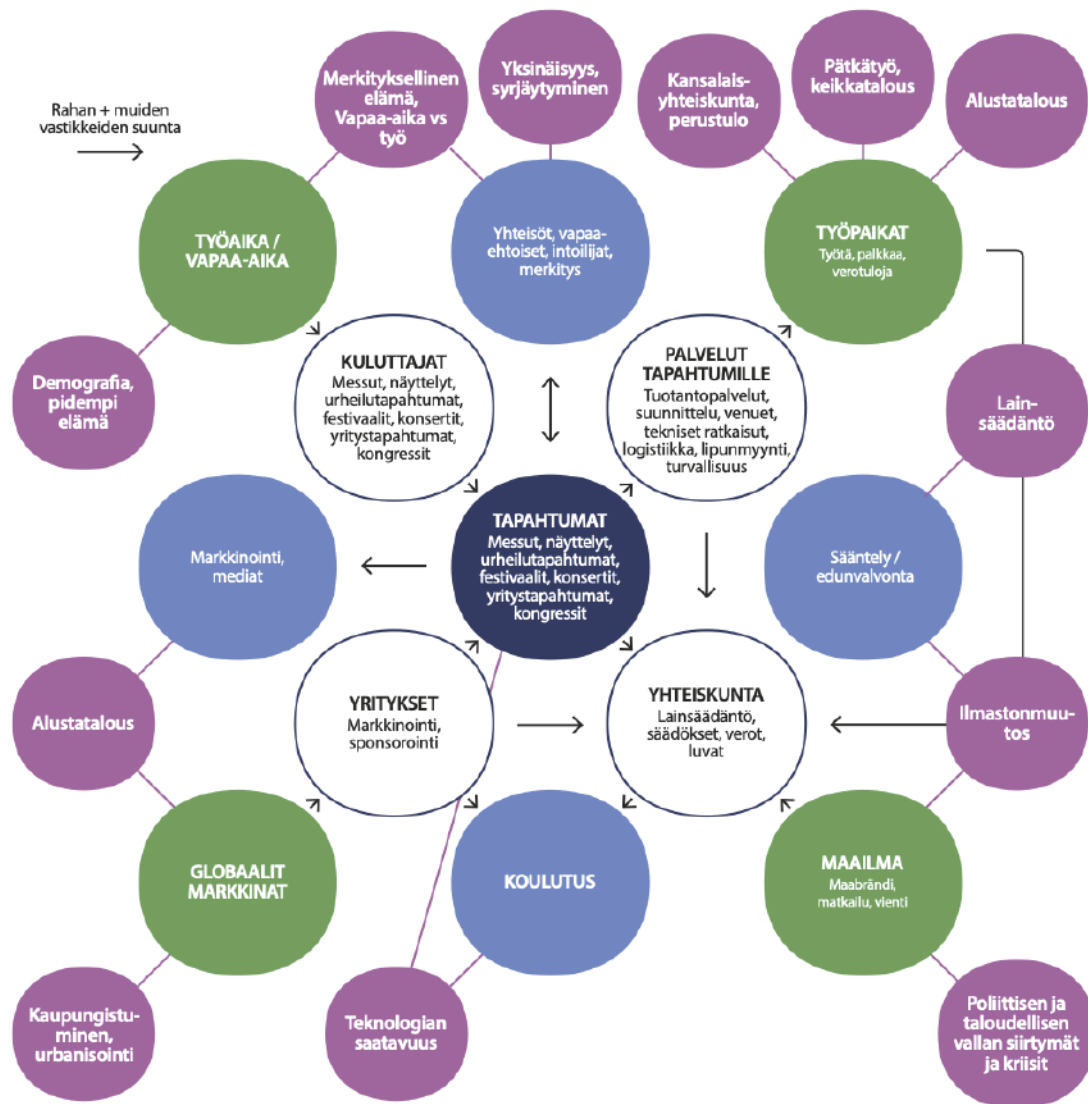
Alan työvoimapula tuli räikeästi näkyväksi, kun koronarajoitukset poistuivat keväällä 2022. Työvoimapulaa on ollut esimerkiksi ravintola- ja turvallisuusalan tehtävissä, ja näihin tehtäviin on jatkuvasti jouduttu etsimään ja kouluttamaan uutta työvoimaa. Puutteellisen koulutustarjonnan ja -sisältöjen takia osaamispuulaa on erityisesti tapahtumatekniikan ja -rakentamisen osalta sekä kaupallisen tapahtumatuotannon ja projektinhallinnan osalta. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2023, 37.)

Jotta alan kasvu mahdollistuisi, on Tapahtumateollisuus ry:n tavoitteena ollut saada hallitusohjelmaan vuosille 2023–2027 alan kasvusopimus. Osana Tapahtumateollisuuden kasvusopimusta halutaan hakea ratkaisuja työllisyyteen ja osaamiseen yhdessä rinnakkaistoimialojen kanssa, mikä käytännössä sisältää tapahtuma-alan osaamisen ja ammattien tunnetuksi tekemistä sekä ketterien työelämäväylien laajentamista (Tapahtumateollisuus ry 2023e). Kasvutavoitteet tuodaan esiin myös Valtioneuvoston (2023b, 10) suur tapahtumastrategiassa, jossa mainitaan, että strategian ensisijaiset tavoitteet liittyvät juuri tapahtumien tunnettavuuden ja kasvumahdollisuuksien vahvistamiseen.

Tapahtumiin voi olla vaikea saada työvoimaa, jos tapahtuma-alasta ei yksinkertaisesti tiedetä mahdollisena uravaihtoehtona. Yhtenä ratkaisuna haasteeseen voisi olla yhteistyön rakentaminen elinikäistä ohjausta toteuttavien tahojen, kuten opinto-ohjauksen kanssa. Alan tunnettuutta voisi lisätä myös positiivinen julkisuus ja mediahuomio. Tapahtuma-ala nimittäin nousee mediaotsikoihin lähinnä silloin, kun jokin menee pieleen; asiakkaat ovat tyytymättömiä (Avecmedia 2023), kun tapahtumaan liittyy liian pitkiä jonotusaikoja (Helsingin Sanomat 2023), suosikkiartistit peruvat esiintymisensä (Iltalehti 2023) tai asiakkaat eivät saa hankittua haluamiaan lippuja suosittuun tapahtumaan (MTV Uutiset 2023a). Iso osa uutisoinnista keskittyy siis yksittäisten tapahtumakävijöiden negatiivisiin tunteisiin. Kääntöpuolena voidaan ajatella, että tapahtumat ovat odotettuja ja haluttuja arjen piristäjiä, ja niillä on suuri merkitys kävijöilleen. Positiivinen mediahuomio voisi lisätä alan tunnettuuden lisäksi myös sen vetovoimaa vartenotettavana uravaihtoehtona.

3.4 Tapahtuma-alan tulevaisuudennäkymiä

Elämää 2020-luvulla ovat määrittäneet niin pandemia, sodat, ilmastokriisi, muutokset poliittisessa ilmapiirissä, inflaatio, korkojen nousu kuin kuluttajien ostovoiman heikentyminen. Kaikki nämä vaikuttavat osaltaan myös tapahtuma-alaan, joka kietoutuu osaksi muuta yhteiskuntaa. Tapahtuma-alaa ei voida siis tarkastella erillään maailman kehityskuluista, vaan osana kokonaisuutta. Esittelen alla alan toimialaselvityksessä nähdyn (Työ- ja elinkeinoministeriö 2023, kuva 9) koosteen tapahtuma-alan kehitystrendeistä ja muutosvoimista.

Kuvio 3. Tapahtuma-alaa muokkaavia kehitystrendejä ja muutosvoimia. Grafiikka: Työ- ja elinkeinoministeriö 2023, kuva 9.

Kuvio 3 on kokonaisuutena varsin monimutkainen, mutta niin myös tapahtuma-ala ja koko yhteiskunta muutosvoimineen ovat laajoja kokonaisuuksia. Valitsin kuvion tähän esitettäväksi, sillä siitä saa kattavan kokonaiskuvan tapahtuma-alan kentästä ja ennen kaikkea siihen vaikuttavista ajankohtaisista tekijöistä. Esitän nyt muutaman poiminnan kuviosta, ja tulkintani niistä. Poliittisen ja taloudellisen vallan siirtymät ja kriisit, jotka löytyvät kuvion oikeasta alakulmasta, ovat ensimmäinen esimerkki tapahtuma-alaan liittyvästä ajankohtaisesta muutosvoimasta. Venäjän ja Ukrainan välinen sota, ja sen myötä asetetut taloudelliset pakotteet ovat vaikuttaneet suoraan suomalaiseen tapahtuma-alaan kaiken toiminnan jäädyttämisenä Helsinki-hallista (mm. MTV Uutiset 2023b). Toisena esimerkkinä nostan kuviosta esiin yksinäisyyden ja syrjäytymisen, jotka löytyvät keskeltä, kuvion ylälaidasta. Ne yhdistyvät viivalla pallon kanssa, jossa lukee ”yhteisöt, vapaaehtoiset, intoilijat ja merkitys”. Yksinäisyys ja syrjäytyminen ovat yhteiskunnan ajankohtaisia teemoja, joihin tapahtuma-ala voi tarjota ratkaisuksi yhteisöllisyyttä ja merkityksellisyyden kokemuksia esimerkiksi vapaaehtoistyön muodossa. Myös Sitran (2023) megatrendit ovat nähtävissä kuviosta: luontoon liittyen ilmastonmuutos, ihmisiin liittyen muun muassa pidempi elämä, valtaan liittyen lainsäädäntö, teknologiaan liittyen sen saatavuus ja talouteen liittyen esimerkiksi pätkätyö ja keikkatalous. Seuraavaksi käsittelen tapahtuma-alaa ja sen tulevaisuutta vielä kestävyuden eri teemojen näkökulmasta.

Ekologisesti kestävä tapahtuma-ala

Ympäristökriisi on vaikuttanut tapahtuma-alaan merkittävästi erilaisten säiden ääri-ilmiöiden muodossa, ja tapahtumia tai niiden osia on niin Suomessa (Yle 2022b; Yle 2023) kuin Euroopassakin jouduttu perumaan tästä syystä viime vuosina (France24 2022). Kyse on siis meitä kaikkia koskettavasta todellisuudesta. Jatkossa ekologisesti kestävä tapahtuman tuottaminen tulee varmasti olemaan rahoituksen edellytyksenä. Jo nyt esimerkiksi Ekokompassi-sertifikaatilla voi saada alennusta aluevuokrasta Helsingissä järjestettävissä tapahtumissa (Helsingin kaupunki 2023). Ekokompassia hyödynnetään oman toiminnan markkinoinnissa ja täten liiketoiminnan vauhdittamisessa, mutta kestävä kehityksen toimien, korjaavan ja uudistavan talouden toimenpiteiden suunnittelu alan toimijoiden kesken olisi hyödyksi kaikille.

Yksittäiset tapahtumajärjestäjät ovat tehneet yhteistyötä julkisen liikenteen kanssa (mm. Warner Music Finland 2022), siirtyneet tarjoamaan vain kasvisruokaa (mm. Sideways 2023), siirtyneet käyttämään uusiutuvaa energiaa (mm. Ruisrock 2023b) jne., mutta toistaiseksi nämä

ovat vasta yksittäisiä esimerkkejä toimijoista, eivätkä käytännöt ole ekologisen jälleenrakennuksen kannalta riittäviä ja koko tapahtuma-alaa kattavia.

Sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä tapahtuma-ala

Viimeisten vuosien tapahtumat ovat vaikuttaneet suuresti erityisesti tapahtuma-alan työntekijöihin, jotka ovat menettäneet työnsä tai joutuneet vaihtamaan alaa. Ala on osoittautunut äärimmäisen haavoittuvaiseksi toimeentulon kannalta. Mielenterveysongelmat ovat lisääntyneet koko väestössä (Sitra 2023, 12) - niin tapahtumien tekijöiden kuin kävijöiden keskuudessa. Kun työikäinen väestö vähenee vanhenemisen myötä, tarvitaan lisää työvoimaa esimerkiksi maahanmuuttajista. Samalla myös tapahtumien asiakaskunta vanhenee, joten myös tapahtumien sisältöjä ja järjestämisen tapoja (esteettömyys) tulee miettiä suuressa mittakaavassa uudelleen.

Ilmastoahdistus on yleistä erityisesti nuorten kohdalla, ja vaikuttaa laajasti valintoihin elämässä (Helsingin Sanomat 2021b). Enää myöskään ammatinvalintaan eivät vaikuta pelkästään omat mielenkiinnon kohteet ja taidot, vaan voimakkaasti myös eettiset arvot. Creative Finlandin (2023b) mukaan työn merkityksellisyys, vaikuttavuus ja tarkoituksellisuus vaikuttavat työn mielekkyyteen luovilla aloilla, ja näihin liittyvät odotukset ovat myös kasvaneet. Tietynlaista arvomaailmaa toiminnan ajurina käyttävät yritykset (nk. 'purpose-driven businesses') vetävät puoleensa alan parhaat osaajat. Tällaisissa työpaikoissa työntekijät viihtyvät paremmin, asiakkaat sitoutuvat paremmin ja innovaatioiden määrä on suurempi. (Creative Finland 2023b.)

Sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyuden teemoihin kuuluu myös tasa-arvoon ja turvallisempiin tiloihin liittyvä keskustelu. Näistä teemoista on viime vuosina tehty runsaasti opinnäytetöitä erityisesti musiikkitapahtumia koskien (mm. Rapo 2021; Ylinen 2022; Kainulainen 2023). Musiikkialaan liittyen on vastikään julkaistu myös sukupuolten välistä tasa-arvoa koskeva tutkimus, jossa selvitettiin eri sukupuolia edustavien musiikintekijöiden kokemuksia musiikkialan tasa-arvoisuudesta. Teoston koordinoimassa tutkimushankkeessa ilmeni, että nais- ja miesmusiikintekijöillä on keskenään täysin erilainen käsitys tasa-arvoisuudesta (Teosto 2023). Vaikka koko tapahtuma-alaa koskevaa tasa-arvotutkimusta ei vielä ole tehty, voisi varovaisesti ajatella tapahtuma-alan tilanteen kuitenkin heijastelevan muita tähänastisia tutkimuksia – kuten musiikkialaa koskevien tutkimusten tuloksia.

Osallisuus mainitaan Sitran megatrendeissä useaan otteeseen, mutta etenkin demokratian vahvistamisen välineenä (Sitra 2023, 37). Demokraattisen osallistamisen välineitä ovat "uudet vaikuttamisen tavat, kuten osallistuva budjetointi, kansalaisraadit ja digitaalisten alustojen

käyttö" (Mt., 40). Ruissiraati ja Helsinki Flow school ovat esimerkkejä tapahtuma-alan sisäisistä ohjelmista, joissa nuoret asiakkaat on osallistettu tapahtuman kehittämiseen ja toteuttamiseen. Ruissiraadissa nuoret pääsevät osallistumaan työpajoihin, joissa voi syntyä esim. uusia palveluita tai toimintoja festivaalille (Ruisrock 2023a). Helsinki Flow Schoolissa taas nuoret pääsevät perehtymään tapahtumatuotantoon monipuolisesti ja oppivat alan työllistymismahdollisuuksista (Nuorten Helsinki 2023b).

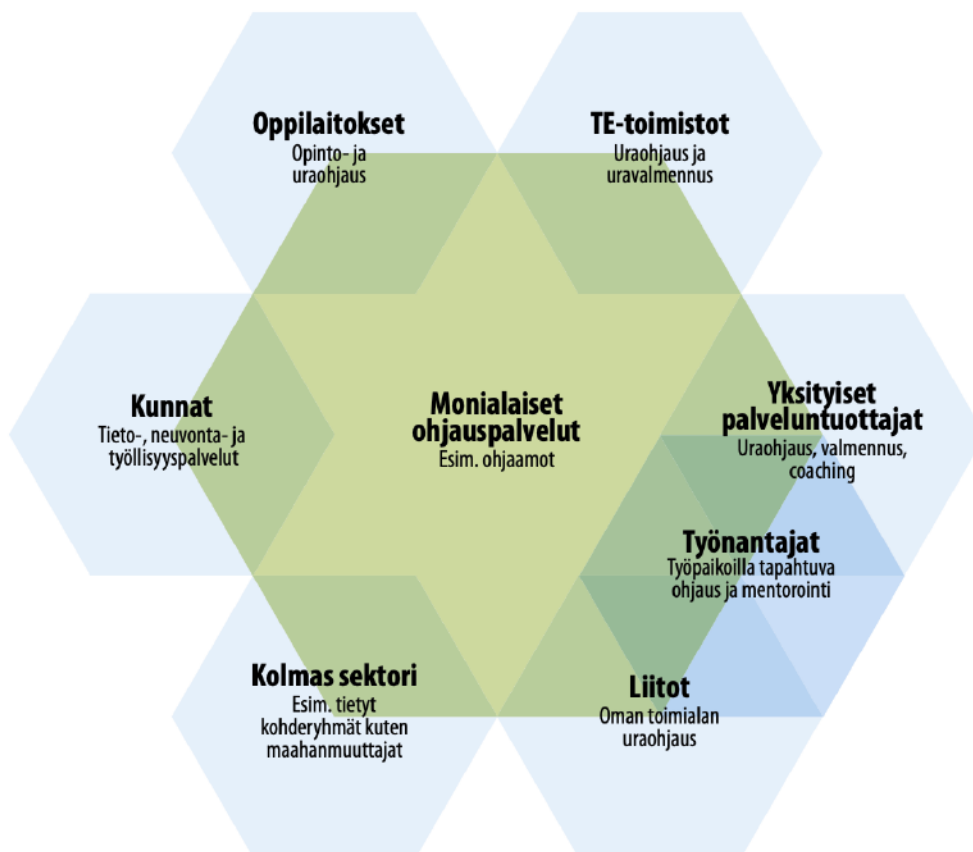
Taloudellisesti kestävä tapahtuma-ala

Tapahtumateollisuus (2023e) on hakenut tapahtuma-alan kasvuohjelmaa nykyiselle hallituskaudelle 2023–2027. Kulutustottumusten siirtyä materiaalisesta kulutuksesta immateriaaliseen kulutukseen mahdollistaa tapahtuma-alan kasvua niin kotimaassa kuin kansainvälisesti. Vaikka aineettomien elämysten kulutus on kasvussa, eivät tapahtumatkaan todellisuudessa ole aineettomia, vaan niiden toteutukset vaativat paljon materiaalia. Esimerkiksi Helsingissä keväällä 2023 nähtyjen Rammstein-keikkojen mukana tuli 90 rekallista tavaraa (HS Helsinki 2023) ja Ed Sheeranin 2022 Olympiastadionin keikalle 60 rekallista tavaraa pelkästään lavaa varten (Helsingin Sanomat 2022a). Tapahtumien vaikutuksia paikalliseen talouteen tutkitaan jo laajasti erilaisen kyselyiden muodossa, mutta ehkä tapahtumiin liittyvästä vaikuttavuudesta voidaan jatkossa muodostaa myös tapahtumien fyysisiin vaikutuksiin tai vaikka psykometriikkaan perustuvia mittareita taloudellisten lukujen rinnalle.

Tärkeää on tulevaisuudessa turvata kaiken digitaalisuuteen liittyvän toiminnan toimintavarmuus, sillä lähes kaikissa tapahtumissa hyödynnetään teknologiaa, ja tapahtumien peruutuksista johtuvat taloudelliset tappiot voivat olla merkittäviä. Muuttuvassa maailmassa työntekijäpulaa tullaan varmasti jossain määrin paikkaamaan robotiikalla – esimerkiksi roudaamista ja anniskelua voisivat hoitaa robotit. Digitaalisuutta hyödynnetään nyt jo työn korvaajana esimerkiksi tapahtumien lipunmyynnissä ja sisäänkäynnin lipunluvussa (Työ- ja elinkeinoministeriö 2023, 39). Myös tekoäly tulee nopeuttamaan ja korvaamaan työtä, ja jo nyt laajasti käytössä olevat chattibotit korvaavat asiakaspalvelua. Toistaiseksi tekoälyn hyödyntäminen tapahtuma-alalla on vielä alkuvaiheessa. Digimaailman mahdollisuuksia tulisi tarkastella myös mahdollisuuksien näkökulmasta suhteessa nykyhetken ja tulevaisuuden haasteisiin alalla, ja tukea innovaatioita ja kokeiluja osana kasvun vauhdittamista.

4 OHJAUS TYÖELÄMÄÄN SIIRTYMISEN TUKENA

Elinikäinen ohjaus on Euroopan Unionin neuvoston määrittelyn mukaisesti eri-ikäisiä tukeva työkalu, jolla tähdätään kansalaisten oman osaamisen ja sen kehittämisen mahdollisuuksien tunnistamisen, sekä koulutusta ja työuraa koskevien mielekkäiden päätösten tekemiseen (Valtioneuvosto 2020, 21). Elinikäistä ohjausta ohjailee myös elinikäisen ohjauksen strategia 2020–2023, jonka ovat julkaisseet Opetus- ja kulttuuriministeriö yhteistyössä Työ- ja elinkeinoministeriön kanssa. Strategiaa on työstänyt ja sen toimeenpanoa seuraa kansallinen ELO-foorumi. (Mt., 19.) Elinikäiseen oppimiseen liittyvä ohjaus on tehokasta toimintaa, joka vaikuttaa niin yksilöihin kuin yhteiskuntaan. Ohjauksen vaikutuksia ovat muun muassa yksilötasolla sujuvammat siirtymät ja urasuunnittelutaidot, ja laajemmin osaavan työvoiman saatavuus, taloudellinen kasvu sekä kilpailukyvyyn vahvistuminen (Mt., 24). Elinikäisen ohjauksen toimijoiden kokonaisuutta on esitetty alla olevassa kuviossa 4.

Kuvio 4. Elinikäisen ohjauksen toimijakenttä. Grafiikka: Valtioneuvosto 2020, kuva 2.

Ohjauspalvelujen tuottajia on useita niin julkisella, yksityisellä kuin kolmannella sektorilla, kuten kuvioista 4 nähdään. Eri kohderyhmille tarjotaan erilaisia ohjauksen muotoja: esimerkiksi oppilaitoksissa opinto- ja uraohjauksen muodossa. Työuralla, sinne siirryttäessä ja työttömyysjaksojen aikana palveluita voi saada useammasta eri paikasta. Esimerkiksi TE-toimistot tarjoavat uraohjausta ja koulutusneuvontaa riippumatta työllisyysstatuksesta (Valtioneuvosto 2020, 33). Monialaiset ohjauspalvelut, kuten kuvion keskelle sijoitetut ohjaamot, ovat tarpeellisia matalan kynnyksen paikkoja, joista saa monta palvelua yhdeltä luukulta. Ohjaamoissa julkinen, yksityinen ja kolmas sektori tarjoavat yhdessä monialaisesti palveluita työllistymiseen, koulutukseen, elämänhallintaan ja hyvinvointiin liittyen (Työ- ja elinkeinoministeriö 2018, 2). Vastaavia monialaisia palveluita voidaan tarvita jatkossa enemmän, sillä erilaisissa elämäntilanteissa olevien ihmisten koulutuksen ja työelämän väliset siirtymät ovat monimuotoistuneet ja lisääntyneet. Eri kohderyhmien siirtymiin koulutuksen ja työelämän välillä liittyy erityistarpeita. Tällaisia kohderyhmiä ovat esimerkiksi syrjäytymisvaarassa olevat nuoret, heikot perustaidot omaavat aikuiset, alanvaihtajat, vieraskieliset ja pitkään työttömänä tai perhevapailta olleet (Valtioneuvosto 2020, 36). Yksityiset palveluntuottajat, työnantajat ja liitot taas tarjoavat tyypillisesti ohjausta työssä oleville, esimerkiksi valmennuksen, coachingin tai mentoroinnin muodossa. Tässä työssä keskityn ohjauksen toimijakentällä opinto-ohjaukseen, jota toteutetaan oppilaitoksissa.

4.1 Opinto-ohjaus

Perusopetuksen opinto-ohjaus perustuu perusopetuksen tuntijaosta annettuun valtioneuvoston asetukseen 793/2018, perusopetuksen opetussuunnitelmaan (Opetushallitus 2014a) sekä perusopetuksen laatukriteereihin (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012). Opinto-ohjaus on sisällytetty perusopetuksen opetussuunnitelmaan aina peruskoulujärjestelmän alkuvaiheista asti, eli 1970-luvulta. Ohjaustyötä on toki tehty jo ennen tätäkin: ”työntieto ja ammatinvalinta” -niminen oppiaine löytyi ensi kertaa helsinkiläisen kansakoulun opetussuunnitelmasta vuonna 1929. Idea ohjaukseen lienee lainattu Yhdysvalloista ja Keski-Euroopasta. Toiselle asteelle, eli lukioihin ja ammatilliseen koulutukseen, opinto-ohjaus tuli pakolliseksi 1980-luvulla. (Merimaa 1992, 109–117.)

Opinto-ohjauksen käsitettä käytetään yleensä toisen asteen opinnoissa ja oppilaanohjauksen käsitettä perusopetukseen liittyen. Tässä opinnäytetyössä käytän pääsääntöisesti opinto-ohjauksen käsitettä, jonka katson käsittävän myös oppilaanohjauksen, kuten useimmissa käyttämissäni lähteissäkin on tulkittu (esim. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus 2022,

16). Kirjallisuudessa tai lähdemateriaaleissa ei usein tehdä myöskään eroa opinto-ohjauksen tai ohjauksen välillä (Kansallinen koulutuksen arviointikeskus 2022, 16). Siksi minäkin käytän opinto-ohjauksen rinnalla käsitettä ”ohjaus”, jolla tarkoitan nimenmukaisesti ohjaustyötä osana laajempaa, elinikäisen oppimisen kokonaisuutta. Käytän työssä ajoittain myös termiä ohjaaja, joka viittaa yleisemmin ohjaustyöhön osallistuvaan ammattilaiseen. Opinto-ohjaajan pätevyysvaatimuksista on tarkasti säädetty Valtioneuvoston asetuksessa opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 986/1998, 11§, mutta ohjaustyöhön osallistuvat myös muut, kuten aineenopettajat. Ammattikorkeakouluissa opinto-ohjaajilla on usein opinto-ohjaajan pätevyys, mutta yliopistoissa ohjaustyössä toimivilla on erilaisia koulutustaustoja, eikä välttämättä heillä ole opinto-ohjaajan koulutusta (Valtioneuvosto 2020, 48).

Opinto-ohjaus toimii suomalaisessa koulujärjestelmässä siltana koulumaailman ja työelämän välillä, ja on kiinteä osa niin perusopetusta kuin ammatillista ja lukiokoulutusta. Opinto-ohjauksessa käsitellään monipuolisesti eri aiheita, kuten jatko-opintomahdollisuuksia, ja tutustutaan työelämään erilaisten elinkeinojen ja ammattialojen kautta. Oppilaat saavat perehtyä heitä itseään kiinnostaviin toimialoihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Myös TET-jaksot kuuluvat useimpien opinnohjaukseen. Tiedon lisääminen oppilaiden omista valmiuksista ja vahvuuksista auttaa oppilaita tulevaisuudessa tekemään omaa elämää koskevia suunnitelmia ja päätöksiä. Ohjaustyö ei siis ulotu pelkästään opintoihin tai työelämään, vaan vaikuttaa melko kokonaisvaltaisesti oppilaan elämään. Oppilaanohjauksen työelämäyhteydet levittyvät koulumaailmassa opinto-ohjaajien ohella opettajiin, joiden tehtävänä on seurata jatko-opintojen ja työelämän ajankohtaisia teemoja etenkin omalla alallaan, jos sellainen on (aineenopettajilla). Oppilaanohjauksen yhtenä tavoitteena on edistää osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen ja kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä (Opetushallitus 2014b).

Ohjausosaaminen on Suomessa ammattitaitoista myös kansainvälisesti tarkasteltuna (Valtioneuvosto 2020, 47). Ohjaustyön laadun kehittämiseksi ja varmistamiseksi perusopetuksessa ja toisen asteen koulutuksessa on laadittu Hyvän ohjauksen kriteerit (Opetushallitus 2023d, 4), joista yksi kuuluu, että hyvä ”ohjaus edistää vaikuttavaa työelämäyhteistyötä” (Mt., 6). Kriteerien perusta laadittiin VALO – valtakunnallista laatua ohjaukseen -hankkeessa ja julkaistiin kesällä 2022. Kriteereitä on sittemmin jatkotyöstetty Opetushallituksen ja Opetus- ja kulttuuriministeriön toimesta. Tällä hetkellä käytössä olevat kriteerit julkaistiin helmikuussa 2023, ja niitä on tarkoitus päivittää jatkossa säännöllisesti. (Mt., 3.)

Oppilaanohjaus perusopetuksessa

Opetussuunnitelman mukaisesti perusopetuksen vuosiluokilla 1–2 aloitetaan tutustumaan työelämään ja ammatteihin kevyesti oppilaan lähipiirin ammattien ja luokan tai koulun sisäisten tehtävien avulla. Muutoin oppilaanohjaus toteutuu kiinteänä osana muuta opetusta, ja ohjauksesta vastaa luokanopettaja. Vuosiluokilla 3–6 oppilaat tutustuvat opetussuunnitelman mukaisesti lähiseudun työelämään eri ammattien, työpaikkojen ja elinkeinoelämän välityksellä. Koulusta käsin voidaan jo järjestää tutustumiskäyntejä tai vierailuita, joiden tarkoituksena on herätellä oppilaan ammatillista kiinnostusta. Oppilaanohjaus toteutuu pääsääntöisesti eri oppiaineiden opetuksen lomassa, mutta opetussuunnitelman pohjalta koulussa voidaan myös varata erillisiä oppitunteja ohjaukselle. (Opetushallitus 2014b.)

Vuosiluokilla 7–9 päävastuu ohjauksesta siirtyy opinto-ohjaajalle ja oppimisympäristö laajenee työelämään. Myös aineopetus kytketään aiempaa laajemmin jatko-opintoihin ja työelämään. Oppilaat tutustuvat työelämään TET-jaksojen avulla ja kehittävät taitojaan itselle sopivien ammattialojen arvioinnissa sekä tiedonhankinnassa koulutus- ja työelämään liittyen. Tarpeen mukaan oppilaalla on oppilaanohjauksen lisäksi oikeus saada tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta 8. ja 9. luokilla, jotta jokaiselle löytyy sopiva paikka jatkaa oppivelvollisuuden suorittamista. (Opetushallitus 2014b.)

Opinto-ohjaus toisen asteen koulutuksessa

Toisella asteella ohjaustyö jatkuu perusopetuksen oppeja syventämällä. Sekä lukiossa että ammattikoulussa ohjaustyön tavoitteena on tukea opiskelijaa opintojen aikana ja varmistaa, että opiskelijalla on riittävät tiedot ja taidot jatko-opintoihin ja työelämään siirtymistä varten (Opetushallitus 2023a; 2023b). Lukiossa vastuu ohjauksesta on opinto-ohjaajalla, mutta myös aineenopettajilla, jotka vahvistavat oppilaan työelämäntuntemusta ja jatko-opintovalmiuksia omassa aineessaan. Opetussuunnitelmassa korostuu opiskelijalle tarjottavat mahdollisuudet kehittää sekä yrittäjäy- että työelämäosaamistaan. Opetussuunnitelman perusteissa kiteytetään lukion työelämäyhteydet seuraavasti: “lukio-opiskelu konkretisoituu elinikäisinä työelämävalmiuksina ja -taitoina” (Opetushallitus 2019).

Ohjaustyö korkeakouluissa

Korkeakouluissa opinto-ohjaajan työhön sisältyy samankaltaisia tehtäviä kuin alemmilla kouluasteilla, mutta ohjausta toki mukautetaan entistä enemmän opiskelijan senhetkiseen elämäntilanteeseen. Esimerkiksi nuoren perustutkinto-opiskelijan tarpeet ohjaukselle voivat olla hyvin erilaiset kuin alanvaihtoa tekevän aikuisen monimuoto-opiskelijan tarpeet.

Ohjaustyöhön kuuluu aiempien kouluasteiden tapaan esimerkiksi oman ammattitaidon ylläpitoa ja kehittämistä. Lisäksi työhön kuuluu ohjauksen suunnittelu-, kehittämis- koordinointi- ja arviointitehtäviä, kuten toisen asteen opinnoissakin. Ohjaukseen kuuluu myös opiskelukyvyn ja hyvinvoinnin tukeminen (Valtioneuvosto 2020, 48). Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi yhteistyötä opiskeluhuollon kanssa. Mikä erottaa korkea-asteen ohjaustyön muiden kouluasteiden ohjaustyöstä, on erityisesti verkostoyhteistyö, jota tehdään enenevässä määrin esimerkiksi työvoimaviranomaisten, ohjaamoiden, etsivän nuorisotyön sekä ELO- ja TNO-verkostojen kanssa (ELO on lyhenne sanoista elinikäisen oppimisen ohjaus ja TNO lyhenne sanoista tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut). Korkeakoulujen opinto-ohjauksessa painottuvat myös entistä enemmän työelämäkontaktit, ja kumppaneina tässä ovat työnantaja- ja työntekijäjärjestöt, yrittäjät ja yrittäjäfoorumit, yritykset ja työelämä, kansainväliset ohjausverkostot sekä erilaiset ohjaukseen liittyvät hankkeet. (Suomen opinto-ohjaajat ry 2023.)

4.2 Ohjauksen tulevaisuudennäkymiä

Maailman muuttuessa myös ohjaustyö muuttuu. Osana edellisen hallituskauden aikana toteutettua oppivelvollisuuden pidentämistä (Oppivelvollisuuslaki 1215/2020) toteutettiin opinto-ohjauksen kehittämishanke (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2020). Hankkeessa lisättiin ohjausta laajentuneen oppivelvollisuuden myötä ja tuotiin esimerkiksi tehostettu henkilökohtainen ohjaus perusopetuksen 8–9 luokilla oleville. Ohjaustyön uudistuksia seurataan Opetus- ja kulttuuriministeriössä. Käytännössä seuranta toteutetaan vuosina 2022–2024 Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen toimesta (Kansallisen koulutuksen arviointikeskus 2022, 3–4). Tämän arviointihankkeen suunnittelun yhteydessä järjestettiin useita kuulemistilaisuuksia, joista kerätty sidosryhmien antama palaute kertoo osaltaan tarpeista ja toiveista tulevaisuuden ohjauksen osalta. Kuulemistilaisuuksiin osallistui muun muassa opiskelija- ja ammattijärjestöjä, opinto-ohjaajia ja opettajia sekä koulutuksen kehittäjiä. Näiden tilaisuuksien perusteella tarve ohjaukseen on korostunut, ja oppilaiden tarpeet ovat moninaisia. Tilaisuuksissa keskusteltiin oppilaiden koulukuntoisuudesta, kouluun

saapumisesta, mielenterveysongelmista ja opiskelijoiden kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista. Kuulemistilaisuuksissa nousivat esille myös ohjaustyön verkostot, ja niihin liittyen erityisesti siirtymävaiheet sekä moniammatillisen verkoston ja huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön merkityksellisyys. (Mt., 22–23).

Ohjauksen uudistuksen arvioinnin näkökulmasta voisi päätellä, että ohjaustyössä korostuu nyt ja lähitulevaisuudessa samanaikaisesti niin yksilöllisyys kuin yhteisöllisyys; tarvitaan sekä joustavia yksilöllisiin tilanteisiin ja tarpeisiin sopivia ohjauksen tukimuotoja samalla, kun tarvitaan myös iso joukko yhteen hiileen puhaltavia opetus- ja kasvatustyön ammattilaisia tukemaan nuoria kohti aikuisuutta ja työelämää.

Sitrassa (2022) on tehty päämäärätietoista työtä elinikäisen oppimisen politiikan edistämiseksi. Tässä työssä on todettu elinikäisen oppimisen kentän olevan laaja, ja tulevaisuuden oppimisen syntyvän ekosysteemeissä. Työn tuloksena syntyi kuvaus ”työssä tapahtuvan oppimisen edellytyksistä uudessa osaamisjärjestelmässä”. Jotta ekosysteemi toimii, tarvitaan yhteistyötä ja kumppanuuksia esimerkiksi oppilaitosten ja yritysten välille. Keinoja tällaisen yhteistyön muodostamiselle ovat muun muassa ”laadukkaan osaamistiedon tuottaminen ja yhteinen hyödyntäminen” ja ”ekosysteemimäisen toimintatavan edistäminen”. Osaamisen kehittymisen kannalta olennaisia yhteistyön piirteitä ovat ”yhteinen tieto ja sen pohjalta luotu tilannekuva” ja vertaisoppiminen. (Sitra 2022.)

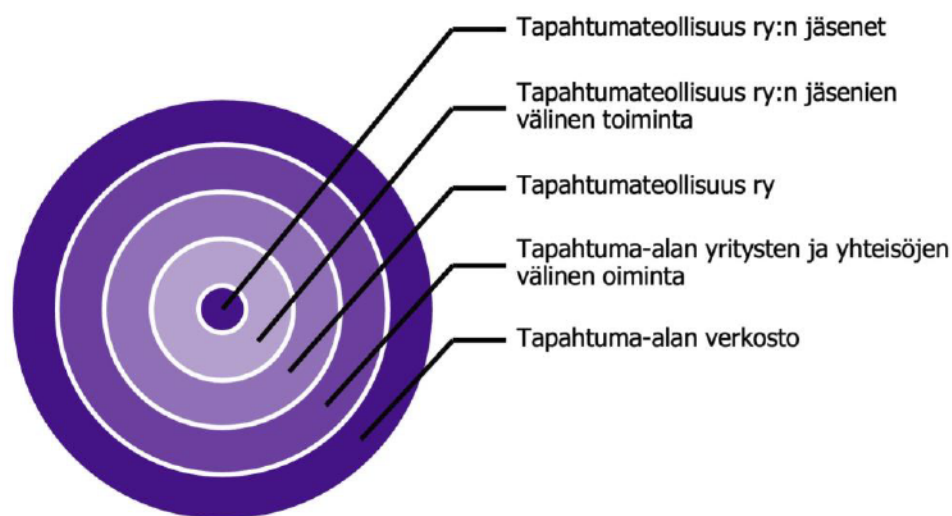
Teknologian hyödyntäminen kuuluu ohjaustyöhön. Valtioneuvoston (2020, 57) elinikäisen ohjauksen strategiassa 2020–2023 todetaan alan ajankohtaiseksi haasteeksi, ettei digitaalisuuden mahdollisuuksia hyödynnetä riittävän tehokkaasti ohjauksen kehittämisessä. Yksi mahdollinen kehityssuunta on tekoälyn käytön lisääntyminen ohjaustyössä. Aihe on mielenkiintoinen, ja sitä on tutkittu muun muassa Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulun (2023) hallinnoimassa ESR-rahoitetussa ”Ohjaus tulevaisuuden työhön” -hankkeessa vuosina 2019–2021. Hankkeessa selvitettiin tekoälyn hyödyntämismahdollisuuksista ohjaustyössä, ja selvitystyön tuloksena syntyi 21 skenaariota, jotka ovat potentiaalisia tekoälyn hyödyntämiskohtia ohjauksessa. Tässä muutamia esimerkki: uramahdollisuuksien tutkiminen, koulutusmahdollisuuksien tunnistaminen ja esittäminen, virtuaalitodellisuudessa tapahtuva harjoittelu tai työnhaku sekä verkostojen tunnistaminen, kohtauttaminen tai laajentaminen (Westman & Manninen 2021, 42). Myös Opetus- ja kulttuuriministeriöllä on meneillään jatkuvan oppimisen digitaalisen palvelukokonaisuuden rakennushanke (Valtioneuvosto 2021), eli digitaalisuus tulee varmasti olemaan perustavanlaatuinen osa ohjauksen tulevaisuutta.

5 KEHITTÄMISTYÖN MENETELMÄT

Tämän opinnäytetyön keskiössä on tapahtuma-alan tunnettuuden lisääminen opinto-ohjauksen verkostoissa, joten valitsin kehittämistyön lähestymistavaksi verkostotutkimuksen. Kerron tässä pääluvussa ensin valitusta lähestymistavasta ja siihen liittyvistä käsitteistä, ja sitten aineistonkeruumenetelmistä, tutkimusetiikasta ja aineiston uskottavuudesta.

5.1 Lähestymistapana verkostotutkimus

Verkostotutkimuksen keskeisiä käsitteitä ovat verkko ja verkosto. Verkko-käsitteellä tarkoitetaan yritysten välistä toimintaa, jota kehitetään tietoisesti. Verkosto on vielä tätäkin laajempi käsite, ja sillä tarkoitetaan organisaatioiden ja yritysten, ja niiden välisen yhteistoiminnan muodostamaa kokonaisuutta, ”verkkojen verkkoa” (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 97). Tämän määrittelyn perusteella koko tapahtuma-ala on esimerkki verkostosta, joka muodostuu alalla toimivien tahojen yhteisestä toiminnasta. Tapahtumateollisuus ry on siis yksi toimija koko verkostossa, sillä sen jäseniä ovat noin 8 % koko tapahtuma-alan yrityksistä (Tapahtumateollisuus ry 2023c). Tapahtumateollisuus ry muodostaa myös oman verkon, joka muodostuu sen jäsenistä ja niiden välisestä yhteistoiminnasta, kuten työryhmyöskentelystä. Alla olevassa kuviossa 5 esitän nämä verkot ja verkoston sipulimaisessa muodossa, sillä kuten sipulissa on useita kuoria päällekkäin, myös verkostotutkimuksessa yhteistyö muodostuu kerroksittain.

Kuvio 5. Tapahtumateollisuus ry:n muodostama verkko osana koko tapahtuma-alan laajuisia verkostoa.

Vastaavan kuvion voisi piirtää myös opinto-ohjauksesta, joka on oma verkkonsa, mutta osa elinikäisen oppimisen kokonaisuutta, tai osana perusopetusta. Tapahtumateollisuus ry ja opinto-ohjaus voivat siis kuulua useampiin verkostoihin. Siksi käytän tässä työssä verkostojen käsitettä monikossa, enkä puhu pelkästä yhdestä verkostosta.

Verkostotutkimuksessa on keskeistä, että verkostojen toiminnalla ja kehittämisellä tavoitellaan hyötyä ja kilpailukyvyyn parantamista, joka voi olla muodoltaan moninaista – toiminnan tehostamista, laajenemista, osaamisen käyttöönottoa ja niin edelleen (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 97–99). Tässä opinnäytetyössä rakennettavalla näkyvysoppaalla on useita potentiaalisia hyötyjä tilaajalle, joista ilmeisimpänä on alaa koskevaan tunnettuuden lisääntyminen opinto-ohjauksessa ja nuorten kiinnostuksen herääminen tapahtuma-alaa kohtaan. Parhaassa tapauksessa työ voi myötävaikuttaa alan koulutukseen tai työhön hakeutumiseen. Jos tapahtuma-alasta opinto-ohjauksessa kuuleva nuori kuitenkin valitsisi uran ihan muulla alalla, voi saadusta tiedosta olla tapahtuma-alalle kuitenkin välillisesti hyötyä. Muulle alalle päätyvä oppilas voi toimia esimerkiksi tapahtumien kävijänä, yhteistyökumppanina, päättäjänä tai vaikka rahoittajana, joten alan tunnettuuden lisääntymisestä on hyötyä myös epäsuorasti. Kehittämistyössä verkostotutkimusta hyödynnetään usein myös verkostoa kehitettäessä (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 39), ja siinä tarkoituksessa tämänkin työn tuotosta voi käyttää.

5.2 Haastattelut

Suunnittelin haastattelevani paria, kolmea opinto-ohjaajaa, tai kunnes aineistoa on tarpeeksi, eli saturaatiopiste on saavutettu. Halusin haastateltavia, joilla on käytännön kokemusta ja ymmärrystä opinto-ohjauksen teemoista ja siksi etsin ensisijaisesti haastateltaviksi opinto-ohjaajia eri koulutusasteilta. Jätin tietoisesti haastateltavien rajauksen laveaksi (en esim. tehnyt tarkkoja vaatimuksia koulutustaustan tai kouluasteen suhteen), mikä osoittautui lopulta hyväksi ratkaisuksi, sillä haastateltavien löytäminen pelkästään opinto-ohjaajien joukosta osoittautui työlääksi. Aloitin haastateltavien etsimisen Suomen Opinto-ohjaajat ry:n kautta ja otin yhteyttä yhdistyksen puheenjohtajaan. Hän ohjasi minut heti eteenpäin Uudenmaan opinto-ohjaajat ry:n pakeille sen aktiivisen toiminnan takia. Tästä paikallisryhmästäkään en saanut haastateltavia työhöni, mutta päädyin jakamaan haastattelupyynnön seuraavissa Facebook-ryhmissä: “Uudenmaan opinto-ohjaajat ry” (n. 400 jäsentä, julkinen ryhmä) 27.4.2023 ja “Opinto-ohjaus kaikille kiinnostuneille” (n. 5500 jäsentä, yksityinen ryhmä) 4.5.2023. Kumpikaan näistä ilmoituksista ei tuottanut haastatteluita, mikä yllätti minut. Arvelen haastattelupyynnön

huonoon menestykseen Facebook-ryhmissä vaikuttaneen liian myöhäinen haastattelupyynnön jakamisajankohta tuolloin tulevaan kesälomaan nähden.

Opinto-ohjaajien haastattelun lisäksi tutkin mahdollisuuksia haastatella asiantuntijaa esimerkiksi Opetushallituksesta, Opetusalan Ammattijärjestöstä (OAJ), Työ- ja elinkeinoministeriöstä tai ELO-foorumista. En kuitenkaan päätenyt ottamaan yhteyttä näihin tahoihin, sillä löysin haastateltavat lopulta ns. puskaradion ja suorien yhteydenottojen avulla. Toteutin lopulta neljä haastattelua, joiden avulla koin saavuttaneeni saturaatiopisteen. Arvioni saturaatiopisteen saavuttamisesta perustuu siihen, että haastateltavat kertoivat mielestäni keskenään samanlaisista asioista haastatteluissa ja haastateltavat edustivat jo monipuolisesti ohjauksen ja työelämäyhteistyön kenttää.

Puolistrukturoitu haastattelu

Toteutin haastattelut puolistrukturoituina haastatteluina, mikä mahdollisti ennalta mietittyjen kysymysten järjestyksen vaihtelun, sekä mahdollisten lisäkysymysten esittämisen ja valmiiksi mietittyjen kysymysten poisjättämisen tilanteeseen sopivalla tavalla. Haastattelukysymykset löytyvät liitteestä 1. Käytin samoja kysymyksiä kaikkien haastatteluiden pohjana, mutta toki muokkasin niitä haastateltavan tilanteeseen paremmin soveltuvaksi. Suunnittelin testaavani haastattelukysymykset ennen haastatteluja opinnäytetyökllinikalla tai tuttavien avustuksella, mutta rehellisyyden nimissä tämä vaihe jäi toteuttamatta. Kysymysten testauksesta olisi ollut varmasti hyötyä niiden selkeyttämisessä, mutta puolistrukturoitu menetelmä toisaalta mahdollisti haastattelutilanteiden joustavuuden ja kysymysten muokkaamisen tarpeen mukaan. Mitään suurempia ongelmia kysymysten testaamattomuus ei siten aiheuttanut, lähinnä osaa kysymyksistä olisi voinut tarkentaa tai selkeyttää etukäteen.

Haastatteluiden toteutus

Kaikki haastattelut toteutettiin etäyhteyksin Microsoft Teamsin välityksellä. Kolme ensimmäistä haastattelua toteutuivat touko-kesäkuussa 2023 ja neljäs haastattelu lokakuussa 2023. Haastattelut olivat kukin kestoiltaan noin 35–45 minuuttia. Hyödynsin Microsoft Teamsin automaattista litterointiominaisuutta, joka kirjasi keskustelumme reaaliajassa tekstiksi. Lisäksi tallensin keskustelut ääninauhalle (käytännössä puhelimen sanelimeen), jotta saatoin tallenteiden avulla tehdä tarvittavat korjaukset automaattilitterointeihin. Litterointien korjausten jälkeen poistin äänitallenteet. Litteroitua aineistoa kertyi yhteensä 92 sivua yksittäisten aineistojen ollessa 20, 23, 22 ja 27 sivua. Pituutta selittää se, että automaattisissa litteroinneissa jokaisen puheenvuoron alussa on puhujan nimi, sekä kellonaika, jonka

puheenvuoro on kestänyt. Siispä todellinen aineiston määrä tästä on huomattavasti vähäisempi, arviolta noin puolet yllä mainituista sivumääristä.

Haastateltavat

Sovelsin haastatteluihin mahdollisimman suuren anonymiteetin periaatetta, joten kerron tässä vain yleisiä taustatietoja haastateltavista.

Haastateltava 1 (H1) työskentelee lukion opinto-ohjaajana, mutta haastateltavalla on kokemusta myös perusopetuksen opinto-ohjauksesta. Haastateltava 1 tuntee kulttuurituotannon toimintakenttää hyvin.

Haastateltava 2 (H2) työskentelee asiantuntijana organisaatiossa, joka toimii nuorten ja työelämän välisenä linkkinä. Haastateltava 2 tuntee ohjausmaailmaa hyvin ja hänen työhönsä liittyvät muun muassa työelämään tutustumiset, koulutukset ja oppimateriaalien tuottaminen.

Haastateltava 3 (H3) työskentelee opintopäällikkönä ammattikorkeakoulussa, jossa koulutetaan muun muassa tapahtuma-alalla tarvittavia osaajia. Haastateltavalla on pitkä kokemus lehtorin työstä ja haastateltava tuntee tapahtuma-alaa hyvin.

Haastateltava 4 (H4) työskentelee ESR-hankkeessa, jossa pyritään innostamaan työ- tai opiskelupaikkaa vaille olevia nuoria tapahtuma-alalle. Haastateltava tuntee niin tapahtuma-alaa kuin kulttuurituotannon toimikenttää hyvin.

5.3 Kysely

Työn kolmantena tavoitteena oli tarjota tapahtuma-alan toimijoille keinoja, joilla voi lisätä alan tunnettuutta uravaihtoehtona ja elinkeinona opinto-ohjauksessa. Koostin nämä keinot työn lopputuotokseen, josta kerron myöhemmin luvussa 8 lisää. Taustatyönä lopputuotosta varten halusin selvittää, mitä tapahtuma-alalla toimivat haluavat itse kertoa alasta koulutus- ja uravalintoja pohtivalle, joten valitsin toiseksi menetelmäksi kyselyn. Kysely valikoitui menetelmäksi sen tehokkuuden vuoksi. Kysely on määrällinen menetelmä, jonka avulla voidaan nopeastikin kerätä tietoa tutkimuksen kohteesta. Erityisesti sähköisen kyselyn toteuttaminen on edullista, nopeaa ja vaivatonta (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 128).

Toteutin kyselyn oppilaitoksen tarjoamalla Webropol-ohjelmalla ja kyselylomake löytyy liitteestä 2. Kyselyyn saadaan tavallisesti enemmän vastaajia, jos kysely on muodoltaan lyhyt

ja napakka (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 131). Pysin noudattamaan tätä ohjetta kyselylomakkeen kirjoittamisvaiheessa, ja koeponnistin lomakkeen ymmärrettävyyden ja selkeyden vielä tuttavien avustuksella. Kyselyn testaaminen on välttämätön osa onnistunutta aineistonkeruuta (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 133).

Alkuperäinen ajatukseni oli kohdentaa kysely pelkästään Tapahtumateollisuus ry:n jäsenille, mutta päädyin laajentamaan haarukkaa kaikkiin tapahtuma-alalla työskenteleviin jäsenyydestä riippumatta. Päädyin tähän, sillä kyselyiden vastausprosentit ovat tunnetusti pieniä ja halusin tietenkin mahdollisimman kattavan kuvan alalla toimijoiden ajatuksista. Tapahtumateollisuus ry jakoi kyselylinkkiä kanavissaan ja tämän lisäksi jaoin itse sitä elokuussa 2023 oman LinkedIn-profiilini kautta, Humakin kulttuurituotannon opiskelijoiden WhatsApp-ryhmässä (n. 50 jäsentä) sekä Facebook-ryhmissä ”Taide- ja kulttuurialan työpaikat, apurahat & residenssit” (n. 21 500 jäsentä, suljettu ryhmä) ja ”Suomen kulttuurituottajat” (n. 4 200 jäsentä, suljettu ryhmä). Elokuun 2023 loppuun, eli viimeiseen vastauspäivään mennessä kyselyyn oli tullut 32 vastausta. Kyselyvastaukset olivat napakoita, mutta samalla myös kattavia. Kyselyssä oli yhteensä kaksi pakollista kysymystä ja yksi vapaaehtoinen kysymys. Pakollisiin kysymyksiin tulleiden kaikkien vastausten pituus yhteenlaskettuna oli noin 1500 sanaa (kysymys 2) ja noin 850 sanaa (kysymys 3).

Kyselyvastaajat

Vapaaehtoisessa kysymyksessä vastaajan oli mahdollisuus ilmoittaa oma ammatti/titteli ja koulutus. Kaikki kyselyyn vastanneet 32 henkeä olivat vastanneet tähän taustatietoja kartoittavaan kysymykseen. Lähes puolet vastaajista (15/32) ilmoitti koulutustaustakseen kulttuurituottaja. Määrä on merkittävä, sillä kysely oli avoinna kaikille tapahtuma-alan toimijoille taustasta riippumatta. Muita useampaan kertaan mainittuja taustakoulutuksia olivat tradenomi AMK, merkonomi AMK, kuvataiteilija AMK, kulttuurituottaja YAMK sekä FM. Huomionarvoista on myös kyselyyn vastanneiden korkea koulutustaso; lähes kaikki vastaajista (30/32) ilmoitti koulutukseensa korkeakoulututkinnon.

5.4 Aineiston uskottavuus ja tutkimusetiikka

Tutkimuksellisessa kehittämistyössä lähtökohtana toimii kehitettäväksi valittu kohde ja valitun kohteen ymmärtäminen (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 23). Aineistonkeruun alkuvaiheessa halusin selvittää, millaisista toimijoista opinto-ohjauksen verkostot muodostuvat ja millaista työ- ja elinkeinoelämän ja opinto-ohjauksen välinen yhteistyö on. Näistä

lähtökohdista päädyin valitsemaan ensimmäiseksi aineistonkeruumenetelmäksi haastattelun, koska se sopii hyvin asioiden selvittämiseen tai syventämiseen (Mt., 106). Tietoni opinto-ohjauksesta perustuvat lähinnä omiin kokemuksiini koulumaailmasta. Vaikka haastattelu sopii asioiden selvittämiseen, on myös tutkimuskohteeseen perehtymisellä teoriassa ja käytännössä tärkeä rooli, ja tämä vaihe tulee tutkimuksellisen kehittämisprosessin mallin mukaisesti toteuttaa ennen tutkimuksen tarkempaa suunnittelua ja toteutusta (Mt., 24). Kehittämistyön toteuttajana minun on tärkeää siis perehtyä opinto-ohjaukseen laajemmin.

Haastatteluissa saatu tieto perustuu haastateltavien subjektiiviseen näkemykseen ja kokemukseen. Tästä syystä haastattelu sopii menetelmäksi tilanteissa, joissa halutaan korostaa yksilöä (Mt., 106). Haastattelun heikkous tätä työtä ajatellen on, että sen ulkopuolelle jää paljon tietoa, ja näin laajaan tutkimuskohteeseen voisi sopia paremmin jokin muu tutkimusmenetelmä kuin haastattelu. Tämän tiedostaen päädyin kuitenkin pitämään haastattelut mukana aineistonkeruussa, sillä niiden avulla on toisaalta myös mahdollista saavuttaa syvempää ymmärrystä tutkimuksen aiheesta (Mt., 106). Jotta haastatteluista saatua tietoa voidaan soveltaa laajempaan kontekstiin, pyrin välttämään niistä saadun tiedon liiallista yleistämistä. Yleistämisen vaarana on, että työn lopputulokset jopa vääristyvät liian kevyin perustein tehtyjen päätelmien johdosta. Pyrin välttämään tätäkin työssä perustelemalla kaikki väitteet tietoperustaan tai aineistoon nojaten sekä panostamalla huolellisesti sisällönanalyysin eri vaiheisiin, jotta prosessissa toteutunut logiikka on täysin jäljitettävissä.

Haastatteluiden rinnalle valitsin kyselyn sen toteuttamisen helppouden ja nopeuden vuoksi. Kyselytutkimuksen heikkouksina pidetään yleensä tuotetun tiedon pinnallisuutta ja anonyymissä kyselyssä myös sitä, ettei vastaajiin saada kontaktia. Tämä jättää jonkin verran arvailujen varaan esimerkiksi sen suhteen, kuinka perehtyneitä vastaajat ovat tutkimuksen aiheesta. (Mt., 121.) Pyrin välttämään erilaisten tulkintojen mahdollisuudet kyselyssä pitämällä sen mahdollisimman selkeänä ja tiiviinä. Toinen tärkeä huomioitava asia kyselytutkimuksen toteuttamisessa aineiston uskottavuuden kannalta on otoksen määrittely. Haluan, että kyselyyn vastaavat ovat tapahtuma-alalla toimivia ja Tapahtumateollisuus ry:n jäseniä, mutta samalla en halua rajoittaa vastaajia pelkästään heihin, sillä tapahtuma-ala on kokonaisuudessaan vielä paljon laajempi kuin vain Tapahtumateollisuus ry:n jäsenet. Valitsin kyselyn kohderyhmän tietoisesti tämän pohdinnan tuloksena ja epämääräisen otoksen mahdollisuudesta huolimatta kutsuin kyselyyn vastaamaan kaikkia tapahtuma-alalla toimivia henkilöitä.

Tämän työn kannalta keskeisiä toimijoita ovat nuoret, jotka saavat opinto-ohjausta. Käsittelen työssä nuorten asioita, mutta en ole osallistanut suoraan heitä millään lailla. Aineiston

uskottavuutta lisäisi ehdottomasti, jos haastateltavaksi olisi valittu nuoria, jotka kertoisivat omista näkemyksistään heidän kanssaan työskentelevien aikuisten sijaan. Valitsin kuitenkin haastatella aikuisia asiantuntijoita tässä työssä, koska heidän kertomuksensa nuorten kanssa työskentelystä ovat myös luotettavaa ja tärkeää tietoa.

Tutkimusprosessin alussa solmin opinnäytetyön tilaussopimuksen yhdessä Tapahtumateollisuus ry:n kanssa. Ennen haastatteluiden toteutusta annoin haastateltaville tietoa tutkimuksesta ja pyysin heidän suostumustaan osallistumiseen. Informointi- ja suostumuslomakkeille löytyy Humakissa hyvät pohjat valmiina, joten niiden muokkaaminen tämän tutkimuksen tarpeisiin sujui näppärästi. Suostumukset keräsin kirjallisina sähköpostivastauksina. Kyselyyn vastaaminen oli täysin anonyymiä, joten lupalomakkeita ei tarvinnut luoda ja täytellä kyselyn yhteydessä. Anonymiteetin takia myöskään henkilörekisteriä ei syntynyt, joten tietosuojaselostetta ei tarvinnut tuottaa. Tutkimuksen aikana kerättyä ja tallennettua, haastatteluihin liittyviä materiaalia, säilytettiin ainoastaan tutkimuksen toteuttajan salasanalla suojatulla tietokoneella sekä Humakin tarjoamissa Outlook-sähköpostissa, OneDrive-pilvipalvelussa, Webropol- sekä Wihi-palveluissa. Tutkimuksen valmistuessa poistan tutkimusaineiston kaikkialta, mihin se on tallennettuna.

6 SISÄLLÖNANALYYSI

Valitsin aineiston analyysimenetelmäksi aineistolähtöisen sisällönanalyysin, jota sovelsin sekä haastattelu- että kyselyaineistoon. Puhtaasti aineistolähtöisen sisällönanalyysin tekeminen on mahdotonta, mutta pyrin siihen, että teorian sijaan aineistolähtöisyys olisi kuitenkin suuremmassa roolissa läpi analyysin. Kerron seuraavissa alaluvuissa aineistolähtöisen sisällönanalyysin vaiheista, joissa pelkistetään, ryhmitellään ja abstrahoidaan kirjallista sisältöä (Sarajärvi & Tuomi 2018, 91).

6.1 Aineiston pelkistäminen, eli redusointi

Aineistolähtöisen sisällönanalyysin ensimmäisessä vaiheessa tutustutaan tarkemmin aineistoon, ja mikäli aineisto ei vielä ole kirjallisessa muodossa, kuunnellaan myös haastattelutallenteet ja litteroidaan niiden sisältö tekstimuotoon (Sarajärvi & Tuomi 2018, 91). Kyselyvastaukset olivat valmiiksi kirjallisessa muodossa, joten niitä ei tarvinnut käsitellä erikseen analyysiä varten. Sen sijaan koska haastatteluissa käyttämässäni Microsoft Teamsin litterointiominaisuuden tarkkuudessa on puutteita, korjasin käsin tekstistä mahdolliset asiavirheet pian haastattelun jälkeen. Tämän tutkimuksen kannalta ei ole ollut oleellista tutkia, miten asiat haastatteluissa sanotaan, vaan itse asiasisällöt ovat kiinnostaneet minua. Käsittelemme aineiston siis siten, että litteroinneissa oli oikeat asiasisällöt ja teksti oli ymmärrettävää lisäämällä esimerkiksi tarvittavat välimerkit. Muita muokkauksia en kuitenkaan tehnyt aineistoon.

Tutkimusaineiston ollessa kirjallisessa muodossa aletaan siihen tutustua syvemmin lukemalla sitä useaan otteeseen läpi (Sarajärvi & Tuomi 2018, 91). Tämän vaiheen toteutus alkoi haastatteluiden osalta jo automaattisen litteroinnin tuotosten läpikäynnin yhteydessä. Korjausten tekemisen yhteydessä luin tekstiä tarkasti ja sain myös hyvän käsityksen haastatteluista kokonaisuutena. Tässä vaiheessa latsin aineiston Atlas.ti-ohjelmistoon, joka on muun muassa aineistohallinnan apuväline laadullisessa tutkimuksessa. Käytin analyysissä selainpohjaista versiota. Perustin ensin haastatteluille oman projektin ohjelmistoon, ja latsin kaikkien neljän haastattelun litteroinnit projektin alle omina tiedostoinaan. Sitten perustin kyselylle oman projektin, ja latsin sinne kyselyvastaukset kolmessa eri tiedostossa; yhden kysymyksen kaikki vastaukset per tiedosto.

Jatkoin aineiston käsittelyä tiedosto kerrallaan pilkkomalla sitä osiin. Tämä on oleellinen osa aineiston pelkistämistä (Sarajärvi & Tuomi 2018, 91). Poimin haastattelu- ja kyselyvastauksista

tutkimuksen kannalta olennaiset osiot omiksi lainauksikseen. Pääsääntöisesti valikoimani lainaukset olivat yhden ajatuskokonaisuuden mittaisia: osa vajaita lauseita ja osa useamman lauseen mittaisia kappaleita. Muotoilin lainauksista pelkistettyjä ilmaisuja, jotka kirjoitin Atlas.ti:n kommenttikenttään. Kommenttikenttä kulkee alkuperäisen aineiston rinnalla automaattisesti Atlas.ti:ssä, mikä on tärkeää sisällönanalyysissä (Mt., 91). Käytännössä kirjoitin kommentteihin jokaisen lainauksen uusiksi pelkistettynä ilmauksena. Esimerkkinä alkuperäisestä ilmauksesta:

Ne haluaa niinku nähdä sitä työpaikan arkea, että mitä se niinku... Mitä siellä tehdään, miltä siellä työpaikalla näyttää, että mennään sinne – että siis no tässä on tää meidän kahvihuone tai täällä me niinku, täällä me pidetään kokouksia, ja tää on meidän toimisto, se näyttää tältä, tää meidän joku pankkitili on tän näköinen, tai joku. (H2)

Ja esimerkkinä tästä johdetusta pelkistetystä ilmauksesta: nuoret haluavat nähdä mitä työpaikalla konkreettisesti tapahtuu.

6.2 Aineiston ryhmittely, eli klusterointi

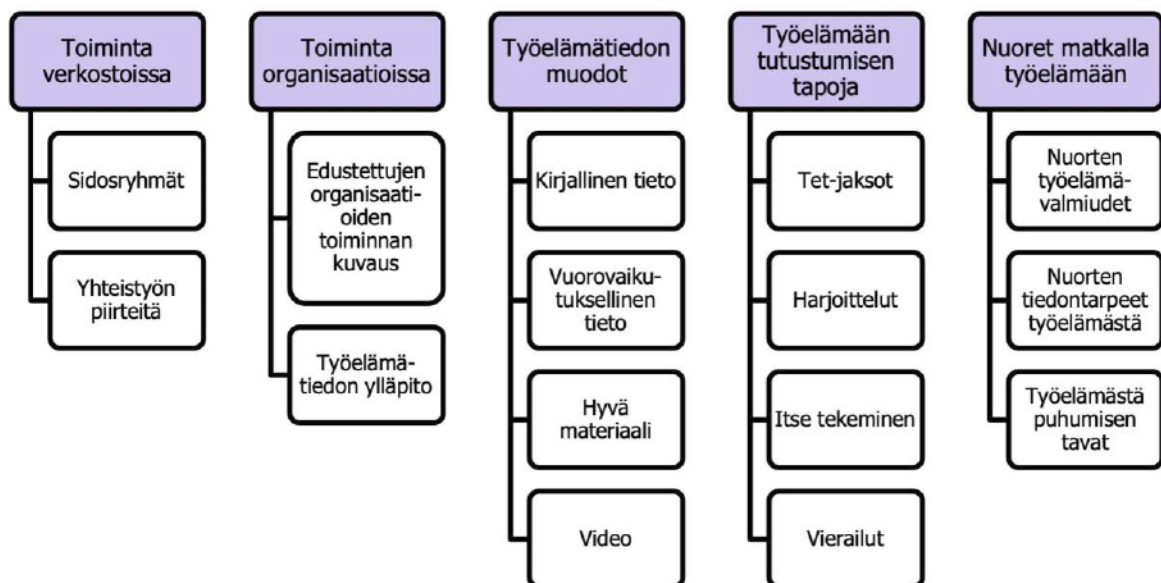
Kun tiivistykset oli tehty ja pelkistetyt ilmaukset luotu, aloitin pelkistettyjen ilmausten koodaamisen aineistolähtöisesti. Toteutin molemmille aineistoille samanlaisen koodausprosessin. Otin yhden pelkistetyn ilmauksen kerrallaan käsittelyyn ja etsin ilmauksista aiheita tai teemoja, jotka voisivat toimia tiedon ryhmittelemisen pohjana. Ryhmittelyä ja sitä seuraavia alaluokkien muodostusta varten käydään pelkistetyt ilmaukset tarkasti läpi etsien niistä yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia (Sarajärvi & Tuomi 2018, 91–92). Tässä vaiheessa muodostin kommentista ja sen pelkistetystä ilmauksesta vieläkin tiiviimmän ilmauksen, koodin. Koodeille on Atlas.ti:ssä oma paikkansa ja nämä koodit ovat projektikohtaisia. Aiemmin esitetyn pelkistetyn ilmauksen (nuoret haluavat nähdä mitä työpaikalla konkreettisesti tapahtuu) koodiksi muodostui: näytetään, millaista työpaikalla on. Koodi ei eroa merkittävästi pelkistetystä ilmauksesta, mutta tämä välivaihe ennen alaluokkien muodostamista silti helpotti ja nopeutti ison aineiston käsittelyä.

Seuraavaksi koodeja yhdistellään ja niistä muodostetaan alaluokat. Alaluokat muodostetaan keskenään samankaltaisista ilmaisuista, joiden luokitteluyksikkönä voi olla “esimerkiksi tutkittavan ilmiön ominaisuus, piirre tai käsitys” (Sarajärvi & Tuomi 2018, 92). Esimerkkinä toimivan lainauksen koodi (näytetään, millaista työpaikalla on) yhdistyi mutkattomasti seuraavien koodien kanssa: työelämän arjen välittäminen opiskelijoille, tärkeys nähdä aloja,

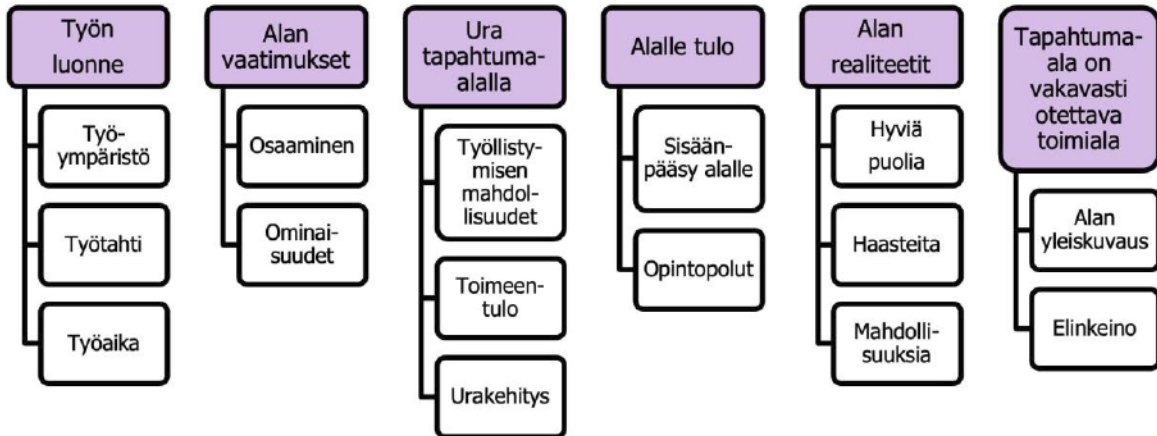
joissa työturvallisuusseikat estävät harjoittelun ja konkretiasta ei tietoa opintopolussa. Näistä koodeista muodostin alaluokan nimeltä ”työarjen näkeminen”.

Sisällönanalyysin seuraavassa vaiheessa aletaan yhdistämään alaluokkia yläluokiksi ja tästä jälleen eteenpäin pääluokiksi. Lopulta muodostetaan vielä pääluokkia yhdistävä luokka (Sarajärvi & Tuomi 2018, 92–94). Alaluokkien yhdistelyssä käytin apunani Trello-ohjelmaa, sillä mielestäni Atlast.ti ei taivu riittävän ketterästi tähän työvaiheeseen, jossa aineiston ymmärrys syvenee ja siitä etsitään jälleen uusia yhteyksiä ja eroavaisuuksia. Trellossa muodostin jokaiselle alaluokalle oman kortin, jotta pystyin liikuttelemaan niitä sujuvasti. Kortit toimivat ikään kuin digitaalisina muistilappuina, joiden järjestelyn avulla tiedon organisointi helpottuu. Esimerkissä muodostunut alaluokka (työarjen näkeminen) yhdistyi lopulta yläluokkaan, jonka nimesin: nuorten tiedontarpeet työelämästä. Muita tähän pääluokkaan yhdistettyjä alaluokkia ovat tapahtuma-alan työ, ammatit ja työtehtävät, alan vaatimukset ja osaaminen, palkkatieto, urakehitys, työaika ja -tahti sekä työn luonne.

Pääluokka kootaan yläluokista. Esimerkkinä muodostetun yläluokan (nuorten tiedontarpeet työelämästä) yhdistin seuraavien yläluokkien kanssa: nuorten työelämävalmiudet ja työelämästä puhumisen tavat. Näistä kolmesta yläluokasta syntyi pääluokka, jonka nimesin: nuoret matkalla työelämään. Koostin kaikki haastatteluaineiston analyysin lopputuloksena syntyneet pääluokat ja niihin yhdistetyt yläluokat kuvioon 6, ja kyselyaineistosta syntyneet pää- ja yläluokat kuvioon 7. Käsittelen luokkien sisältöä tarkemmin tulosluvussa.

Kuvio 6. Haastatteluaineiston analyysissä syntyneet pää- ja yläluokat.

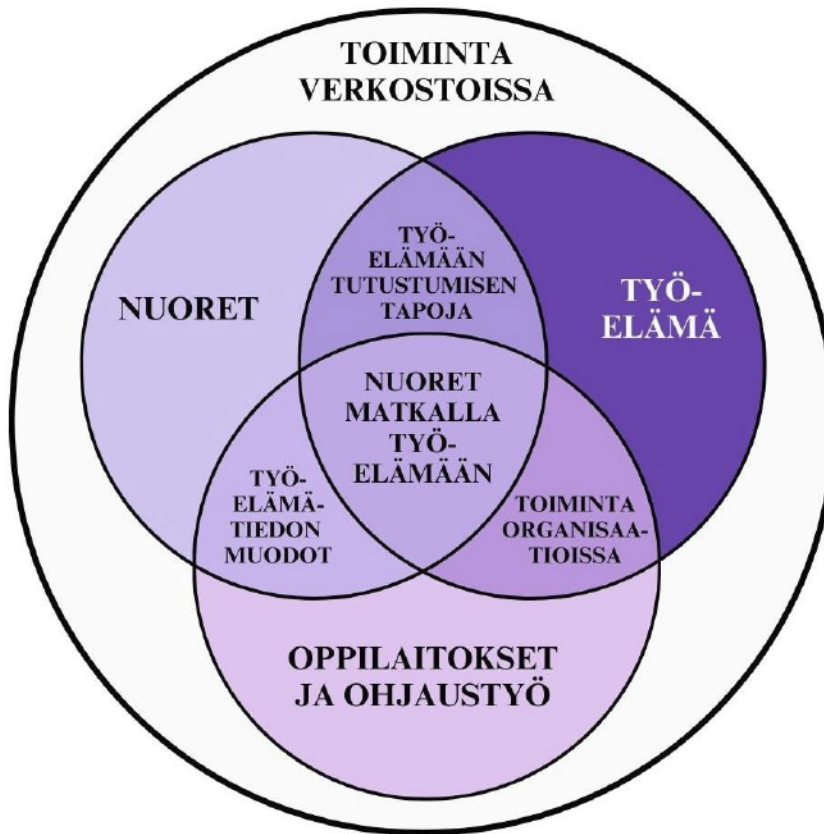

Kuvio 7. Kyselyaineiston analyysissä syntyneet pää- ja yläluokat.

Sisällönanalyysissä yhdistetään tyypillisesti vielä pääluokat yhdeksi yhteiseksi luokaksi, kuten mainitsin aiemmin. Jätin tietoisesti tämän vaiheen pois. Luokkien yhdistäminen olisi toki ollut mahdollista – esimerkiksi työelämään tutustumisen muodot voisi tulkita kuuluvan osaksi työelämätiedon muotoja, mutta luokka on sisällöltään niin rikas ja laaja käytännön tutustumisen tapoihin keskittyvä kokooma, että halusin pitää sen omana luokkana. Päädyin siis jättämään aineiston ryhmittelyyn yläluokkien tasolle siksi, että mielestäni luokkien edelleen yhdistäminen ei enää olisi tuottanut lisäarvoa tai -ymmärrystä aineistoa koskien, ja pääluokat toimivat jo sellaisinaan välineinä, joiden avulla jo oli mahdollista vastata tutkimuksen tavoitteissa muotoilemiini kysymyksiin.

6.3 Aineiston käsitteellistäminen, eli abstrahointi

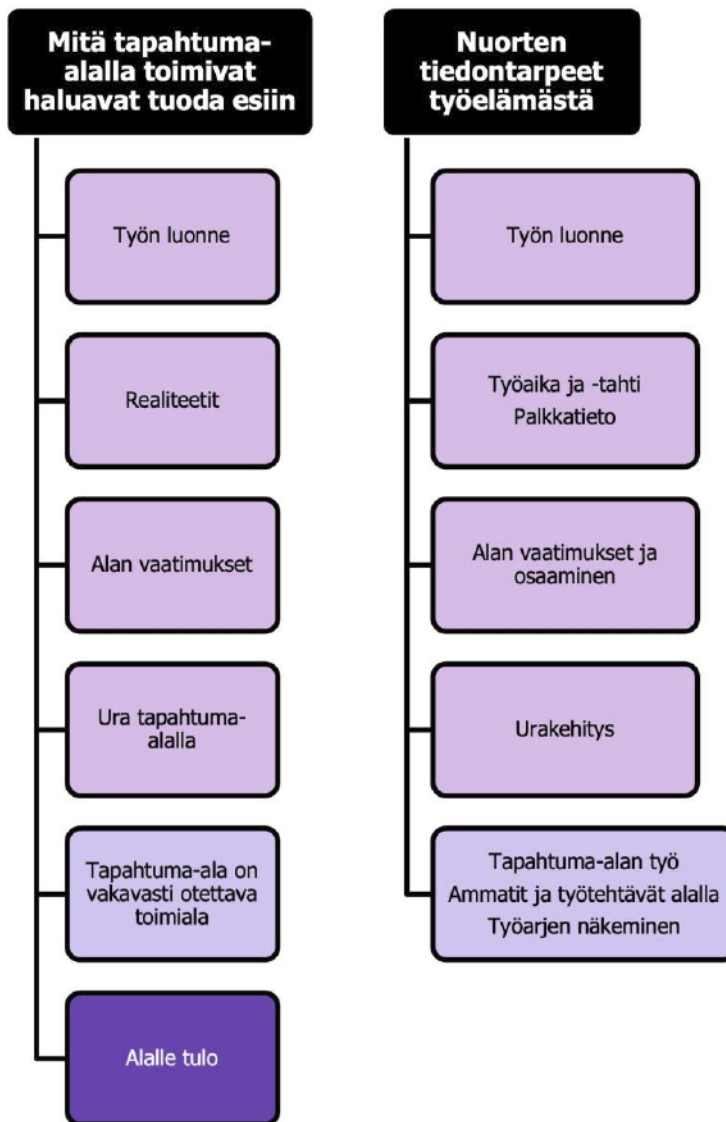
Sisällönanalyysin viimeinen osa, käsitteellistäminen tai abstrahointi, on vaihe, jossa tutkija muodostaa kuvauksen tutkimuksen kohteesta. Kuvaus voi sisältää kategorioita, käsitteitä, mallin tai teemoja (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 139–140). Työstin haastatteluaineiston mallinnusta mielessäni koko analyysiprosessin ajan, ja sillä oli matkan varrella monia muotoja. Lopullinen muoto tiedolle syntyi kuitenkin vasta klusteroinnin lopullisen valmistumisen jälkeen. Kuviossa 7 nähtävä mallinnus on minun käsitykseni haastatteluaineiston olennaisista sisällöistä.

Kuvio 8. Mallinnus haastatteluaineiston sisällöstä.

Mallinnus on mahdollisimman yksinkertainen kuvaus monimutkaisesta verkottuneesta toiminnasta. Siksi se ei ole kaikenkattava, mutta ei sen tarvitse ollakaan. Mallinnus nimittäin perustuu täysin aineistosta nousseiden teemojen varaan, ja toimii tässä työssä toteutettujen haastatteluiden visualisointina. Kuvion perustana toimivat nuoret, työelämä sekä oppilaitokset ja ohjaustyö. Kaikki nämä muodostavat verkkoja ja verkostoja. Esimerkiksi nuorten ja oppilaitosten/ohjaustyön välinen toiminta muodostaa verkon. Verkon toimintaan liittyy ainakin tiedon siirtyminen, ja siksi näitä yhdistävällä alueella lukee ”työelämätiedon muodot”. Tämä teksti on poimittu suoraan haastatteluaineiston analyysissä muodostetuista pääluokista.

Kyselyvastausten abstrahoinnissa vertasin kyselyaineistosta muodostamiani pääluokkia haastatteluaineistojen pääluokan nimeltä ”tiedontarpeet työelämästä” sisältöihin. Koostin nämä tiedot alla olevaan kuvioon 8 rinnakkain, jotta sisältöjä on mahdollista vertailla helposti.

Kuvio 9. Tapahtuma-alalla toimivien ja ohjaustyötä tekevien näkökulmien vertailua koskien tapahtuma-alaan liittyvää tietoa.

Kuten kuvio 9 nähdään, toistui haastatteluilla ja kyselyllä saaduissa vastauksissa pitkälti samat teemat tapahtuma-alaa koskien. Kuvioista voidaan päätellä, että tapahtuma-alaan liittyen on tärkeä jakaa tietoa ainakin työn luonteesta, työn realiteeteista, alan vaatimuksista ja osaamistarpeista sekä urasta tapahtuma-alalla.

Haastatteluissa korostettiin tapahtuma-alaa varten otettavana elinkeinona. Vastauksissa kuvattiin alaa yleistasolla, uravaihtoehtona, elinkeinona sekä sen suuruutta, monipuolisuutta, mielenkiintoisuutta ja ennen kaikkea sitä, että kyseessä on ihan oikea toimiala, jolla on ihan oikeita töitä. Nuorten kanssa toimivien näkökulmasta sama teema näyttäytyi hieman eri tavalla. Nuoret kaipaavat ylipäätään tietoa tapahtuma-alasta yleisellä tasolla, mutta myös hyvin yksityiskohtaisesti ammatteja, työtehtäviä ja työarkea avaamalla. Tulkintani mukaan

näkökulmien eroavaisuudet johtuvat pitkälti keskenään erilaisista konteksteista, joissa työelämässä toimivat ja nuoret elävät. Tapahtuma-alan toimijat ovat joutuneet puolustamaan omaa olemassaoloaan viimeisinä vuosina jatkuvasti, kun taas nuoret näkevät eri toimialat keskenään yhtä vakavasti otettavina ja niin sanotusti oikeina töinä.

Suurin eroavaisuus vastauksissa liittyy alalle tuloon, josta alan toimijat kertoivat kyselyvastauksissaan. Tapahtuma-alalla toimivien vastauksista löytyi alalle tuloon liittyviä käytännön toimia ja vinkkejä, kuten opintoja, harrastuneisuutta, kokemuksen kerryttämistä, alan soveltuvuuden testaamista itselle sekä alan kokeilua esimerkiksi vapaaehtoistyön avulla. Näistä teemoista ei haastatteluissa sen sijaan keskusteltu juuri lainkaan, vaan keskustelussa painottuivat luonnollisesti opinto-ohjauksen olemassa olevat toiminnan muodot ja teemat, kuten TET-jaksot ja jatko-opintoihin hakeutuminen. Käsittelen alalle tulon teemaa tarkemmin tulosluvussa.

7 TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa esittelen työn tulokset ja johtopäätökset. Kerronnan tukena käytän sitaatteja haastatteluista, ja kytken havaintoja osaksi tutkimuksen tietoperustaa. Ensimmäisessä alaluvussa kerron ohjaustyön organisaatioiden sisäisistä ja ulkoisista yhteistyökumppaneista ja siitä, kuinka ohjaustyössä ja koulumaailmassa ylläpidetään ajantasaista tietoa työelämästä. Toisessa alaluvussa kuvailen, miten tapahtuma-alasta kannattaa viestiä nuorille. Kerron työelämään liittyvän puheen sävyn merkityksestä ja lopuksi esitän ideoita, kuinka tapahtuma-alan kiinnostavuutta voi lisätä nuorten keskuudessa. Kolmannessa alaluvussa yhdistän tapahtuma-alalla toimivien ja ohjaustyön parissa toimivien henkilöiden näkemykset tapahtuma-alaa koskevasta tiedosta, eli siitä, mitä kertoa nuorille tapahtuma-alasta. Tämän alaluvun sisältö mukailee pitkälti kuvion 9 sisältöjä, joita käsittelen nyt tarkemmin. Neljännessä alaluvussa valotan, miksi tapahtuma-alan kokeileminen on tärkeää, ja kerron tarkemmin työelämän kokeilemisen muodoista ja mahdollisuuksista. Lopuksi esitän yhteenvedon tuloksista ja vastaan kootusti vielä tutkimuskysymyksiini.

7.1 Ohjaustyön laajoissa verkostoissa kulkee tietoa

Verkostomaisen ohjaustoiminnan kokonaisuuden ymmärtämiseksi oli aluksi tärkeää selvittää haastateltavien työnkuvaa ja heidän edustamiensa organisaatioiden toimintaa. Ohjaustyötä tekevien kertomukset työn sisällöistä vastasivat tietenkin Opetushallituksen (2023b; 2023d; 2023g) kuvauksia opinto-ohjaajan työstä, jossa keskeisenä tehtävänä on keskustella ja luoda oppilaille uusia näkökulmia (H1). Työhön voi kuulua myös esihenkilönä toimimista ja kehittämistä:

Mun työhön suuressa osassa liittyy myös tää niinku opettajatutoreiden ohjaus, eli ylipäänsä ohjaukseen liittyvä kehittäminen. Ja opettajatutoreiden niinku tukena oleminen sillä tavalla, että he pystyy tekemään sitä omaa työtä ja ohjaamaan niitä opiskelijoita niin, että päästään maaliin. (H3)

Lukiotoiminnasta tai korkeakoulujen toiminnasta ei haastatteluissa keskusteltu organisaatiotasolla sen kummemmin, sillä molemmat kuuluvat mielestäni yleissivistykseen. Hankkeessa (H4) ja asiantuntijaorganisaatiossa (H2) työskentelevien haastateltavien tarkkoja työnkuvia en tässä avaa heidän anonymiteettinsä säilyttämiseksi, mutta työtehtäviin sisältyy monenlaista yhteistyötä ja tiedon jakamista. Kaikki haastateltavat toimivat työelämässä niin paikallisesti kuin valtakunnallisesti, mutta painotukset vaihtelivat näiden välillä. Esimerkiksi

hanketyö on pääosin paikallista (H4), kun taas asiantuntijan työ painottuu laajemmalle alueelle (H2).

Haastateltavan 4 edustama hanke keskittyy erityisesti tapahtuma-alaan. Hankkeessa on pyritty innostamaan nuoria tapahtuma-alalle ja luomaan ratkaisuja alan työvoimapulaan rakentamalla toimintamalli, jota voidaan tulevaisuudessakin hyödyntää (H4). Työelämän ja koulumaailman välisessä organisaatiossa asiantuntijana toimivan haastateltavan 2 työ sisältää laajemmin työskentelyä eri toimialojen kanssa.

Yhteistyö opinto-ohjauksen sisäisissä ja ulkoisissa verkostoissa

Koulu- ja oppilaitosmaailman sisäinen yhteistyö voi olla esimerkiksi sitä, että opinto-ohjaajat työskentelevät muun opetushenkilöstön (H1), oppilashuollon tiimin (H3), huoltajien ja rehtoreiden kanssa. Monialainen yhteistyö on yksi hyvän ohjauksen kriteereistä, ja se toteutuu muun muassa juuri eri asiantuntijoiden osaamista hyödyntämällä (Opetushallitus 2023d, 10). Yhteistyö työ- ja elinkeinoelämän kanssa vaihtelee kouluasteen mukaan, sillä ohjaustyön opetussuunnitelman mukaiset sisällöt ovat keskenään erilaisia (Opetushallitus 2014b; 2019 c). Opinto-ohjauksen ja työelämän välinen ehkäpä tunnetuin yhteistyön muoto on työelämään tutustumisjakso, nk. TET-jakso, joka tiivistää yhteistyötä koulumaailman ohjaustyön ja työelämän välillä:

Jos mä nyt peilaan, kun mulla on se yläkoulun kokemus kanssa, niin silloin kun mä olin yläkoululla, mä olin enemmän yhteydessä kyllä työelämän edustajiin, koska silloin yläkoulussa on ne pakolliset työelämään tutustumiset. (H1)

TET-jaksoista kumpuava yhteistyö koulumaailman ja työ- ja elinkeinoelämän välillä on olennainen osa ohjaustyön verkostoa. Palaan TET-jaksoihin uudelleen myöhemmin tuloksissa. Oman organisaation ulkopuolisia ohjaustyön kumppaneita ovat myös eri kouluasteet ja toiset oppilaitokset (H1), opiskelija- ja ainejärjestöt (H3) sekä opinto-ohjaajien omat verkostot, kuten opinto-ohjaajien paikallisyhdistykset (H1; H3). Oppilaitos voi jopa ottaa yrityksiä mukaan opetussuunnitelman tekemiseen, kuten ammattikorkeakouluissa tehdään:

Kun esimerkiksi opetussuunnitelmatyötä tehdään, niin me aina kutsutaan silloin... niinku elinkeinoelämän eri yrityksistä kutsutaan niitä ihmisiä tekemään meidän kanssa sitä opetussuunnitelmaa, että me ei tehdä sitä niinku ihan vaan noin omasta päästä. (H3)

Asiantuntijaorganisaatiossa ja hankemaailmassa tärkeitä sidosryhmiä ovat oppilaitosten ja yritysten lisäksi kunnat (H2), omat kollegat (H4) sekä rahoittajat (H4). Työ- ja elinkeinoelämä näkyvät ohjaustyössä myös toimialaliittojen kautta. Toimialaliitot tekevät itseään näkyväksi ja

lobbaavat omaa alaansa opinto-ohjauksessa muun muassa oman alan demopäivien, koulukiertueiden ja koulutusten järjestämisellä:

Eri toimialat lobbaavat vähän eri tavalla. Vaikka Teknologiateollisuus - että heillä on aika paljon varmaan sitä varallisuutta, että he pystyy niinku järjestämään paljon koulutuksia ja infoa tulee. (--) tapahtumatuotanto ei hirveästi näy sillä tavalla, että ei tule niinku semmoista markkinointia. (--) Se onkin kiinnostavaa, että miten jotkut tämmöiset isot alat kyllä nousee sieltä. [paikkakunta, jossa opinto-ohjaaja on töissä] seudulla nyt on paljon tekniikanala just lobannut itseään ja käynyt kouluissa kaikenlaisissa niinku semmoisilla esittelykiertueilla. Sitten ollaan pohdittu kyllä kollegoiden kanssa, että samanlaiset tarvittaisiin sosiaali- ja terveysalalta ja humanistiselta alalta ja kulttuurialalta. Että se ei ole niinku tasavertaista. (H1)

Hyvässä ohjauksessa tuetaan ”tiedonhakua työmarkkinoista, ammasteista ja jatkokoulutusmahdollisuuksista” (Opetushallitus 2023d, 16), joten on mielenkiintoista, että eri alojen näkyvyys opinto-ohjauksessa koetaan eriarvoisena. Vaikka opinto-ohjaaja jakaisi työssään monipuolisesti tietoa eri aloista, on toimialaliitoilla selvästi myös mahdollisuus lobata omaa alaansa.

Koulumaailman ulkopuolelta katsottuna opinto-ohjaajien kanssa työskentely näyttäytyy hedelmälliseltä ja antoisalta:

Opothan on ihan kuin pesusieniä ja nehän niinku haluaa tietää kaiken. Ne on aivan innoissaan, ja nehän rakastaa näitä tilaisuuksia ja haluaa kuulla lisää. Että se on niinku tosi positiivista jotenkin mun mielestä niinku opojen kanssa se yhteistyö. (H2)

Tältäkin kannalta opinto-ohjaajat ja muut ohjauksen parissa toimivat ovat erinomaisia yhteistyökumppaneita myös tapahtuma-alalle, sillä kiinnostusta uutta kohtaan selvästi on.

Ohjaustyön kenttä on tosiaan laaja, ja opinnäytetyöprosessissa tietoni ohjaustyöstä ja työelämään liittyvästä koulutuksesta ja toiminnasta lisääntyi valtavasti. Työn lomassa tutustuin myös useisiin tahoihin, jotka eivät nousseet esille haastattelu- tai kyselyaineistosta, mutta jotka voivat toimia potentiaalisina kumppaneina heidän työ- ja elinkeinoelämäntuntemuksensa ja nuoriin keskittyvän toimintansa ansiosta. Tällaisia toimijoita ovat muun muassa toisen asteen opiskelijoita yhteenkokoavat Suomen Lukiolaisten liitto ja Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto, nuorisotyön kentällä toimivat etsivä nuorisotyö, ohjaamot, nuorisotyön valtakunnallinen asiantuntija Koordinaatti, osaamiskeskus Kentauri ja Nuorten Akatemia.

Esimerkkinä siitä, millaista yhteistyö työ- ja elinkeinoelämän ja nuorten kanssa toimivan yhteistyökumppanin välillä voi käytännössä olla, käytän Nuorten Akatemiaa. Nuorten Akatemia on nuoriso- ja liikuntajärjestöjen yhdessä vuonna 1994 perustama järjestö, joka tähtää

nuorten osallisuuden edistämiseen ”yhteistyössä koulujen, oppilaitosten, yritysten ja yhteisöjen kanssa”. Nuorten Akatemia toimii yhteistyössä toimialaliittojen kanssa, se on esimerkiksi yhteistyössä Energiateollisuus ry:n kanssa toteuttanut Energiamaailma-hankkeen. Hankkeessa kartoitettiin ”alan TET-, harjoittelu- ja työmahdollisuuksia”, ja lopputuotoksena toteutettiin Energiamaailma-peli, Energia-TET -malli ja Energiamaailma-kouluvierailut. (Nuorten Akatemia 2023a; 2023b.) Vastaavaa ideaa voisi hyvin soveltaa myös tapahtuma-alalle näkyvyytyön suunnittelussa.

Haastatteluissa (H1; H2) keskusteltiin edellä mainittujen lisäksi Nuorten yrittäjyys ja talous NYTistä ohjaustyön kumppanina. NYT yhdistää toiminnassaan laajasti niin nuoret, yritykset kuin toimialaliitot, ja toiminta on siksi relevanttia tämän työn kannalta. Kyseessä on kesällä 2023 perustettu yhdistys, johon fuusioituivat aiemmat toimijat Nuori Yrittäjyys ry (NY) ja Talous ja nuoret (TAT). Yhdistys tarjoaa ”työelämä-, yrittäjyys- ja taloustaitoja tukevia palveluita ja oppimiskokonaisuuksia kouluille, oppilaitoksille ja kunnille”. Toiminnan tavoitteena on toimia sillanrakentajana työelämän ja lasten ja nuorten välillä. Palvelu on käytössä 266 kunnassa (vrt. Tilastokeskuksen mukaan [2023] Suomessa on yhteensä 309 kuntaa vuonna 2023). Yhteen tunnetuimmista NYTin toimintamuodoista, Yrityskylä-toimintaan, osallistuu jopa 85 % 6.- ja 9.-luokkalaisista. (Nuorten yrittäjyys ja talous NYT 2023.)

Ohjauksen ja kumppaneiden välistä yhteistyötä kuvattiin haastatteluissa samanaikaisesti runsaaksi (H1; H2; H3) ja riittämättömäksi (H1). Yhteistyöhön liittyvä riittämättömyyden tunne liittyy ennen kaikkea mahdollisuuksien hyödyntämiseen sen sijaan, että kyse olisi todellisuudessa vähäisestä yhteistyön määrästä: ”mitä kaikkea [yhteistyötä] voisikaan olla tai pitäisi olla?” (H1). Nämä ovatkin hyviä kysymyksiä, ja mitä enemmän itsekin pohdin asiaa, sitä useampia potentiaalisia toimijoita löysin ohjaustyön verkostoista. Kaikki tutkimusprosessin aikana löytyneet potentiaaliset yhteistyökumppanit on listattu tutkimuksen tuotoksena syntyneeseen näkyvyysoppaaseen. Esitin analyysin tuotoksena syntyneen mallinnuksen haastatteluaineiston sisällöistä kuviossa 8. Kuviossa 8 nähtävät työelämä, oppilaitokset ja ohjaustyö sekä nuoret toimivat yhteistyössä keskenään, ja näiden välisessä yhteistyössä liikkuu monenlaista tietoa. Tämän mallinnuksen perusteella käsittän yhteistyön siis perustuvan tiedonjakamiseen, jota kuvailen tässä alaluvussa tarkemmin, ja joka näyttäytyy mielessäni seuraavalla tavalla:

Nuoret käyvät koulussa ja saavat opinto-ohjauksessa tietoa työelämästä. Nuoret soveltavat saamaansa tietoa ja osaamistaan esimerkiksi TET-harjoittelujaksoilla ja muissa opintoihin liittyvissä harjoitteluissa, jolloin tieto siirtyy nuorilta takaisin työelämään. Ja jotta nuorten tietotaito työelämää koskien olisi ajan tasalla, kun he siirtyvät koulumaailmasta työelämään, päivittävät oppilaitokset ja ohjaustyötä tekevät työelämään liittyvää osaamista alati.

Työelämätiedon ylläpito opinto-ohjauksessa

Ohjaustyötä tekevät saavat tietoa työelämästä useita kanavia pitkin. Työ- ja elinkeinoelämätiedon ajankohtaisuutta ylläpidetään työhön liittyvän lainsäädännön seuraamisella (H3). Opinto-ohjaajille järjestetään myös erilaisia tilaisuuksia, joissa osallistujat kuulevat ajantasaista tietoa muun muassa työelämästä. Tilaisuuksia järjestävät esimerkiksi Työ- ja elinkeinoministeriö ja Opetushallitus (H3). Myös asiantuntijaorganisaatiot järjestävät koulutuksia opinto-ohjaajille ja opettajille muun muassa veso-koulutusten ja teemakoulutusten muodossa (H1 & H2). Myös Suomen opinto-ohjaajat ry:n paikallisyhdistysten toiminta tavoittaa opinto-ohjaajia eri kouluasteilta, ja auttaa ammattiosaamisen ylläpidossa ja kehittämisessä koulutusten muodossa (H1 & H2). Erilaiset postituslistat ovat myös yksi tiedonsaannin kanava, jossa tosin ainakin paikallisella tasolla ”tulee sitten lähinnä ehkä semmoisia meidän työhön liittyviä käytännön asioita” (H1).

Ennakointi tulevaisuuden työelämän suhteen on tärkeää, sillä ohjaustyössä ”pitää olla niinku ajan hermolla ja mieluummin edellä, että mitä ne tulevaisuuden [työelämän] haasteet on” (H3). Jotta ohjauksessa kyetään ennakoimaan tulevaa, tulee siellä olla aina ajantasaista tietoa työ- ja elinkeinoelämän nykyhetkestä. Hyvä ohjaus ”ennakoi tulevaisuuden työllistymistä edistävien mahdollisuuksien suuntaa” (Opetushallitus 2023d, 15). Yksi tapa toteuttaa tätä ovat tulevaisuudentutkimuksen menetelmät, joita koulumaailmassa on otettu haltuun (H3).

Mielenkiintoista on, että koulumaailmassa ajantasaisen tiedon hankinta ja ylläpito työelämää koskien on pitkälti opinto-ohjaajien ja opettajien omalla vastuulla ja ”perustuu siihen, että on itse aktiivinen ja seuraa asioita” (H3). On opinto-ohjaajasta itsestään kiinni, onko hän mukana postituslistoilla, sillä ei ole olemassa yhtä kaikenkattavaa listaa, jolla kaikki olisivat (H1). Samoin on henkilöstä itsestään kiinni, kuinka paljon hän käy erilaisissa koulutuksissa ja tilaisuuksissa:

Vähän silleen vaihtelevasti sitä tietoa [työelämästä] tulee ja se on niinku oposta kiinni, että miten paljon käy niissä koulutuksissa ja miten paljon sitten hankkii sitä [tietoa]. (H1)

Yksi vaihtoehto tiedon päivittämiselle on jatkokoulutustautua ja päivittää olemassa olevaa koulutustaan aina koulutusjärjestelmien muuttuessa, kouluttautumisen mahdollistuessa (H3). Koulumaailmassa pitkään työskentely voi etäännyttää muusta työelämästä, ja siksikin oman tiedon päivittäminen on tärkeää:

Se voi olla tietty haaste, että jos on pitkän linjan ope, joka on ollut monta, 10, vuotta jo koulumaailmassa niin se oma tatti siihen [muuhun, oman alan] työelämään on vähän hauras tai niinku heikentynyt. (H3)

Opettajille järjestetään omia TET-jaksoja, joissa opettajan on mahdollista päivittää tietojaan oman alansa työelämästä, mutta ”ei ne oikein ottanut tuulta alleen, että harva opettaja lähtee sitten jalkautumaan työelämään” (H1). Opettajien työelämätiedon ajantasaisuus on tärkeää, sillä myös heillä on vastuu työelämätiedon ylläpitämisestä ja välittämisestä nuorille:

Ehkä toi mitä opot toivoo, niin ehkä opot toivoo sellaista, että niinku ainakin lukiopuolella aineenopettajat pääsis näihin tämmöisiin koulutuksiin tai saisi materiaalin, jota he voisivat hyödyntää omassa opetuksessaan, kun sitten se jää vähän just irralliseksi. Ja se on kyllä tässä uudessa opetussuunnitelmassa se, että aineenopettajat niinku tarkemmin ja systemaattisemmin puhuisi siitä omasta alasta – että vaikka just biologian opettaja puhuisi tai toisi opetukseen sitä, mitä siellä niinku omalla biologian alallaan työelämässä tapahtuu. (H1)

Edellä mainittujen lisäksi sosiaalinen media ja internetissä olevat erilaiset tietoa kokoavat sivustot toimivat työelämään liittyvän tiedon lähteinä. Opinto-ohjaajat käyttävät erilaisia verkkosivuja työkalunaan, joista tunnetuin lienee opintopolku.fi. Muita paljon käytettyjä sivustoja ovat ammattikorkeakouluun.fi ja yliopistovalinnat.fi, joista löytyy alakohtaista tietoa (H1). Osa ohjaustyöhön liittyvistä, tietoa kootusti esittävästä verkkosivuista on toteutettu hankkeena, eikä sivuja enää päivitetä. Esimerkkinä hankkeena toteutetusta sivustosta on töissä.fi, jonka uratarinat ovat edelleen päteviä, mutta palkkatiedot jo vanhentuneita (H1). Lisää sivustoja löytyy muun muassa Valtakunnallisen ohjausalan osaamiskeskuksen (2023) nettisivuilta. Eri toimialoja koskeva tieto on siis varsin pirstaloitunutta, eikä ole yhtä yhtenäistä paikkaa, josta opinto-ohjaajat saisivat kaiken työssään tarvitsemansa tiedon. Tiedon löytäminen yhdestä paikasta kootusti helpottaisi opinto-ohjaajien työtä, sillä monien eri sivustojen muistaminen on kuormittavaa, eikä useita eri sivustoja muista (H1). Unelmatilanteessa opinto-ohjaajat ja nuoret löytäisivät kaiken tarvitsemansa tiedon työelämästä yhdeltä sivustolta, mutta toki myös tapahtuma-alaa koskeva sivusto linkeineen ja työtehtävien kuvauksineen olisi avuksi ohjaustyössä (H1).

7.2 Rehellistä ja positiivista viestintää tapahtuma-alasta

Vuorovaikutuksessa vaihdettu tieto on haastatteluiden perusteella tehokas tapa kertoa työelämästä nuorille. Vuorovaikutteista tietoa voi vaihtaa perinteisten tapaamisten muodossa tai teknologiaa hyödyntämällä etätapaamisten muodossa – pääosassa molemmissa on aina keskustelu yhteisestä aiheesta. Hankkeessa mukana olleilta nuorilta saadun palautteen mukaan keskustelemalla oppii hyvin, eikä tällainen oppiminen tunnu työläältä:

Siitä onkin saatu niinku paljon kiitosta näiltä meidän osallistujiltamme, että ei ole tuntunut semmoiselta koululta, tai niin semmoiselta niinku opiskelulta, että se [hankkeessa tapahtuma-alaan tutustuminen] on ollut oikeasti sellaista vastavuoroista ja keskustelevaa, niin tota se on ollut meidän osallistujien mieleen sekin. (H4)

Nuoria kiinnostavien aiheiden tutkiminen tukee sisäistä motivaatiota ja tällainen oppiminen palkitsee jo itsessään (Opinvoimala 2023a). Nuorten sisäistä motivaatiota on tuettu hankkeessa myös siten, että nuoret ovat itse saaneet vaikuttaa tapahtuma-alan esittelyä koskeviin sisältöihin (H4). Lisäksi hankkeessa mukana olevat nuoret pääsivät lisäksi uravalmennukseen, joka on keskustelevaa ja henkilökohtaista palvelua. Uravalmennusta antavat yleensä TE-toimisto ja yksityiset palveluntuottajat, kuten kuvioista 4 nähtiin, mutta tässä hankkeessa uravalmennus oli osa hankekokonaisuutta (H4).

Tehokas viestintä tapahtuma-alasta syntyy vuorovaikutuksellisen tiedonvaihdon lisäksi tarinallisuudesta ja napakasta esitystavasta. Jos kyseessä on esimerkiksi etävierailu yrityksestä opinto-ohjauksessa, riittää 15–20 minuutin puhe omasta työstä mainiosti (H1). Nuorilla korostuu kaikessa nopeasyklisyys (H2), joten heille välitettävässä tiedossa tulee olla lyhyesti tiivistyä oleellinen (H1):

Onko se formaatti nykyään semmoinen TikTok-tyyppinen video - että semmoinen lyhyt. Joku perinteinen YouTube-video voi olla vähän raskasta, jaksako... 5 minuuttia, niin jaksako siihenkään keskittyä? Se on vähän mennyt siihen, että mitä lyhyempi ja mitä napakampi, niin sitä sitten ne jaksavat katsoa ne nuoret tai kuka tahansa. (H1)

Hyvän videon maksimipituudeksi määriteltiin haastatteluissa yksi tai ihan maksimissaan kaksi minuuttia. Myös videosarja on mahdollinen (H2). Videomuodossa oleva tieto voi olla suureksi hyödyksi näyttämään paikkoja, joihin nuoret eivät muuten pääsisi ja konkretisoimaan alan arkea. Haastateltava 2 kuvasi, että videossa pitäisi näyttää oikeaa arkea ja sukeltaa työyhteisöön syvälle näyttämällä esimerkiksi, miten tapahtumaa tuotetaan ja mitä kaikkia erilaisia työtehtäviä siihen liittyy, ja miltä ne työtehtävät näyttävät. Videoformaatin hyödyntäminen on

järkevää esimerkiksi, kun nuori ei esimerkiksi pääse TET-jaksolle tai kesätyöhön työpaikalle työturvallisuuskysymyksien vuoksi.

Siellä työpaikalla kuvattuja videoita ja semmoisia... Vaikka niinku kännykällä kuvattuja My day -tyyppisiä oli jotain, niinku tosi hauskoja! Varsinkin toi... Schenkerin yksi rekkakuski oli tehnyt niinku omasta päivästänsä sellaisen, Ruotsin reissusta My day -tyyliin. Se oli älyttömän hyvä, että tällaisia en esimerkiksi ollut. (H2)

Opinto-ohjaajana toimivan haastateltavan 1 mukaan videoiden näyttäminen opinto-ohjauksessa ja oppitunneilla on kuitenkin asia, jota ei haluta tehdä yksinään – videoita kun voi katsoa vapaa-ajallakin. Netistä löytyy runsaasti uratarinoita videomuodossa, ja näitä kyllä joskus hyödynnetään opinto-ohjauksessa. Videolle vaihtoehtoinen digitaalisuutta hyödyntävän materiaalin ja tiedonvälityksen muoto voisi olla vaikkapa ainutkertainen livevierailu etätoteutuksena, siitä nuoret pitävät. Kaiken kaikkiaan eri ihmisten tarinat ovat paras työkalu ohjauksessa. Tarinallistamista on osattu hyödyntää muun muassa koululaisille suunnatussa tekniikan alan päivässä, jossa tekniikan alan opiskelijat kertoivat omista poluistaan, ja sitä voitaisiin hyödyntää enemmän myös muussa materiaalissa. (H1.)

Myös perinteisempää kirjallista materiaalia käytetään ohjauksen tukena ja eri toimialoista kertomisessa. Kirjallista materiaalia ovat muun muassa aiemmin mainitut verkkosivulähteet, kuten Opintopolku. Yritysvierailuissa yritykset myös usein tuottavat kirjallista materiaalia vierailun tueksi. Tyyppillisesti esittelyn tukena on diamateriaalia, ja myös tällaista tietoa voidaan jakaa suoraan nuorille (H4).

Suomen Lukiolaisten liitto on julkaissut lukiolaisen työelämäoppaan, joka sisältää kattavan osion otsikolla ”Vinkkejä lukioiden työelämä- ja yrittäjyisyhteistyön vahvistamiseen”. Opasta voivat hyödyntää myös tapahtuma-alan toimijat yhteistyön virittämisessä. Oppaassa Lukiolaisten liitto tuo esille, että he toivovat työelämä- ja yrittäjyisyhteistyötä olevan lukioissa yhä enemmän. Yhteistyöehdotuksia ovat muun muassa opiskelijalähtöinen TET-jakso, työelämä- ja yrittäjyysaamukahvit, ryhmänohjaus-varttien hyödyntäminen työelämäkäyttöön ja pelillistäminen esimerkiksi työelämän pakohuonepelin muodossa. (Suomen Lukiolaisten liitto 2020, 64–68.) Näitä ideoita voivat vapaasti hyödyntää tapahtuma-alan toimijatkin.

Työelämään liittyvän puheen sävy

Tapahtuma-alasta ja työelämästä ylipäättään voi olla haastavaa kertoa nuorille, sillä samalla kun halutaan antaa mahdollisimman realistinen kuva hyvine puolineen ja myös haasteineen, ei alalla haluta myöskään pelotella. Tapahtuma-alalla toimimista kuvailtiin kyselyvastauksissa

negatiivissävytteisesti muun muassa alan kilpailuhenkisyteen (V2), tapahtumien taloudellisiin riskeihin (V16) ja työn stressaavuuteen (V20) liittyen. Näitä kuvauksia kutsuin sisällönanalyysissä ”realiteetit”-sanalla, sillä ne ovat kentältä kumpuavia aitoja kokemuksia alalla toimimisesta:

Ala toimii valitettavasti todella pitkälti naamakertoimella ja jos ei ole hyvä verkostoitumaan, on työllistyminen haastavaa. (V18)

Työ on kivaa ja itsenäistä, mutta sillä ei elä. Huonosti palkattu. Odotetaan, että ihmiset tekevät töitä siksi, että se on ”kivaa”. Työaika on hyvin vaikea ennustaa (perheelliselle vaikeaa, ellei täysin sopimatonta). Jos sairastuu vakavasti/pysyvästi, voi olla mahdotonta työllistyä alalle uudelleen, sillä ala vaatii lähes aina jonkin verran fyysistä osallistumista. (V11)

Tapahtuma-alan realiteetteja ovat myös alaa koskevat positiiviset kuvaukset, jotka liittyivät kyselyvastauksissa työn palkitsevuuteen (3 vastaajaa), työn yhteisöllisyyteen (V10), itsensä toteuttamisen mahdollisuuksiin (2 vastaajaa), monipuolisiin mahdollisuuksiin työllistyä ja erikoistua alalla (2 vastaajaa), sekä alan monimuotoisuuteen:

Luovalle, tekeväälle ja uteliaalle ihmiselle tapahtuma-ala voi olla täydellinen. Parasta on alan monimuotoisuus, se että pääsee hyödyntämään monta eri taitoa ja osaamista sekä että pääsee parhaimmillaan tapauksessa tuottamaan iloa ja kokemuksia ihmisille. (V2)

Tapahtuma-alaa koskevat, positiivisina ja negatiivisina koetut puolet eivät sulje pois toisiaan, vaan kuvaukset voivat olla yhtäaikaista todellisuutta. Ala voi olla samanaikaisesti vaativa ja antoisa (V17), vaativa ja palkitseva (V14) tai palkitseva ja armoton (V2):

Mikäli kaipaat elämääsi jänniä tilanteita, vastuuta, pitkiä työpäiviä, mutta myös onnistumisia ja hienoja kokemuksia, tapahtuma-ala on sinulle. (V24)

Tapahtuma-alalle nuoria työllistävissä hankkeissa on pyritty tuomaan tapahtuma-alaa kiinnostavalla tavalla ja rehellisesti esille (H4). Tämä on herättänyt mukana olleissa nuorissa niin kritiikkiä kuin kiitosta:

Yksi palaute, mikä on jäänyt mieleen, niin meillä oli tosiaan jotain yrittäjiä siellä vierailemassa ja sitten meillä oli tällainen välikysely. Niin sinne oli tullut palaute, että ei vieraaksi enää niinku yrittäjiä, jotka kokevat tän yrittäjyyden tosi negatiivisesti. (--) Osa sitten taas kiitteli siitä, että ei kiilloteta liikaa sitä kuvaa siitä tapahtuma-alasta, koska kyllähän se niinku rehellisesti sanottuna sitä on, että työnnetään kädet paskaan välillä ja niinku mennään sillä sitten. (H4)

Haastateltavan 4 kuulema palaute kertoo siitä, kuinka sama asia voidaan kokea eri tavoin henkilöstä riippuen. On tärkeää, että toimialan kuvaus on siis mahdollisimman monipuolinen, jotta nuoret voivat kukin muodostaa oman käsityksensä alaa koskien. Nuorten kanssa työskentelevä haastateltava 2 on pohtinut paljon tätä työelämäpuheen sävyä, ja sen vaikutuksia nuoriin:

Joo toi onkin tosi tärkeää, että tavallaan niinku tehdään näkyväksi sitä arkea, että ei olisi niinku vääriä odotuksia tai töistä tulisi niinku semmoinen realistinen kuva. Ja jotenkin se, että joskus se realistinen kuvahan voi näyttää niinku tosi rankaltakin, niin siksi mä aina niinku mietin... että samalla kun näyttää sitä arkea, on tosi tärkeää välittää myös sitä positiivisuutta, että mitä tavallaan se työ voi antaa sille ihmiselle, ja tai se työyhteisö – niinku mitä ne pystyvät tarjoamaan. Jotenkin itse aina tykkään puhua sen puolesta paljon, että puhutaan hyvää työstä, koska niin hirveän paljon työelämästä kirjoitetaan negatiiviseen sävyyn. Ja se ei tarkoita, että pitäisi niinku rakastaa niitä haasteita tai kieltää niiden olemassaolo. Mutta silti me voitaisiin puhua työelämästä pikkuisen positiivisemmin. (H2)

Yhteenvetona todettakoon, että tapahtuma-alaa koskevan tiedon tulisi olla monipuolista ja realistista, mutta sävyiltään positiivista ja kiinnostusta herättävää.

Tapoja lisätä tapahtuma-alan kiinnostavuutta nuorten parissa

Nuorten oppimismotivaation herättely ja tukeminen on merkittävä osa uuteen toimialaan tutustumista, koska motivoituneella nuorella ”tekeminen on usein energistä, keskittyynyttä ja innostunutta” (Opinvoimala 2023b). Tapahtuma-alalla on erilaisia keinoja, joita voidaan käyttää nuorten mielenkiinnon herättämisessä alaa kohtaan. Esimerkkinä keinosta on jo aiemmin mainitun vuorovaikutteisen ilmapiirin luominen keskustelumahdollisuuksia tarjoamalla.

Toinen keino on hyödyntää alaan liittyvässä tiedossa tarinallisuutta, kumppanuuksia ja tunnettuja toimijoita ja henkilöitä alaa koskevassa tiedossa. NYT tarjoaa esimerkiksi opetussuunnitelmaan perustuvia, työelämäaiheisiä oppimateriaaleja oppilaitoksille, joissa on osattu hyödyntää kaikkia edellä mainittuja:

[Materiaali] löytyy sieltä palveluista just sillä ”Mun elämä, mun vastuu” -nimellä, ja siinä on tosiaan siis viisi oppituntia. Siinä on niinku näyttelijänä toi Ernest Lawson, ja siinä on sitten semmoinen Jasu, joka seikkailee. Siinä liikutaan kaupan maailmassa, puhutaan yrittäjyydestä ja sitten vähän vastuullisuudesta – rahan riittämisestä ja näpistämisestä. Siinä on poliisikin mukana. Se on niinku tehty aika isoilla kumppanuuksilla – Kaupan liitto esimerkiksi on siinä sitten niinku vahvasti mukana.” (H2)

Tapahtuma-ala voisi ottaa tästä esimerkistä mallia. Tapahtuma-alan toimijat voisivat hyödyntää alan esilletuonnissa enemmän alan sisäistä yhteistyötä ja vaikka pyytää tunnettuja alan toimijoita kasvoiksi kampanjaan.

Kolmantena vinkkinä opiskelua ja alaan tutustumista varten kannattaa valita mahdollisimman miellyttävää ja viihtyisä oppimisympäristö (Opinvoimala 2023b). Tapahtuma-alalla tämä voisi tarkoittaa perinteisten oppimisympäristöjen sijaan myös tapahtumapaikkoja; teattereita, esityssaleja, festivaalialueita ja niin edelleen. Jos fyysisten paikkojen sijaan halutaan hyödyntää digitaalisuutta, on tapahtuma-alalla erinomainen mahdollisuus kertoa toiminnastaan erilaisten ”behind the scenes” -videoiden ja vierailujen muodossa. Tällainen materiaali auttaisi paitsi nuoria tutustumaan alaan, mutta sen lisäksi myös jo alalla toimivia henkilöitä ymmärtämään paremmin toistensa työtä. Ala on niin laaja, että lisätieto yhteistyökumppaneiden toimenkuvasta ei varmasti ainakaan haittaisi arkisessa verkostomaisessa työskentelyssä.

7.3 Yhtenevä näkemys tapahtuma-alaa koskevasta tiedosta

Haastatteluissa selvitin asiantuntijoiden näkemyksiä siitä, millaista tietoa nuoret kaipaavat työelämää ja tapahtuma-alaa koskien. Yhdistän tässä alaluvussa nämä näkemykset tapahtuma-alalla työskentelevien kyselyvastausten kanssa. Yhdessä näistä muodostuu varsin yhtenevä näkemys siitä, mitä nuorille tulisi kertoa tapahtuma-alasta opinto-ohjauksessa. Joka neljäs kyselyyn vastanneista tapahtuma-alalla toimivista olisi halunnut kuulla opinto-ohjauksessa, että tapahtuma-ala on uravaihtoehto ylipäätään:

Ihan ensimmäiseksi olisin halunnut kuulla, että tapahtuma-ala ON vaihtoehto! :D (V2)

Että sellainen on olemassa ja sellaisessa voi työllistyä. Itseasiassa ylipäätään olisin kaivannut opinto-ohjauksessani aikanaan tukea siihen, että kulttuuri- ja taidealat ovat aidosti päteviä aloja, joissa voi työllistyä. (V27)

On merkittävää, että neljäsnes vastaajista kertoi halunneensa kuulla tapahtuma-alasta ylipäätään vaihtoehtona, sillä kyselyssä oli täysin avoimet vastauskentät, eikä vastaajille esitetty esimerkiksi vastausvaihtoehtoilla varustettuja väittämiä. Tästä voidaan päätellä, että tapahtuma-alasta ei välttämättä ole lainkaan kuultu yhtenä uravaihtoehtona opinto-ohjauksessa. Tapahtuma-alan tunnettuutta tulee siis lisätä opinto-ohjauksessa ja alaa koskevalle monipuoliselle tiedolle on tarvetta.

Tapahtuma-alan ja tapahtumatyön luonne

Ihan aluksi on tärkeää kertoa nuorille ylipäättään tapahtuma-alasta ja työn luonteesta. Ala on laaja (V23), ja alalla toimivien työ- ja koulutustaustat ovat moninaisia (V25). Tapahtuma-alalla toimivat olisivat myös halunneet kuulla opinto-ohjauksessa tarkemmin alasta ja ennen kaikkea sen monipuolisista uravaihtoehtoista ja -mahdollisuuksista.

Erilaisia työpaikkoja ja toimenkuvia on valtava määrä ja tietyllä tapaa vain oma mielikuvitus on rajana. (V14)

Ala tarjoaa laajan pohjan erilaisia suuntautumisvaihtoehtoja: taide, urheilu, musiikki, teatteri, messut, näyttelyt, yritystapahtumat, jne. myös oppilaitokset ja yritykset järjestävät itsenäisesti koko ajan tapahtumia. (V15)

Tapahtumatuotanto, eikä muukaan tapahtuma-alan työ ole suoraan yksi yhteen koulun oppiaineiden kanssa, ja näin ollen voi olla vaikeaa hahmottaa nuorille:

Se on haaste, että kun tapahtumatuotanto ei ole mikään oppiaine mitä koulussa tai lukiossa opetetaan... se, että sitten nuori tietää niistä fysiikasta, kemiasta ja historiasta ja muista, mutta että vau, mitä on tapahtumatuotanto? (H1)

Opinto-ohjauksessa laajasti käytettävä Opintopolku-verkkopalvelu keskittyy nimensä mukaisesti esittelemään opintoja ja ammatteja, joihin voi koulutuksella työllistyä. Amatit ovat kuitenkin lähinnä asiantuntijatehtäviä, jotka eivät kerro työarjesta nuorille riittävästi (H1). Tämän takia konkretia on erityisen tärkeää tapahtuma-alan kuvauksessa. Myös alalla toimivat puhuvat konkretian puolesta: ”Olisin halunnut kuulla, minne oikeasti voi työllistyä, ei vain ”mahdollisia työpaikkoja.” (V11).

Nuorille kerrottava perustieto alasta voi sisältää esimerkiksi tapahtumatuotannon toimijoiden kuvailua ja tapahtumajärjestämisen prosessin avaamista (H3). Nuoret haluavat tietää, mitkä organisaatiot järjestävät esimerkiksi festivaaleja ja konsertteja, ja nuorille on helpompaa hahmottaa sellaisia tapahtumia, joissa he ovat itse käyneet (H3). Työstä kertovaa realistista ja konkreettista tietoa on myös esimerkiksi kuvaus työpäivien pituudesta:

Jos haluat kellokorttityöajan klo 8–16, niin unohda tapahtuma-ala. (V28)

Tapahtuma-ala on enemmän elämäntapa / kulttuuri / intohimo kuin mitään ystävien maailmaa. Vaikka kuinka oltaisiin nykyajassa tai kuinka hyvin tahansa pidettäisiin työntekijästä huolta, päivät saattavat välillä venyä. (V21)

Epäsäännölliset työajat perustuvat pitkälti työn kausiluonteisuuteen, minkä takia työtahti tyypillisesti tiivistyy tapahtumien lähestyessä. Intensiivisten jaksojen jälkeen voi olla

leppoisampaakin (V29). Työhön liittyvää perustietoa ovat myös työllistymiseen liittyvät tekijät, kuten erilaiset vaihtoehdot toimia alalla:

Olisin halunnut tietää mahdollisuuksista tapahtuma-alalla niin yrittäjänä, freelancerina sekä palkkatyöläisenä ja myös tienämisen tason. (V24)

Kyselyvastaukset työllistymisestä ja toimeentulosta poikkeavat keskenään jonkin verran, sillä osa kertoo työllistymisen olevan haastavaa, kun taas eräs vastaaja (V27) kuvasi työllistyneensä tapahtuma-alalla helpommin kuin muilla aloilla. Tämäkin on osa alan konkretiaa, että kokemukset alaan liittyen voivat olla keskenään hyvinkin erilaisia. Työllistyminen koetaan vaikeaksi, koska työpaikkailmoituksia tulee vähän ja työpaikat jaetaan hiljaisesti verkostoissa (V18)

Tärkeintä on verkostoituminen, muuten on vaikea saada töitä. (--) Lisätietoa olisin halunnut palkkauksesta ja työllistymisestä, esim. ettei vakkari paikkoja ole paljoa kentällä tarjolla. (V12)

Opinto-ohjauksessa tulisi myös painottaa, että tapahtuma-ala on monilta osin hyvin sesonkipainotteista ja alalla on paljon freelancereita: etenkin festivaali- ja konserttituotannoissa ympärivuotisia vakkaripestejä on hyvin vähän tarjolla. (V1)

Alan verkostomainen luonne on osa työn kuvausta, joka ei selviä pelkkää Opintopolkua selailemalla. Siksi siitä kertominen nuorille on tärkeää.

Tapahtuma-alalla vaadittavat ominaisuudet ja osaaminen

Tapahtuma-alalla toimiminen vaatii sekä tietynlaisia henkilökohtaisia ominaisuuksia ja taipumuksia kuin myös substanssiosaamista. Osaa henkilökohtaisista ominaisuuksista voi toki harjoittaa ja kehittää, mutta on suureksi avuksi, jos vaikkapa jo lähtökohtaisesti pitää ihmisten kanssa työskentelystä vs., jos tekisi työtä mieluiten yksinään. Tapahtuma-alan verkostoissa toimiminen vaatii erinomaisia sosiaalisia taitoja, eikä työtä oikeastaan edes voi tehdä yksin:

Etsi joukkoosi monipuolista väkeä, täydennätte toisianne. (--) Tuolloinen ohjaajani, tapahtuma-alalla pitkään työskennellyt henkilö totesi: älä yritä tehdä kaikkea itse. Se lause on edelleen ohjenuora 30 vuotta myöhemmin. (V5)

Tapahtumia tehdään yhdessä toisten kanssa, ei yksin sooloillen, joten tiimin yhteishengellä on valtava merkitys tapahtuman ilmapiiriin ja onnistumiseen. (V10)

Verkostoidu, verkostoidu ja verkostoidu. (V18)

Sosiaalisia taitoja vaaditaan myös tilanteissa, joissa työskentely kollegoiden kanssa ei suju kuin tanssi. Yhdessä kyselyvastauksessa tuotiin ilmi, että alalle uutena tuleva voi kohdata

itseoppineita, vanhoja jääriä, ”joiden asenne saattaa olla vastahakoinen mihinkään uuteen” (V10). Näissäkin tilanteissa hyvät vuorovaikutustaidot auttavat omien ideoiden esilletuonnissa ja alan kehittämisessä. Sosiaalisista ulottuvuuksista myös huumori on tärkeää alalla työskentelyssä (V9; V13), joskus jopa tärkeämpää kuin muu työstä suoriutuminen: ”läppä on jopa tärkeämpää kuin se, että hoitaa asiat hyvin”(V13). Luovuus, jota tapahtuma-alalla toimivat (4 vastaajaa) korostivat alalla toimimisen apuna, on myös esimerkki yksilön ominaisuudesta, joka on avuksi tapahtumatyössä:

Tapahtuma-ala on parhaimmillaan ihanan yhteisöllinen ja jännittävä työ, jossa saa oikeasti käyttää omaa luovuuttaan. (V10)

Luovalle, tekeväälle ja uteliaalle ihmiselle tapahtuma-ala voi olla täydellinen. (V2)

Muita tapahtuma-alalla työskentelyssä hyödyllisiä ominaisuuksia ovat kyselyvastausten perusteella hyvä paineensietokyky (V9), joustavuus (V9), rohkeus (V29), halu oppia (V10), kyky sietää keskeneräisyyttä (3 vastaajaa). Myös intohimo ja kiinnostus tapahtumia kohtaan auttavat työssä:

Intohimo omia tapahtumia kohtaan on etu, sillä työhön sisältyy myös paljon toistuvia ja pikkutarkkuutta vaativia toimistotehtäviä, joita on ikävä ja tyläs tehdä. (V7)

Erilaisten työssä avuksi olevien ominaisuuksien lisäksi tapahtuma-alalla toimiminen vaatii haastatteluvastausten perusteella erilaisia taitoja, kuten ongelmanratkaisutaitoja (V27), neuvottelutaitoja (V13), johtamistaitoja (V27) ja projektinhallintataitoja (V31). Nämä kaikki ovat yleisiä työelämätaitoja, joita voi opetella ja harjoitella. Alakohtaisesta substanssiosaamisesta nousivat kyselyvastauksissa esiin erityisesti talousosaaminen:

Rahataidoista on hyötyä, budjetoinnin ymmärtäminen auttaa luovuudessa (kukaan ei pääse väittämään, ettei ole rahaa, kun oikeasti usein on vain valintoja). (V9)

Työ sisältää paljon innovointia, luovaa työskentelyä, ongelmanratkaisua, budjetointia, suunnittelua, seuranta ja johtamista. Organisaatiosta ja tapahtumasta riippuen myös avustusten hakemista ja raportointia, verkostoitumistyötä sekä raakaa fyysistä roudausta, tapahtumatekniikkaa ja jopa esiintymistä. (V27)

Budjettien kanssa työskentelyssä tulee myös osata käyttää Exceliä (2 vastaajaa), ja kirjanpito-osaamisesta nähdään myös alalla vahvuutena:

Alalla vahvuuksia ovat sosiaaliset taidot, ravintola-alan tuntemus, ääni- ja valotekniset tiedot ja taidot sekä kirjanpidollinen taloudellinen osaaminen. (V10)

Muita tapahtuma-alalla vaadittavia taitoja ja osaamista ovat lakitekniset asiat, kokoontumissäädökset, paloturvallisuus ja järjestyksenvalvonta (V8). Lisäksi:

Turvallisuuspuolta ei voi olla korostamatta. Tekniikka, AV, olisi ollut hyödyllistä tietää enemmän. Tapahtuman taustalla olevista asioista pitäisi puhua enemmän, tuntuu että enemmän keskitytään vain markkinointiin, vaikka tärkeä osa sekin on. (V28)

Logistiikka / hankinnat tai kestävä kehitys ja niihin liittyvä ammattitaito on myös alalla tärkeää osaamista. (V15)

Haastateltavan 4 edustamassa hankkeessa mukana olleet nuoret saivat alasta yleistietoa ja tarkempaa tietoa musiikkitapahtumiin tutustumalla. Nuoret myös innostuivat hankkeen aikana alasta siten, että olisivat kaivanneet vielä tarkempaa tietoa tapahtumatuotannon yksittäisistä työtehtävistä, kuten markkinoinnista, viestinnästä ja brändäyksestä (H4). Myös erilaisista tapahtumatyypeistä, kuten juhlista, messuista ja yritystapahtumista toivottiin lisää tietoa (H4). Vaikka tapahtuma-alalla on paljon osaamista, jota voidaan soveltaa tapahtumagenrestä toiseen, ei tällainen tiedon soveltaminen tule nuorilta vielä luonnostaan:

Siellä ehkä olisi kaivattu niinku vähän monipuolisemmin vielä eri tapahtumista infoa... tai kun kyllähän se jossain määrin on aika yleispätevää kaikissa tapahtumissa se tapahtumatuotanto, että sitä ei ehkä osattu heidän toimestaan sitten niinku soveltaa, että niin no tällä tavalla voidaan tehdä myös muussa tapahtumassa. (H4)

Nuoret ovat kuitenkin nimenomaan oppimassa alasta, ja sen lisäksi että heille kerrotaan alasta, tulee heitä myös tukea tiedon sisäistämässä ja soveltamisessa. Näin on myös hankkeessa toimittu (H4).

Ura tapahtuma-alalla

Tapahtuma-alan toimijat korostivat kyselyvastauksissaan sitä, kuinka tapahtuma-alalle on monia polkuja, jotka myös kulkevat keskenään eri tahdissa (V21). Vaikka väylät ovat moninaiset, nähdään opiskelu kentällä yleisesti ottaen hyvänä asiana (2 vastaajaa). Opinnoissa oppii muun muassa ryhmätyötä, järjestelmällisyyttä ja antaa ylipäätään pohjan mistä ponnistaa (V21). Opinnot eivät alan toimijoiden mukaan ole kuitenkaan välttämättömyys ja esimerkiksi vapaaehtoisesta voi edetä vastuutehtäviin (V8).

En ole opiskellut suoranaisesti tapahtuma-alaa, mutta opinto-ohjauksissa voisi minusta kertoa kuinka tällä alalla voi edetä ja nopeastikin, jos on halua ja kiinnostusta! (V10)

Et välttämättä tarvitse juuri tapahtuma-alan koulutusta edetäksesi urallasi; tekemälläkin oppii. (V15)

Jopa sattumat vaikuttavat urapolkuihin:

Tapahtumatuottajan polku ei ole useinkaan yksisuuntainen, vaan erilaisiin tuotantoihin ja tehtävänkuviiin voi päätyä vähän sattumaltakin. (V29)

Oman urapolun suuntaa ajatellen harrastuneisuus ja omat mielenkiinnonkohteet ovat kyselyvastausten perusteella tärkeitä: ”intuitio ja esimerkiksi harrastuneisuus ovat hyviä suunnannäyttäjiä” (V29). Huomionarvoista on myös, että isoa osaa tapahtuma-alalla tarvittavista taidoista voi hyödyntää muillakin aloilla (2 vastaajaa) ja päinvastoin (V15):

Koska ala on käytännössä projektityötä, pystyy alan kokemusta hyödyntämään melko saumattomasti monella muullakin alalla. (V31)

Kaupallisen alan, juridiikan tai talouden/hallinnon osaajilla on laaja yleisoaamis pohja, jota voi soveltaa tapahtuma-alankin töissä. (V15)

Työelämässä vaaditaan jatkuvaa osaamisen kehittämistä ja päivittämistä, mikä pätee myös tapahtuma-alaan (V5). Tapahtuma-alalla pääsee kokemaan uutta varsinkin, jos poistuu omalta mukavuusalueeltaan (2 vastaajaa). Uusien taitojen oppimiselle on aina mahdollisuuksia (V9) ja tapahtuma-alalla toimivien näkemys tekemällä oppimisesta ylipäätään on vahva. Tekemällä oppiminen nousi esille useassa kyselyvastauksessa (7/32), ja aihe liitettiin sekä alalle tulemiseen että alalla pärjäämiseen: ”Kaikenlaisesta kokemuksesta on hyötyä, ja paljon oppii vasta käytännössä (V17). Myös nuorten kanssa työskentelyssä käytetään tekemällä oppimista menetelmänä. Esimerkiksi osana hanketta nuoret tuottivat oman tapahtuman. Tämä oli heille mieluisaa ja käytännönläheistä tekemistä (H4). Haastateltavan 3 oppilaitoksessa taas hyödynnetään kehittämällä oppimista opintojaksoilla, joissa syntyy jatkuva tutkivan oppimisen kehä. Kehittämällä oppimisesta oppivat uutta niin opiskelijat, oppilaitos kuin työelämän edustajat.

7.4 Tapahtuma-alan kokeileminen on tärkeää

Hyvän ohjauksen tavoitteena on muun muassa vahvistaa uskoa tulevaisuuteen ja mahdollistaa realistisen urasuunnitelman laatiminen (Opetushallitus 2023d, 15). Realistisen urasuunnitelman luominen on laaja ja haastava tavoite, jonka lähtökohtina toimivat omat taidot, vahvuudet ja mielenkiinnon kohteet sekä ylipäätään mielikuvat ja odotukset työelämästä. Realistista suunnitelmaa varten on tärkeää saada todenmukaista tietoa eri toimialoista, jotta nuoren on mahdollista valita itselleen sopivan ja itseä kiinnostava koulutus- ja urapolku.

Kaikki työelämä- ja harjoittelukokemus on hyödyksi nuorille ja tärkeää (H2), ja esimerkiksi harjoittelua suositeltiin kyselyvastauksissa tapahtuma-alan testaamiseen: ”suosittelisin harjoittelua, koska siinä pääsee näkemään, vaikka lyhyenkin aikaa, että millaista alalla työskentely on” (V25). Kyselyvastauksissa kannustettiin alan kokeiluun myös, jotta saa käsityksen siitä, mikä tapahtuma-alan sektori itselle sopii parhaiten (julkinen sektori vs. vapaa kenttä [V2]). Yksi kyselyyn vastanneista myös kuvasi, että olisi halunnut tietää, että ”tämä kaikki ei olekaan niin ”siistiä” kuin 15-vuotiaana kuvittelin” (V30). Hänen kohdallaan alaa koskevat odotukset ja realiteetit eivät luultavasti ole siis kohdanneet kovin hyvin. Ala vaatii toden totta paljon, eikä se välttämättä sovellu kaikille:

Jos et luonteeltaan ole valmis joustamaan, laittamaan itseäsi likoon, olla optimisti enemmän kuin pessimisti, heittäytyä tai panna hihat heilumaan, näkemään vähän vaivaa, ja ajattelemaan asioita hieman suuremmissa kuvioissa, tapahtuma-ala ei ehkä ole sun juttu. (V2)

Jotta työelämäpuhe ja tieto eivät jäisi irralliseksi ja abstraktin ajattelun tasolle, on erittäin tärkeää, että nuoret pääsevät itse kokeilemaan ja näkemään, mitä tapahtuma-alan työ, tai mikä tahansa työ oikeastaan on. On siis tarpeen, että nuoret lähtisivät kokeilemaan ja tunnustelemaan, millaiselta esimerkiksi tapahtuma-alalla toimiminen juuri itsestä tuntuu, jotta alaa koskevat odotukset ja todellisuus kohtaisivat:

Kunhan on itse aktiivinen ja lähtisi katsomaan, että mitä se työelämä on, koska me tiedetään myöskin sitten meidänkin tutkimusten perusteella myös se, että tota moni nuori sitten kokee jo ennenku on edes siellä työelämässä, niin he kokee sen työelämän liian raskaaksi. Se on sitten semmoinen taas huolestuttava asia, että niinku näin kokevien nuorten määrä niin on ollut kyllä niinku vahvassa kasvussa tässä viime vuosien aikana. (H2)

Nuorten jaksaminen, hyvin- ja pahoinvointi ovat kaikki ajankohtaisia teemoja, jotka nousivat keskustelunaiheiksi esimerkiksi aiemmin mainitussa Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (2022) järjestämässä kuulemistilaisuuksissa. Nuorten hyvinvointi vaikuttaa niin opiskeluaikaan kuin myöhemmin myös työssä pärjäämiseen ja jaksamiseen. Työelämästä puhuminen ylipäättään muiden opintojen lomassa jää helposti jalkoihin, sillä opinnot itsessään ovat jo hyvin vaativia ja vievät nuorilta valtavasti aikaa ja energiaa (H1). Myös tapahtumalalle nuoria kannustavassa hankkeessa on korostettu jaksamista ja kannustettu nuoria kertomaan tarvittaessa omasta tilanteestaan ja voimavaroistaan myös harjoittelussa. Myös hankkeessa vierailleet tapahtuma-alan toimijat ovat kertoneet hyvinvoinnin merkityksestä alalla:

Meidän vierailijat on myöskin tuonut esille sitä, että pitää huolehtia siitä omasta jaksamisesta ja että burn outit on vähän liiankin yleisiä [tapahtuma-alalla]. (H4)

Koulumaailmassa nuorella on koulun moniammatillinen tuki apuna tarvittaessa ja yksilön tarpeiden perusteella voidaan, vaikka jatkaa opintoaikaa, jos opinnot eivät edisty tavoiteajassa syystä tai toisesta. Terveys on aina tärkein, ja opiskelijalle yritetään löytää omiin voimavaroihin nähden sopiva kuorma. Tarvittaessa opiskelija ohjataan tiiviimmän tuen pariin, kouluasteen mukaiseen paikkaan. Esimerkiksi ammattikorkeakouluopiskelijoiden kohdalla ohjataan YTHS:n avun pariin. (H3.)

Alan testaaminen käytännössä voi olla avuksi myös omien voimavarojen tunnistamisessa. Työtä ja vapaa-aikaa kehoitetaan rajaamaan heti alusta alkaen (V9) ja samalla myös hakemaan, missä omat rajat menevät:

Nuorena ja uutena alalla kannattaa hieman koittaa myös rajojaan - mitä jaksaa ja mihin kaikkeen pystyy. (V10)

Yhteenvetona voidaan todeta, että tapahtuma-alan kokeilu käytännössä on tärkeää monesta syystä. Alan kokeilun avulla nuoret saavat konkretiaa teoretiedon tueksi. Kokeilussa he myös saavat tietoa siitä, vastaavatko omat alaa koskevat odotukset todellisuutta. Kokeilu auttaa arvioimaan alan soveltuvuutta itselle ja tunnustelemaan, miltä alalla toimiminen tuntuu suhteessa omiin voimavaroihin. Tapahtuma-alan toimijoiden kannattaakin tarjota nuorille mahdollisuuksia tutustua alaan, sillä tällä voidaan osaltaan vaikuttaa myös laajemmin tapahtuma-alan sosiaaliseen ja kulttuuriseen kehitykseen. Tarjoamalla nuorille mahdollisuuksia tutustua tapahtuma-alaan ja työelämään, saavat myös työelämän toimijat monenlaisia hyötyjä. Koko alaa koskeva näkyvyys on tietenkin yksi potentiaalinen hyöty. Muita mahdollisia hyötyjä voisivat olla esimerkiksi harjoittelijan tai kesätyöntekijän löytäminen ja uusien ajatusten ja ideoiden saanti. Haastateltava 4 kiteytti hyvin ESR-hankkeessa mukana olemisen hyötyjä työelämän toimijoiden kannalta:

Sieltä [hankkeessa mukanaolosta] voi saada monenlaisia hyötyjä. Just tällaisia niinku ihan huipputyöntekijöitä tai uusia verkostoja tai ihan liiketoimintaa, tai yleisesti näkyvyyttä. (H4)

Perinteisesti ammattikorkeakoulujen organisoima hanketoiminta on siis myös yksi yhteistyön muoto ja mahdollisuus tapahtuma-alalle oman alan näkyvyyden lisäämisessä. Yhteistyöhön liittyviä odotuksia, tavoitteita ja kokemuksia olisi mielenkiintoista selvittää työ- ja elinkeinoelämän edustajien puolelta tarkemmin, ja se voisi olla yksi mahdollinen

jatkotutkimuksen tai kehittämisen aihe. Seuraavaksi kerron, miten työelämään tutustumista voidaan käytännössä toteuttaa.

Vierailut ja 'job shadowing'

Koulumaailman ja työelämän välinen yhteistyö vaatii jalkautumista puolin ja toisin, mikä voi tarkoittaa, että koulusta käsin käydään vierailemassa yrityksessä, tai toisinpäin yritys jalkautuu koulumaailmaan (H1). Yritysvierailuissa voivat olla aloitteellisia joko opinto-ohjaajat tai opettajat, tai sitten yritykset voivat kutsua vierailijoita luokseen. Korkeakoulut voivat lisäksi solmia avainkumppanuuksia, joiden sisältö sovitaan aina yksilöllisesti (H3). Yksi tällaisen kumppanuuden sisältö voi olla esimerkiksi juuri yritysvierailut. Korona-aika vähensi yritysvierailuja koulumaailmasta, mutta vierailut onnistuvat myös etäyhteyksin:

Just semmoinen oli kiva yläkoulussa (--), mä en muista mikä sen nimi oli, mutta sieltä tuli niinkun asiantuntija tai työelämän edustaja siis virtuaalisesti silloin vielä niinku ennen koronaa, kun ei hirveästi ollut etäyhteyksiä. (H1)

Etäyhteyksin toteutettavasta nuorten ja työelämän välisestä yhteistyöstä on syntynyt runsaasti hyviä kokemuksia ja nuorilla on yleensä valtavasti kysymyksiä työelämän edustajille (H2). Chat-ominaisuus on tämänkaltaisessa toiminnassa suosittu ja nuoret antavat sitä kautta myös työelämää edustaville esiintyjille paljon hyvää palautetta:

Esiintyjät oli aivan jotenkin otettuja siitä, kuinka paljon [palautetta] he saivat ja yleensä aina todella hyvää palautetta sen chatin kautta, että mikä niinku eroaa muuten kun ajattelee noita somealustoja, niin siellähän saatetaan sanoa tosi törkeitäkin asioita ja huomioita ulkonäöstä, niin siellä jotenkin aina tuli semmoinen niinku superpositiivinen palaute kaikille, niin se oli kyllä aika hienoa. (H2)

Nuorten ja työelämän välistä toimintaa etäyhteyksin voi myös kehittää tulevaisuutta ajatellen ja osallistaa nuoria yhä enemmän:

Vielä enemmän voisi niinku hyödyntää sitä chattia, että se tavallaan se niinku se koko esitys voisi perustua siihen, että jos me vaikka halutaan niinku demonstroida siinä vaikka joku rekrytointitilanne, työhaastattelu tai jotain, että nuoret olisivatkin ne jotka tuottaisi ne kysymykset sen chatin kautta. (H2)

Myös hankkeessa on toteutettu vierailuja, ja ne ovat pidetty yhteistyön muoto (H4). Vierailuissa voi nähdä mitä kulissee tapahtuu ja ylipäättään ammattilaisia työssään (H4). Samaa voi nähdä myös job shadowing -päivässä, niin sanotusti ammattilaista varjostamalla. Job shadowing on matalan kynnyksen toimintaa, jossa nuori pääsee seuraamaan esimerkiksi yhden työpäivän ajan työelämässä toimivan ammattilaisen päivän kulkua (H1).

Harjoittelut

Erilaiset työelämään tutustumisen jaksot ja harjoittelut ovat tärkeä osa tapahtuma-alan kokeilemista käytännössä. Harjoitteluita järjestetään osana eri kouluasteiden opetusta, mutta myös koulutuksen ja työelämän ulkopuolella oleville, esimerkiksi hankkeessa mukana olleille nuorille (H4). Haastateltavan 4 edustamassa hankkeessa nuoret tutustuivat tapahtuma-alaan vapaaehtoisen työharjoittelun välityksellä. Harjoitteluun osallistuivat lähes kaikki hankkeessa mukana olleet nuoret ja harjoittelu räätälöitiin täysin nuoren elämäntilanteen sopivaksi:

Siihen nyt ei ollut mitään silleen minimivaatimuksia tai mitään, että sai tehdä silleen oman tilanteen mukaan, kun meillä oli osa silleen työttömiä ja osa eli niinku tuilla ja muuta. Niin osa ei voinut sitten tehdä palkkatyötä ja osalle taas se palkkatyö olisi ollut hyvä ja näin, niin vähän silleen omien tarpeiden mukaan kaikki sai hommata harjoittelupaikat.” (H4)

Joustavat harjoittelujärjestelyt toimivat hyvin hankkeessa, jossa mukana olleet nuoret saivat lisäksi suorittaa myös erilaisia passeja ja kursseja, kuten anniskelu- ja hygieniapassin ja järjestyksenvalvojakortin. Näiden ilmaisuudesta hankkeessa nuoret olivat kiitollisia ja pääsivät hyödyntämään opittua heti harjoitteluissaan (H4).

Perusopetuksen opinto-ohjaukseen kuuluvat TET-jaksot liittyvät kiinteästi opetukseen (Opetushallitus 2023d, 18). TET-harjoitteluissa nuoret pääsevät nimen mukaisesti tutustumaan työelämään. Osa nuorista ei saa itsenäisesti hankittua TET-paikkaa, opintoihin tai muuhun toimintaan kuuluvaa harjoittelupaikkaa, joten opinto-ohjaajat ja muut nuorten kanssa työskentelevät voivat olla tässä tukena (H1; H3; H4).

Mielenkiintoinen työelämään tutustumisen muoto on NYT:n vuosittain järjestämä maailman suurin EtäTET, johon osallistui vuonna 2023 jo yli 8500 opiskelijaa ympäri Suomen. Kyseessä on yläkoululaisille, lukiolaisille ja ammattiin opiskeleville suunnattu digitaalinen työelämään tutustuminen, jossa kuullaan eri alojen toiminnasta ja työelämästä erilaisten yritysten ja uratarinoiden avulla. EtäTET on suunnattu nuorten lisäksi myös opettajille ja opinto-ohjaajille. (STT 2023.)

Vapaaehtoistyö

Tapahtuma-alalla on pitkät perinteet vapaaehtoistoiminnan järjestämisessä. Vapaaehtoisuus ei korvaa liiketoimintaan liittyvää työvoimaa, vaan täydentää alaa ja sen monipuolistaa tarjontaa. Vapaaehtoistyö Suomessa on arvoltaan noin 3,2 miljardia euroa vuosittain (Kansalaisareena 2023), eli mistään pienimuotoisesta toiminnasta ei ole kyse. Tapahtuma-alan osuutta tästä

kokonaissummasta ei tiettävästi ole eritelty. Tapahtuma-alalla osallistuminen vapaaehtoistyöhön nähdään ennen kaikkea mahdollisuutena tutustua alaan:

Jos nuori, tai miksei vanhempikin, haluaa matalalla kynnyksellä päästä kurkistamaan tapahtumajärjestämisen kulisseihin, on Suomessa paljon vapaaehtoisvoimin pyöriviä, suuria tapahtumia. Suosittelen lämpimästi niihin tutustumista ensin. (V8)

Kannattaa tehdä vapaaehtoistyötä apukäsinä erilaisissa tapahtumissa, niistä saa peruskäsityksen kenttätyöstä ja erityisesti kannattaa tehdä vapaaehtoistyötä myös vaativammissa ennakkotehtävissä, kuten kumppanihakinnassa, markkinoinnissa ja suunnittelussa, niin saa kokonaiskuvan tuotannoista, mutta vastuu kokonaisuudesta on rajoitetumpi kuin jos olisi heti vastaava tuottaja. (V7)

Alan kokeileminen vapaaehtoistyön kautta onnistuu matalalla kynnyksellä: ”talkootyöllä oppinu jotain hommasta, kun kattellu sivussa ja kantanukkin joskus jotain” (V3). Parhaassa tapauksessa vapaaehtoistyön avulla on myös mahdollisuus työllistyä:

Kaikista ideoista kannattaa aina keskustella ääneen ihmisten kanssa ja tapahtumiin kannattaa mennä talkoolaiseksi – voi olla, että juuri oikeat yhteistyökumppanit löytyvät yllättäen kahvipöydän toiselta puolelta, ja vaikkapa tapahtumatalkoissa jo tutuksi tulleita henkilöitä on aina helpompi pyytää palkkatöihin. (V27)

Alalle päädytään sattumalta, kontaktien ja vapaaehtoistyön kautta. Työnnä itsesi siis talkoolaiseksi tapahtumiin ja sitä kautta voit saada töitä. (V4)

Koulumaailmassa ja nuorten parissa vapaaehtoistyö näyttää haastatteluaineiston valossa sen sijaan olevan hyvin pienessä roolissa. Vapaaehtoistyötä voidaan toki opinnollistaa, eli esimerkiksi vapaaehtoistyöhön osallistumisesta tai siihen liittyvään koulutukseen osallistumisesta voidaan hyväksilukea opintopisteitä tai lukiokurssin (H1). Vapaaehtoistyön tekeminen on kuitenkin pääsääntöisesti kiinni opiskelijan omasta aktiivisuudesta, eikä siihen esimerkiksi tavallisissa lukioissa erityisesti kannusteta (H1).

Työvoimapulaan ja alalle tyypilliseen pätkätyölläisyyteen voitaisiin osin jopa vastata työllistämällä hyväkuntoisia opiskelu- ja työelämän ulkopuolella olevia nuoria, osatyökykyisiä, ensikertalaisia ja muilla tavoin työttömyysuhan alla olevia väestöryhmiä. Esimerkiksi Helsingin kaupunki ja ME-säätiö välittävät nuorta työvoimaa tapahtumiin jo nyt Job'd-ohjelman kautta (Nuorten Helsinki 2023a). Vapaaehtoistyö voisi mahdollisesti toimia porttina myös näihin edellä mainittuihin työllistymisen muotoihin. Esimerkiksi vuosina 2016–2017 toteutetussa ESR-rahoitteisessa Festaripörssi-hankkeessa koulutettiin syrjäytymisvaarassa olevia 15–29-vuotiaita vapaaehtoisiksi festivaaleille. Festaripörssissä mukana olleista nuorista noin 89 % koki, että Festaripörssissä opituista taidoista on hyötyä tulevaisuudessa. Noin 80 %

koki, että mukana oleminen paransi työ- ja koulutusmahdollisuuksia. Myös sosiaalisia hyötyjä syntyi; noin 67 % sai lisää itsevarmuutta, noin 60 % sai uusia kavereita ja noin 46 % oli aikaisempaa aktiivisempi. (Lindholm 2018, 82.) Mielenkiintoista on myös, että Festaripörssissä mukana oleminen vaikutti hyödyttävän sitä enemmän nuoria, mitä vähemmän heillä oli koulutusta. Samoin työttömät osallistujat hyötyivät Festaripörssistä muita ryhmiä enemmän. (Lindholm, Iso-Aho & Simovaara 2018, 85–86.)

Toisaalta tapahtuma-alan työ on raskasta ja nopeatempoista, mutta samalla tarjoaa virikkeitä ja sosiaalisuutta. Vapaaehtoisuudella ja muulla matalan kynnyksen osallistamisella on mahdollisuus lisätä väestön hyvinvointia ja vahvistaa kuuluvuuden tunnetta (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2023). Kansalaisareenan toteuttamassa vapaaehtoisten kyselyssä selvisi, että vuonna 2023 88 % vastanneista koki vapaaehtoistoiminnan lisänneen heidän sosiaalisia kontaktejaan ja melkein 60 % koki sen myös vähentäneen yksinäisyyttä. Kuitenkin jopa 53 % vastaajista, jotka ovat aikeissa vähentää tai lopettaa vapaaehtoistoimintaan osallistumisen kertoivat, että vapaaehtoistoiminta kuormittaa heitä. Kaiken kaikkiaan vapaaehtoistyön mahdollisuuksia tapahtuma-alalle tutustumiseen erityisesti nuoret kohderyhmänä olisi kiinnostavaa tutkia tarkemmin, ja tämä on myös yksi mahdollinen jatkokehittämisen aihe. (Kansalaisareena 2023.)

7.5 Yhteenveto

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli mahdollistaa tapahtuma-alan tunnettuuden lisääminen opinto-ohjauksessa. Asetin neljä tutkimuskysymystä, joihin etsin vastauksia haastatteluiden ja kyselyn avulla. Ensimmäiseen tutkimuskysymykseeni, eli millaisista toimijoista opinto-ohjauksen verkostot muodostuvat, löytyi runsaasti vastauksia. Haastatteluiden perusteella muodostui kuva laajoista opinto-ohjauksen verkostoista, joiden päätoimijoita ovat kuvion 8 mukaisesti nuoret, koulumaailma ja ohjaustyö sekä työelämää edustavat tahot. Ohjaustyötä tehdään niin organisaation sisäisissä kuin ulkoisissa verkoissa, joten tapahtuma-ala voi lisätä näkyvyyttään opinto-ohjauksessa toimimalla suoraan opinto-ohjauksen kanssa, tai toimimalla ohjauksen verkostoihin kuuluvien toimijoiden kanssa. Koulumaailman sisällä opinto-ohjaajat toimivat yhteistyössä nuoren ja tämän läheisten lisäksi opettajien, rehtoreiden ja oppilashuollon tiimin kanssa. Toiset oppilaitokset, opiskelija- ja ainejärjestöt sekä opinto-ohjaajien paikallisjärjestöt ovat myös osa ohjauksen verkostoja. Koulumaailman ulkopuolella olevia toimijoita ja yhteistyökumppaneita löytyi myös paljon. Näitä ovat esimerkiksi kunnat,

työelämä- ja yrittäjyyskasvatusta tarjoavat toimijat, hanketoimijat, toimialaliitot, Opetushallitus, Työ- ja elinkeinoministeriö, ohjaamot sekä nuorisotyön toimijat.

Vastaus toiseen tutkimuskysymykseeni, eli millaista työ- ja elinkeinoelämän ja opinto-ohjauksen välinen yhteistyö on, on lyhyesti kiteytettynä, että yhteistyö on monipuolista ja moniammatillista. Yhteistyö perustuu tiedon jakamiseen verkoston toimijoiden välillä. Opinto-ohjauksessa tulee olla ajan hermolla tai mieluummin edellä työelämän tulevia tarpeita koskien. Tätä varten ohjaustyötä tekevien tulee jatkuvasti päivittää osaamistaan työelämään liittyen. Opinto-ohjaajille järjestetään työelämää koskevia koulutuksia ja verkostotilaisuuksia, joiden lisäksi myös netistä haetaan tietoa työelämästä. Opinto-ohjaajat ovat uteliaita oppimaan uutta ja yhteistyö heidän kanssaan on hedelmällistä. Tapahtuma-alalla toimivien organisaatioiden, kannattaa proaktiivisesti ottaa selvää, millaista työelämäyhteistyötä opinto-ohjaajille järjestetään esimerkiksi omalla toimialueella, ja lähteä mukaan toimintaan alan tunnettuuden lisäämiseksi.

Tiedonhankinta esimerkiksi eri toimialoista perustuu osittain opinto-ohjaajan omaan aktiivisuuteen, eivätkä toimialat näy opinto-ohjauksessa keskenään yhdenvertaisesti. Suuremmilla toimialaliitoilla on mahdollisuus panostaa enemmän näkyvyyteen, jolloin myös näkyvyys opinto-ohjauksessa on suurempaa kuin niillä aloilla, joilla ei ole vastaavaa panostusta brändityöhön. Tästä esitin aiemmin alaluvussa 7.1 esimerkkinä Energiateollisuus ry:n ja Nuorten Akatemian välisen Energiamaailma-hankkeen, jonka lopputuotoksena toteutettiin peli, oma TET-malli ja kouluvierailut (Nuorten Akatemia 2023b). Myös Tapahtumateollisuus ry:llä on mahdollisuus rakentaa näkyvyyttä opinto-ohjauksen parissa esimerkiksi hankkeen tai muun yhteistyöprojektin avulla.

Yhteistyötä opinto-ohjauksen ja työ- ja elinkeinoelämän välillä tehdään paljon, mutta mahdollisuuksia tehdä vieläkin enemmän on. Yhteistyön muotoja ovat erilaiset vierailut, job shadowing ja harjoittelut, joita työelämätoimijat tarjoavat nuorille. Tapahtuma-alalla toimivat kannustavat kokeilemaan tapahtuma-alaa juuri harjoittelun tai vapaaehtoistyön kautta. Alan kokeileminen on tärkeää, jotta nuori saa käsityksen alan soveltuvuudesta itselle ja omille voimavaroilleensa. Kokeilu auttaa nuorta myös saamaan tietoa, vastaavatko alaa koskevat odotukset todellisuutta. Kuten myös edellä mainitussa Energiamaailma-hankkeessa (Nuorten Akatemia 2023b) tuotettiin lopulta useita malleja, joita voidaan hyödyntää alaan tutustumisessa, voidaan Tapahtumateollisuus ry:ssä myös pohtia mahdollisuuksia luoda vastaava oma malli, esimerkiksi TET-malli, jota myös eri tapahtuma-alan toimijat voivat toiminnassaan jalkauttaa.

Haastattelu- ja kyselyvastauksista löytyi yhtenäinen näkemys kolmanteen tutkimuskysymykseeni, eli mitä kertoa nuorille tapahtuma-alasta? Nuorille on tärkeä kertoa aluksi tapahtuma-alasta ylipäätään, eli esimerkiksi mistä toimijoista ala muodostuu, millaisia tapahtumia on olemassa ja miten tapahtumia järjestetään. Erityisen tärkeää on kuvata alan ammatteja ja työtehtäviä konkreettisesti, ja näyttää työarkea, jotta nuoret saavat käsityksen alan monipuolisuudesta ja mahdollisuuksista. Esimerkiksi tapahtuma-alan määrittelystä kertova kuvio 2 (Tapahtumateollisuus ry 2023h), jossa on listattuna tapahtumatyyppejä, -genrejä ja elinkeinoja, ei haastatteluiden perusteella ole vielä ole riittävän konkreettinen kuvaus alasta. Haastatteluissa kuvailtiin (H1), etteivät asiantuntijatyöt avaudu nuorille sellaisenaan, joten voisi ajatella, että myöskään kuviossa 2 esitetyt tapahtumaelinkeinoissa mainitut erilaiset palvelut eivät sellaisenaan avaudu nuorille. Esimerkiksi kuviossa 2 esitettyä tapahtumatilojen vuokrausta elinkeinona voisi tarkentaa kertomalla ja näyttämällä, millaisia tapahtumatiloja on, ketkä omistavat tapahtumatiloja, millaista toimintaa tapahtumatiloissa on, ja kuka niitä vuokraa ja kenelle. Tapahtumateollisuus ry (2023b; 2023i) on tehnyt tällaista alaa selventävää työtä paljonkin erilaisten tutkimusten, kuten osaamistarvekartoituksen muodossa, ja selventänyt alaan liittyviä asioita esimerkiksi sosiaalisen median julkaisuissa. Tätä työtä kannattaa jatkaa.

Tapahtumatyön luonnetta voi kuvailla nuorille muun muassa kertomalla työajoista, -tahdistista, työllistymisen tavoista, työsuhteiden muodoista ja palkkauksesta. Alalle voi tulla monia reittejä ja urakehitys voi olla nopeaakin. Opinto-ohjauksessa hyödynnetään erilaisia uratarinoita, ja tapahtuma-alalla toimivien kannattaakin kertoa myös koulutus- ja urapoluistaan nuorille, jos mahdollista. Tapahtuma-alalla voi hyödyntää monipuolisesti muiden alojen osaamista ja päinvastoin. Tapahtuma-alalla opitaan paljon käytännössä, ja tätä voi hyödyntää myös omassa urakehityksessä ja uusien taitojen opettelussa. Tärkeää alakohtaista tietoa nuorille ovat myös luontaiset ominaisuudet, joista tapahtumatyössä on hyötyä, sekä osaaminen, jota voi opetella ja kehittää. Tapahtuma-ala perustuu verkostoihin, joten sosiaalisista taidoista on hyötyä. Muita alalla hyödyllisiä ominaisuuksia ovat muun muassa luovuus ja kyky sietää keskeneräisyyttä. Yleisiä alalla vaadittavia työelämätaitoja ovat ongelmanratkaisu-, neuvottelu-, johtamis- ja projektinhallintataidot. Alakohtaista osaamista ovat esimerkiksi taloustaidot, lakiosaaminen, tekniikkaosaaminen, turvallisuus- ja hankintaosaaminen.

Neljäs ja viimeinen tutkimuskysymys oli, että miten tapahtuma-alasta kannattaa viestiä nuorille. Työelämästä tulee kertoa nuorille rehellisesti ja positiivisesti, ja työelämään liittyvän puheen sävyllä on merkitystä. Tapahtuma-alaa koskevat negatiiviset ja positiiviset kuvaukset voivat olla molemmat yhtä totta, joten nämä tulisi tuoda molemmat esiin. Tapahtumatyön

kuvauksella ei saa pelotella nuoria, vaan päinvastoin tarkoitus on herättää kiinnostusta ja innostusta lähteä kokeilemaan alaa itse. Selvisi, että nuorten kanssa toimiessa vuorovaikutuksessa jaettu tieto on tehokas tapa kertoa työelämästä. Jos tietoa jaetaan nuorille videon muodossa, tulee videoiden olla lyhyitä ja kestoltaan maksimissaan yksi-kaksi minuuttia. Tarinallisuutta kannattaa hyödyntää viestinnässä, koska se auttaa konkretisoimaan tietoa. Tapahtuma-alalla toimivilla on monia tapoja vaikuttaa siihen, että nuoret kiinnostuisivat alasta. Esimerkiksi edellä mainittua tarinallisuutta kannattaa hyödyntää, samoin kuin kumppanuuksia. Alan esilletuonnissa voidaan käyttää tunnettuja kasvoja ja lisätä kiinnostavuutta myös oppimisympäristöön vaikuttamalla. Voi olla kannattavaa tuoda nuoret ulos koululuokista tapahtumapaikoille ja näin herätellä kiinnostusta heissä ihan uudella tavalla.

8 NÄKYVYY SOPAS TUOTOKSENA

Tämän opinnäytetyön tavoitteen ja aineiston pohjalta syntyi lopputuotos, joka on tapahtuma-alan toimijoille suunnattu näkyvyysopas. Tuotoksen otsikko on: ”Kuinka lisätä tietoutta tapahtuma-alasta opinto-ohjauksessa? – Näkyvyysopas tapahtuma-alalle”. Opas löytyy opinnäytetyön liitteestä 3.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli mahdollistaa tapahtuma-alan tunnettuuden lisääminen opinto-ohjauksessa, ja tämä näkyvyysopas toimii työkaluna tähän. Näkyvyysopas on tehty opinnäytetyön tilaajan tarpeita ajatellen, ja oppaan kohderyhmää ovat Tapahtumateollisuus ry ja sen jäsenet. Opas on luotu Canva-ohjelmalla esityspohjalle, josta se on tallennettu pdf-muotoon tiedoston jakamisen helpottamiseksi. Opasta voidaan tarvittaessa päivittää julkaisun jälkeen, esimerkiksi siitä mahdollisesti alalta saatavan palautteen pohjalta.

Kerron lukijalle alussa mikä opas on, ja miksi se on tehty. Motivoin saatesanoissa alan toimijoita tekemään näkyvyystyötä samoin perustein, kuin tässä opinnäytetyössä olen kertonut tapahtuma-alan tunnettuuden lisääntymisen hyödyistä. Jotta kynnyks oppaan käyttöönottoon olisi mahdollisimman matala, kirjoitin oppaan alkuun myös ohjeet, kuinka opasta käytetään.

Oppaan sisällöt on luotu täysin tämän opinnäytetyön tutkimustulosten pohjalta. Olen hieman järjestellyt niitä toki uusiksi, jotta opas palvelee parhaiten juuri kohderyhmäänsä. Oppaan ensimmäisessä osiossa luettelen opinto-ohjauksen verkostojen toimijoita sen pohjalta, mitä tutkimuksessa selvisi. Osioon on listattu koulutuksen toimijoita yleistasolla, oppilaitosten henkilökuntaa ammattinimikkeiden tasolla, työelämä- ja yrittäjyyskasvatusta järjestäviä tahoja, nuorisotyön ja vapaaehtoistyön kentän toimijoita ynnä muita, sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoita. Toimijalistaus on suuntaa antava ja hyvin yleispätevä kartta, joka opastaa ohjaustyön verkoston toimijoiden luo. Lista on yleispätevä, jotta se ei vanhene heti, ja jotta sitä voidaan hyödyntää ympäri maan. Oppaan käyttäjän tulee siis itse täydentää listausta hankkimalla lisätietoja eri toimijoista esimerkiksi juuri omalla paikkakunnalla.

Oppaan toisessa osiossa kuvailen missä ja miten tapahtuma-alaan liittyvää tietoisuutta voi lisätä. Tässä osiossa listaan yhteistyön muotoja sen perusteella, mitä aiheesta ilmeni tutkimusprosessin aikana. Olen järjestänyt tämän osion listat vielä kahteen osaan, joiden otsikot viittaavat toimintaan osallistumiseen ja toiminnan järjestämiseen. Kolmas osio keskittyy tapahtuma-alaa koskevaan sisältöön, eli mitä alasta voi kertoa opinto-ohjauksen verkostoissa. Tämän luvun sisällöt perustuvat pitkälti kuvion 9 sisältöihin. Osiossa kuvailen melko tarkasti, mitä kaikkea tapahtuma-alasta voi kertoa. Työn luonteen, alan vaatimuksien ja urakehityksen

lisäksi nostin omaksi osiokseen tässä sen, mitä tapahtuma-alan työ parhaimmillaan voi olla ja mitä työ voi antaa. Tämä koostuu kyselyvastausten positiivisista tapahtuma-alaa koskevista kuvauksista. Toivon, että osio kannustaa pohtimaan tapahtuma-alaa positiivisessa valossa ja auttaa kertomaan siitä positiivisesti.

Neljännessä osiossa kerron vinkkejä viestin sisältöön ja sävyyn, eli miten tapahtuma-alasta voi kertoa rehellisesti mutta positiivisesti. Listasin tähän myös lyhyesti tietoa viestin mahdollisista muodoista, kuten videoformaattista. Kaikki tämäkin tieto perustuu tutkimustuloksiin. Viidennessä ja viimeisessä osiossa esitän vielä omia tutkimusprosessin aikana syntyneitä ja hautuneita ideoita tapahtuma-alan ja opinto-ohjauksen väliseen yhteis- ja näkyvyystyöhön. Osion otsikon mukaisesti nämä ovat ideoita tapahtuma-alalle toteutettavaksi ja ehdotuksia näkyvyystyön muodoista, joita alalla toimivat voivat vapaasti jatkokehittää ja hyödyntää.

Opas luovutetaan työn tilaajan, eli Tapahtumateollisuus ry:n käyttöön. Oppaan jalkauttamisesta on käyty alustavaa keskustelua työn tilaajan kanssa, ja suunnitelmaa tarkennetaan vielä tämän työn valmistuttua. Yksi vaihtoehto on järjestää esimerkiksi jäseninfo Tapahtumateollisuus ry:n jäsenille, jossa esitellään opasta ja sen käyttöönottoa.

9 POHDINTA

Tästä opinnäytetyöstä tuli varsin laaja ja kattava kuvaus tapahtuma-alan ja opinto-ohjauksen välisen yhteistyön mahdollisuuksista. Työ on pitkä, vaikka karsin siitä paljon vielä viimeistelyvaiheessakin pois. Pituutta tulee etenkin kuvioista ja sitaateista, joita olen käyttänyt runsaasti tukemaan muuta tekstiä. Koko opinnäytetyöprosessissa ehdottomasti suurin haaste oli työn rajaaminen, koska uutta mielenkiintoista tietoa verkostoon liittyen löytyi jatkuvasti.

Verkostojen tutkiminen on ollut äärimmäisen mielenkiintoista ja ajatuksia herättävää, mutta samanaikaisesti myös kuluttavaa jatkuvan uuden tiedon ja uusien asiayhteyksien äärellä. Jos tekisin opinnäytetyön nyt uusiksi, valitsisin varmasti saman aiheen uudestaan, koska itseä kiinnostavan aiheen parissa jaksaa työskennellä. Tiesin aiemmista kokemuksista, että opinnäytetyön rajaaminen on sen onnistumisen kannalta olennaista. Kun työn punainen lanka tuntui tutkimusprosessissa katoavan, muistutin itseäni siitä, mikä on oleellista juuri tässä työssä. Tämä auttoi selkeyttämään ajattelua, ja toivon, että punainen lanka välittyy lopputuloksessa myös lukijalle.

Arvioin tässä luvussa tutkimuksen toteutusta ja lopputuotosta. Viimeiseksi kerron tutkimusprosessin aikana syntyneistä ideoista ja ehdotuksista, jotka voivat toimia tulevaisuudessa tehtävien kehittämistöiden innoittajana ja Tapahtumateollisuus ry:n toimintaa ohjaavina ideoina.

Tutkimuksen toteutuksen arviointi

Tutkimusprosessin alkuvaiheessa halusin haastatella opinto-ohjaajia, mutta päädyin laajentamaan haastateltavien taustoja, sillä opinto-ohjaajia oli vaikea saada haastateltavaksi. Lopulta haastateltavien monipuoliset taustat opinto-ohjauksesta, työelämä- ja yrittäjyyskasvatuksesta sekä hankemaailmasta onnistuivat tuomaan lisäarvoa tutkimukselle. Haastateltavien monimuotoisuus auttoi nimittäin laajentamaan näkökulmia niin nuorten, koulumaailman kuin työelämän osalta ja ymmärtämään näiden kokonaisuutta syvällisemmin verrattuna siihen, että kaikki haastateltavat olisivat olleet taustaltaan opinto-ohjaajia. Haastattelut sujuivat muilta osin oikein hyvin, mutta haastattelukysymykset olisin voinut muotoilla paremmin. Tämä kävi ilmi haastatteluissa, joissa tuli tarvetta tarkentaa kysymyksiä haastateltaville. Keskustelemalla löysimme kuitenkin yhteisymmärryksen, vaikkakin esittämäni kysymys olisi ollut alkujaan liian epämääräinen. Puolistrukturoitu menetelmä oli siis hyvä valinta tältä kannalta, sillä se mahdollisti tutkimuskysymysten poisjättämisen ja lisäämisen tarpeen mukaan. Näin jälkikäteen ajateltuna osasyynä hyvin yleisluontoisiin

kysymyksiin oli se, etten vielä siinä tutkimuksen vaiheessa ymmärtänyt tutkimuksen kohdetta yhtä laajasti kuin tutkimuksen päätyttyä, enkä siksi myöskään osannut esittää vielä tarkkoja kysymyksiä.

Kyselylomakkeella kerätyt vastaukset tapahtuma-alan toimijoiden kokemuksista yllättivät minut positiivisesti, sillä vastausten sisältö oli hyvin kattavaa ja tarkkanäköistä kuvailua alasta. Toki näin jälkikäteen voi miettiä, että miksi tämä yllätti minut, koska vastakohtana olisivat olleet epämääräiset ja kapeanäköiset vastaukset, joita en myöskään odottanut. Ehkä siis yllättävä-sanan sijaan minun pitäisi käyttää ilahdutti-sanaa, eli kyselyvastausten sisältö ilahdutti runsaalla sisällöllään. Kyselyvastausten analysointi sujui mutkitta, koska vastaajat kertoivat usein hyvin samankaltaisista asioista vastauksissaan. Joukkoon mahtui myös yksi kommentti, jossa kerrottiin, että kysymystä (mitä olisit itse halunnut tietää tapahtuma-alasta opinto-ohjauksessa) ei ymmärretä:

En ymmärrä kysymystä... onko siis tällainen jo olemassa? En tarvitse tätä tietoa, joten en ole koskaan halunnut tietää tästä... (V6)

Tämä osoittaa anonyymien kirjallisen kyselyn heikkouksista verrattuna johonkin vuorovaikutusta sisältävään tutkimusmenetelmään, kuten haastatteluun. Haastatteluissa oli mahdollista tarkentaa ja selventää kysymyksiä tarvittaessa, mutta kyselyssä tähän ei ole mahdollisuutta. Pääsääntöisesti keskenään samoja teemoja sisältävistä vastauksista voisi kuitenkin päätellä, että kyselyssä esitettyjen kysymysten muotoilu oli ihan onnistunutta, ja valtaosa vastaajista ymmärsi ne keskenään samoin tavoin.

Toteutin haastatteluissa mahdollisimman suuren anonyymiteetin periaatetta, mutta haastateltavien roolin laajentuessa opinto-ohjaajista myös muihin asiantuntijoihin aloin kyseenalaistamaan valintaani anonyymiteetin osalta. Valitsin anonyymiteetin alun perin, sillä anonyymiteetti mahdollistaa asioista puhumisen suoraan ja esimerkiksi mahdollinen kritiikki voi olla helpompaa esittää anonyyminä kuin omalla nimellä. Vielä analyysiä tehdessänikin pohdin asiaa, sillä haastateltavien esiintyminen omina itsenään ja asiantuntijoina voisi lisätä työn konkreettisia kytköksiä koulu- ja työelämään ja lisätä työn vaikuttavuutta ja uskottavuutta. Lisäksi nimillä esiintyminen mahdollistaisi myös haastatteluissa esiinnoitettujen hyvien käytäntöjen, edustettujen organisaatioiden ja yhteistyön muotojen esilletuonnin työssä niiden oikeilla nimillä. Huolellisen harkinnan jälkeen päädyin kuitenkin säilyttämään haastateltaville luvattua anonyymiteetin sen sijaan, että olisin kysynyt heiltä lupaa tuoda heidän vastauksensa nimillä työhön. Valitsin toimia näin, koska tutkimusprosessi oli sen verran pitkä, että mielestäni ei ollut enää kohtuullista odottaa haastateltavien muistavan keskustelujemme sisältöjä usean

kuukauden jälkeen haastatteluiden toteutumisesta. Jos toteuttaisin tutkimuksen nyt uudelleen, pyytäisin heti, että haastateltavat asiantuntijat esiintyisivät työssä omilla nimillään. Vaikka päädyinkin nyt pitämään anonymiteetistä kiinni, oli hyvien käytäntöjen ja esimerkkien esilletuonti työssä lopulta mahdollista anonymiteetista huolimatta esittämällä niitä lopputuotoksessa ilman tarkempia kytköistä tiettyyn haastateltavaan.

Tutkimuksen lopputuotoksen arviointi

Onnistuin kokoamaan tutkimustuloksista olennaiset elementit lopputuotoksena syntyneeseen näkyvyysoppaaseen. Oppaan lopussa esitin muutamia opinnäytetyöprosessissa syntyneitä ideoita konkreettisista näkyvyystyöhön tähtäävistä toiminnoista ja jopa tapahtumalaboratorionimisen konseptiehdotuksen. Näkyvyystyön konseptointi ja toteuttamisen suunnittelu jäivät Tapahtumateollisuus ry:n ja alan toimijoiden vastuulle. Toivon, että näkyvyysoppaasta on alalle konkreettista hyötyä, ja että alan toimijat rohkeasti lähtevät kokeilemaan ja luomaan erilaisia tapoja toimia yhdessä opinto-ohjauksen ja nuorten kanssa.

Tarve tälle opinnäytetyölle syntyi tapahtuma-alan ajankohtaisesta työvoimapulasta, joka teemana liittyy alan taloudelliseen kestävyyskysymykseen. Opinnäytetyössä kuitenkin on elementtejä myös sosiaalisesta kestävydestä, josta, kuten aiemmin mainittu, on viime vuosina kirjoitettu useita opinnäytetöitä. Osaltaan myös tämä opinnäytetyö lisäsi tietoisuutta tapahtuma-alan sosiaalisen kestävyyskysymyksestä, mutta tällä kertaa nuorten ja alalle tulevien näkökulmasta. Sen sijaan ekologisen kestävyyskysymyksen teemat jäivät työssä vähälle huomiolle, vaikka ne ovat tärkeitä. Suosittelenkin siis, että ekologisen kestävyyskysymyksen näkökulmia tuotaisiin mukaan tulevissa yhteistöissä nuorten, ohjauksen verkostoissa toimivien tahojen ja tapahtuma-alan välillä.

Opinnäytetyöprosessin lopulla esittelin työtä ja siinä syntyneitä näkyvyysoppaasta työn tilaajalle. Esittelyvaiheessa lopputuotos oli vielä keskeneräinen, joten kuvailin sen sisältöjä suullisesti, kun kirjallinen muoto ei vielä ollut valmis. Työn tilaaja piti opinnäytetyötä ajankohtaisena ja tarpeellisena. Kaiken kaikkiaan opinnäytetyö liittyy monelta osin tapahtuma-alaa koskeviin ajankohtaisiin keskusteluihin, joihin Tapahtumateollisuus ry aktiivisesti osallistuu. Tuotosta voivat hyödyntää niin Tapahtumateollisuus ry kuin sen jäsenet. Tämän työn valmistumisen jälkeen suunnitellamme vielä tarkemmin oppaan jalkautusta ja siitä viestimistä yhdessä tilaajan kanssa.

Ideoita jatkoon

Suurin ero ohjaustyötä ja työelämää edustavien tahojen ja tapahtuma-alan toimijoiden kertomusten välillä liittyi vapaaehtoistyöhön tapahtuma-alan testauksessa. Koulumaailmassa luonnollisesti opastetaan nuoria virallisiin harjoitteluihin ja tutustumaan muilla perinteisemmällä tavoilla työelämään. Tapahtuma-alalla on kuitenkin pitkät perinteet vapaaehtoistyössä, ja sitä suositeltiin matalan kynnyksen vaihtoehtona alan kokeilemisessa. Vapaaehtoistyöhön ei välttämättä jää nuorilla aikaa ja energiaa opintojen ollessa jo sellaisenaan vaativia. Vapaaehtoistyötä voidaan kuitenkin integroida myös opetukseen, kuten esimerkiksi IB-lukioissa tehdään, ja vapaaehtoistyöllä on potentiaalia niin tapahtuma-alan näkyvyystyön välineenä kuin nuorten hyvinvoinnin edistäjänä. Aiheen tutkimista kannattaa siis jatkaa tulevaisuudessa.

Konkreettisen näkyvyystyön tekemiseksi tarvitaan suunnitelma, koska näkyvyysopas ei vielä sellaisenaan toimi riittävän konkreettisenä suunnitelmana. Näkyvyysopas voi toimia suunnitelman pohjana, ja sen sisältöjä voidaan kytkeä myös jo olemassa olevaan toimintaan. Opinto-ohjaukseen liittyvää näkyvyys- ja brändityötä varten olisi hyödyllistä kartoittaa tarkemmin myös muiden toimialaliittojen toimintaa opinto-ohjauksen saralla. Teknologian ja digitaalisuuden hyödyntäminen ovat tulevaisuuden kannalta olennaisia teemoja tapahtuma-alalla ja opinto-ohjauksessa. Digitaalisuuden hyödyntäminen toimialan näkyvyystyössä on aihe, jota olisi myös hyödyllistä selvittää lisää.

Lopuksi opinto-ohjaus on vain yksi osa elinikäisen oppimisen ja ohjauksen kenttää, joka koskettavaa nuoria paljon laajempaa joukkoa eri-ikäisiä ja erilaisissa elämäntilanteissa olevia henkilöitä. Tapahtuma-alalle voidaan kouluttautua ja hakeutua työskentelemään myös muulloin kuin nuorena, ja seuraavaksi olisi tärkeää kohdentaa tapahtuma-alan tunnettuuden lisäämistä, tutkimusta, kehittämistä ja näkyvyystyötä myös tälle laajemmalle kohderyhmälle.

LÄHTEET

- Avecmedia 2023. Näkökulma: Helsingin Lego-pettymys ja mitä siitä voimme oppia. 4.10.2023. Viitattu 16.11.2023. <https://www.avecmedia.fi/tapahtumat/nakokulma-helsingin-lego-pettymys-ja-mita-siita-voimme-oppia/>
- Creative Finland 2023a. Tilannekuva luovien alojen ja tapahtuma-alan liiketoiminnasta kertoo miljardiluokan liikevaihdosta. 2.6.2023. Viitattu 18.11.2023. <https://www.creativefinland.fi/post/tilannekuva-luovien-alojen-ja-tapahtuma-alan-liiketoiminnasta-kertoo-miljardiluokan-liikevaihdosta>
- Creative Finland 2023b. Trends affecting the future opportunities of creative field and businesses. Viitattu 1.6.2023. https://f57118bd-d10f-4608-9eae-d7cc1cc6a53d.filesusr.com/ugd/f34ae3_0da6d920cc9f421288e40298703c6678.pdf
- Etla 2021. Tapahtuma-alan rooli Suomen taloudessa. Raportti 116. Viitattu 16.3.2023. <https://www.etla.fi/julkaisut/tapahtuma-alan-rooli-suomen-taloudessa/>
- France24 2022. Eurockéennes: Storms scupper first two days but fail to put a dampener on top music festival. 4.7.2022. Viitattu 1.6.2023. <https://www.france24.com/en/tv-shows/encore/20220704-eurock%C3%A9ennes-storms-scupper-first-two-days-but-fail-to-put-a-dampener-on-top-music-festival>
- Helsingin kaupunki 2023. Tapahtumien ympäristövastuullisuus. 13.9.2021. Viitattu 1.6.2023. <https://www.hel.fi/helsinki/fi/asuminen-ja-ymparisto/ymparistonsuojelu/ymparistovastuullisuus/tapahtuma/>
- Helsingin Sanomat 2021a. Kulttuuri- ja tapahtuma-ala osoitti mieltään epäreiluksi kokemaansa koronakohtelua vastaan Eduskuntatalon edessä. 2.6.2021. Viitattu 18.11.2023. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000008020204.html>
- Helsingin Sanomat 2021b. Laaja tutkimus kertoo syvästä ilmastoahdistuksesta: Lähes puolet suomalaisnuorista epäroi lasten hankkimista ja ajattelee hallituksen valehtelevan. 15.9.2021. Viitattu 19.11.2023. <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000008264419.html>
- Helsingin Sanomat 2022a. Lauantai-illan popkeikka Olympiastadionilla on poikkeuksellinen, sillä pelkästään Ed Sheeranin lavaa kuljettamaan tarvittiin 60 rekkaa. 20.8.2022. Viitattu 22.11.2023. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000009017135.html>
- Helsingin Sanomat 2022b. Ovet auki! vaati Suomen kulttuuri- ja tapahtuma-ala Senaatintorilla – Ministeri Antti Kurvinen sai mielenosoituksessa buuaukset. 3.2.2022. Viitattu 18.11.2023. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000008577227.html>
- Helsingin Sanomat 2023. Opiskelijatapahtuman jonotus muuttui kaaokseksi Jyväskylässä: ”Oli kyllä suuri farssi”. 6.10.2023. Viitattu 16.11.2023. <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000009905167.html>
- HS Helsinki 2023. Näin valtavat valmistelut Rammsteinin keikka vaatii. 26.5.2023. Viitattu 1.6.2023. <https://www.hs.fi/kaupunki/helsinki/art-2000009611319.html>
- Iltalehti 2023. Radio Nova -festarikävijät raivostuivat jo toiselle esiintyjäperumiselle: Näin järjestäjä reagoi. 7.6.2023. Viitattu 16.11.2023. <https://www.iltalehti.fi/viihdeuutiset/a/9e66a363-a5ce-4fff-a78a-2cf655d74b9c>
- Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus 2023. Valtionavustushaku alkaa: Työmarkkina-asemaa vahvistavat osaamispalvelut. Tiedote 22.3.2023. Viitattu 18.11.2023. <https://www.jotpa.fi/fi/ajankohtaista/tiedotteet/valtionavustushaku-alkaa-tyomarkkina-asemaa-vahvistavat-osaamispalvelut>

- Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu 2023. Ohjaus tulevaisuuden työhön. Tulevaisuusorientoitunutta uraohjausta ja pedagogiikkaa ammattikorkeakoulujen tarpeisiin. Viitattu 19.10.2023. <https://www.xamk.fi/tutkimus-ja-kehitys/ohjaus-tulevaisuuden-tyohon-the-student-s-counseling-for-the-work-of-the-future/>
- Kainulainen, Beda 2023. Inklusiolla kohti yhdenvertaisuutta: ohjeistus sosiaalisen vastuullisuuden edistämiseen Kesärauhan työyhteisössä. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Kulttuurituotannon koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 19.11.2023. <https://www.theseus.fi/handle/10024/793934>
- Kansalaisareena 2023. Tuen puute ja resurssipula uhkaavat romahduttaa vapaaehtoistoiminnan selviää laajasta kyselystä. Tiedote 16.11.2023. Viitattu 21.11.2023. <https://kansalaisareena.fi/tuen-puute-ja-resurssipula-uhkaavat-romahduttaa-vapaaehtoistoiminnan-selviaa-laajasta-kyselysta/>
- Kansallinen koulutuksen arviointikeskus 2022. Opinto-ohjauksen uusia muotoja koskeva arviointi. Hankesuunnitelma 20.12.2022. Viitattu 29.10.2023. https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/Ohja_hankesuunnitelma.pdf
- Kuusisto, Kati & Sahlstedt, Maria 2021. Tapahtumateollisuus vuonna 2021. Toimialaselvitys 5/2021. Viitattu 19.11.2023. <https://www.tapahtumateollisuus.fi/wp-content/uploads/2021/09/Tapahtumateollisuuden-toimialaselvitys-2021.pdf>
- Lindholm, Arto 2018. Festaripörssiin osallistuneet nuoret. Teoksessa Juha Iso-Aho & Arto Lindholm (toim.) Vapaaehtoistyö nuorten syrjäytymisriskin vähentäjänä: Festaripörssi-hankkeen analysointi ja johtopäätökset. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja 52, 79–84. Viitattu 21.11.2023. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2018/03/Iso-Aho-Lindholm-Vapaaehtoistyö-nuorten-syrjäytymisriskin-vahentajana-Festariporssi-Humanistinen-ammattikorkeakoulu.pdf>
- Lindholm, Arto & Iso-Aho, Juha & Simovaara, Jyrki 2018. Lopuksi: vapaaehtoistyö festivaaleilla sosiaalisen vahvistamisen välineenä. Teoksessa Juha Iso-Aho & Arto Lindholm (toim.) Vapaaehtoistyö nuorten syrjäytymisriskin vähentäjänä: Festaripörssi-hankkeen analysointi ja johtopäätökset. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja 52, 85–88. Viitattu 21.11.2023. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2018/03/Iso-Aho-Lindholm-Vapaaehtoistyö-nuorten-syrjäytymisriskin-vahentajana-Festariporssi-Humanistinen-ammattikorkeakoulu.pdf>
- Merimaa, Erkki 1992. Työntiedosta ja ammatinvalinnasta opiskelun ohjaukseen. Koulu ja menneisyys. 1992, vol. 30: Kuvia suomalaisesta koulutuksesta. 108–120.
- MTV Uutiset 2020. Näin koronavirus vaikuttaa Suomeen – nämä kaikki tapahtumat on peruttu tai siirretty. 12.3.2023. Viitattu 18.11.2023. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/nain-koronavirus-vaikuttaa-nama-kaikki-tapahtumat-on-peruttu-tai-siirretty/7759812#gs.0kie8r>
- MTV Uutiset 2023a. Ilman lippua jääneet fanit purkavat turhautumistaan Coldplayn Instagram-kommenteissa: ”Suuri pettymys”. 29.7.2023. Viitattu 16.11.2023. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/ilman-lippua-jaaneet-fanit-purkavat-turhautumistaan-coldplayn-instagram-kommenteissa-suuri-pettymys/8747094#gs.1lrzdj>
- MTV Uutiset 2023b. Raju arvio Helsinki-hallin aiheuttamista tulomenetyksistä – 400 miljoonaa per vuosi! 4.10.2023. Viitattu 19.11.2023. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/raju-arvio-helsinki-hallin-aiheuttamista-tulomenetyksista-400-miljoonaa-per-vuosi/8792164#gs.0kt8xc>

- Nuorten Akatemia 2023a. Mikä on Nuorten Akatemia? Viitattu 30.10.2023.
<https://nuortenakatemia.fi/nuorten-akatemia/mika-on-nuorten-akatemia/>
- Nuorten Akatemia 2023b. Energiateollisuus ry ja Energiamaailma-hanke. Viitattu 30.10.2023.
<https://nuortenakatemia.fi/energiateollisuus-ry-ja-energiamaailma-hanke/>
- Nuorten Helsinki 2023a. Mikä on Job'd. Viitattu 1.6.2023. <https://nuorten.hel.fi/opiskelu-ja-tyo/jobd/>
- Nuorten Helsinki 2023b. Helsinki Flow School. Viitattu 1.6.2023.
<https://nuorten.hel.fi/tekemista-ja-paikkoja/harrastuksia/jarjesta-oma-tapahtuma/helsinki-flow-school/>
- Nuorten yrittäjyys ja talous NYT 2023. Organisaatio. Viitattu 30.10.2023.
<https://nuortennyty.fi/mika-nyt/>
- Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2018. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. (E-kirja). Helsinki: Sanoma Pro.
- Opetushallitus 2014a. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Määräykset ja ohjeet 2014:96. Viitattu 19.11.2023.
https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf
- Opetushallitus 2014b. ePerusteet. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Oppilaanohjaus. Viitattu 19.10.2023.
<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/oppiaineet/605632>
- Opetushallitus 2019. ePerusteet. Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen: ohjaus. Viitattu 19.10.2023.
<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/lukiokoulutus/6828810/tekstikappale/6828909>
- Opetushallitus 2023a. Opinto-ohjaus lukiossa. Viitattu 19.10.2023.
<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/opinto-ohjaus-lukiossa>
- Opetushallitus 2023b. Opinto-ohjaus ammatillisessa koulutuksessa. Viitattu 19.10.2023.
<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/opinto-ohjaus-ammattillisessa-koulutuksessa>
- Opetushallitus 2023c. ePerusteet. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Äidinkieli ja kirjallisuus: Vuosiluokat 1–2. Viitattu 29.10.2023.
<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/oppiaineet/466340>
- Opetushallitus 2023d. Hyvän ohjauksen kriteerit. Viitattu 29.10.2023.
https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Hyvän%20ohjauksen%20kriteerit_0.pdf
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012. Perusopetuksen laatukriteerit. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012:29. Viitattu 19.11.2023.
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75311/okm29.pdf>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020. Opinto-ohjauksen kehittäminen. Viitattu 29.10.2023.
<https://okm.fi/opinto-ohjauksen-kehittäminen>
- Opinvoimala 2023a. Sisäinen ja ulkoinen motivaatio. Viitattu 21.11.2023.
<https://opinvoimala.fi/sivu/sisainen-ja-ulkoinen-motivaatio>
- Opinvoimala 2023b. Yleistä opiskelumotivaatiosta – motivaatio hukassa? Viitattu 21.11.2023. <https://opinvoimala.fi/sivu/opiskelumotivaatio-yleista>
- Oppivelvollisuuslaki 1215/2020.
- Patentti- ja rekisterihallitus. Yritysrekisterin tietopalvelu: Yhdistyshaku. Viitattu 22.11.2023.
<https://yhdistysrekisteri.prh.fi>

- Rapo, Viivi 2021. Sosiaalinen kestävyys populaarimusiikin yleisötilaisuuksissa. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Kulttuurituotannon koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 19.11.2023. <https://www.theseus.fi/handle/10024/508041>
- Ruisrock 2023a. Ruissiraati. Viitattu 1.6.2023 <https://ruisrock.fi/ruisrock/ruissiraati/>
- Ruisrock 2023b. Ruisrockin arvot – vastuullisuus. Viitattu 1.6.2023. <https://ruisrock.fi/info/ruisrockin-arvot/vastuullisuus/>
- Sarajärvi, Anneli & Tuomi, Jouni 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. E-kirja. Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Sideways 2023. Info. Viitattu 1.6.2023. <https://sidewayshelsinki.fi/info>
- Sitra 2022. Tulevaisuuden osaaminen syntyy ekosysteemeissä. 14.3.2022. Viitattu 16.11.2023. <https://www.sitra.fi/julkaisut/tulevaisuuden-osaaminen-syntyy-ekosysteemeissa/#esipuhe>
- Sitra 2023. Megatrendit. Viitattu 1.6.2023. https://media.sitra.fi/app/uploads/2023/01/sitra_megatrendit-2023_ymmarrysta-yllatysten-aikaan.pdf
- STT 2023. Maailman suurin etätET mahdollistaa nuorten ensimmäiset työelämäkokemukset 6.–10.11. – Jo ennätykselliset yli 8500 nuorta mukana. Nuorten yrittäjyys ja talos NYT. Viitattu 10.11.2023. <https://www.sttinfo.fi/tiedote/70048368/maailman-suurin-etatet-mahdollistaa-nuorten-ensimmaiset-tyoelamakokemukset-6-10112023-jo-ennatykselliset-yli-8-500-nuorta-mukana?publisherId=66144441&lang=fi>
- Suomen Lukiolaisten liitto 2020. Lukiolaisen työelämäopas. Viitattu 30.10.2023. <https://www.e-julkaisu.fi/suomen-lukiolaisten-liitto/lukiolaisen-tyoelamaopas/mobile.html#pid=64>
- Suomen opinto-ohjaajat ry 2023. Aineistot. Opinto-ohjaajan työnkuvat eri kouluasteilla: korkeakoulu. Viitattu 29.10.2023. <https://www.sopo.fi/yhdistys/aineistot/>
- Tapahtumateollisuus ry 2020. Tapahtumateollisuus ry:n perustamissanat. Viitattu 3.7.2023. <https://www.tapahtumateollisuus.fi/ajankohtaista/2020/06/tapahtumateollisuus-ry-on-perustettu/>
- Tapahtumateollisuus ry 2023a. Tapahtumateollisuus ry. Viitattu 27.2.2023. <https://www.tapahtumateollisuus.fi/tapahtumateollisuus-ry/>
- Tapahtumateollisuus ry 2023b. Haastattelututkimus: Tapahtumateollisuuden osaamistarvekartoitus 2022. Ei julkaistu.
- Tapahtumateollisuus ry 2023c. Mitä on tapahtumateollisuus? Viitattu 18.11.2023. <https://www.tapahtumateollisuus.fi/mita-on-tapahtumateollisuus/>
- Tapahtumateollisuus ry 2023d. Tapahtumateollisuus ry - säännöt. Viitattu 18.11.2023. <https://www.tapahtumateollisuus.fi/wp-content/uploads/2023/05/Tapahtumateollisuus-ry-saannot-19.4.2023.pdf>
- Tapahtumateollisuus ry 2023e. Tavoitteet hallitusohjelmaan vuosille 2023–2027. Viitattu 1.6.2023. <https://www.tapahtumateollisuus.fi/wp-content/uploads/2022/10/Hallitusohjelmataavoitteet-2023-27.pdf>
- Tapahtumateollisuus ry 2023f. Jäsenyyden edut. Viitattu 16.10.2023. <https://www.tapahtumateollisuus.fi/jasenyyden-edut/>

- Tapahtumateollisuus ry 2023g. Tapahtumateollisuus ry:n esite on julkaistu. 6.7.2023. Viitattu 16.10.2023. <https://www.tapahtumateollisuus.fi/ajankohtaista/2023/07/tapahtumateollisuus-ryn-yleisesite-on-julkaistu/>
- Tapahtumateollisuus ry 2023h. Tapahtumateollisuus ry. Viitattu 27.10.2023. <https://www.esitteemme.fi/tapahtumateollisuus/WebView/>
- Tapahtumateollisuus ry 2023i. Instagram-päivitys 8.11.2023 @tapahtumateollisuus. Viitattu 13.11.2023. <https://www.instagram.com/p/CzYMnEfsQNO/>
- Teosto 2023. Nais- ja miesmusiikintekijöillä täysin eri käsitys tasa-arvoisuudesta – musiikkiala ryhtyy toimenpiteisiin. 8.3.2023. Viitattu 19.11.2023. <https://www.teosto.fi/tutkimus-nais-ja-miesmusiikintekijoilla-taysin-eri-kasitys-alan-tasa-arvoisuudesta-musiikkiala-ryhtyy-toimenpiteisiin/>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2023. Vapaaehtoistoimintaa järjestämällä ja tukemalla voidaan lisätä osallisuutta. Viitattu 16.11.2023. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-edistamisen-mallit/vapaaehtoistoimintaa-jarjestamalla-ja-tukemalla-voidaan-lisata-osallisuutta>
- Tilastokeskus 2023. Luokitustiedotteet. Alueluokitusmuutokset 1.1.2023. Viitattu 30.10.2023. <https://www.stat.fi/fi/luokitukset/luokitustiedotteet/>
- Tilve, Kristina 2022. Kulttuurituottajien työmarkkinat, muuttuvat toimintaympäristöt ja tulevaisuuden osaamistarpeet. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja 138. Viitattu 18.11.2023. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2022/02/kulttuurituottajien-tyomarkkinat-muuttuvat-toimintaymparistot-ja-tulevaisuuden-osaamistarpeet-2022.pdf>
- Työ- ja elinkeinoministeriö 2018. Ohjaamon perusteet. TEM esitteet 6/2018. Viitattu 19.11.2023. <https://tem.fi/documents/1410877/2934378/Ohjaamotoiminnan+perusteet>
- Työ- ja elinkeinoministeriö 2020. Luovan talouden tiekartta. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2020:48. Viitattu 19.11.2023. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162474/TEM_2020_48.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Työ- ja elinkeinoministeriö 2023. Tapahtuma-alan toimialamääritys ja yhteydet kaupunkikehittämiseen. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2023:1. Viitattu 13.3.2023. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164589/TEM_2023_1.pdf
- Valtioneuvosto 2020. Elinikäisen ohjauksen strategia 2020–2023. Valtioneuvoston julkaisuja 2020:34. Viitattu 29.10.2023. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162576/VN_2020_34.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Valtioneuvosto 2021. Jatkuvan oppimisen digitaalinen palvelukokonaisuus. Viitattu 29.10.2023. <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=OKM069:00/2021>
- Valtioneuvosto 2023a. Vahva ja välittävä Suomi: Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma. Valtioneuvoston julkaisuja 2023:58. Viitattu 18.11.2023. <https://valtioneuvosto.fi/hallitukset/hallitusohjelma#/?search=tapahtuma>
- Valtioneuvosto 2023b. Suur tapahtumastrategia 2023–2033: Elävä ja kansainvälisesti kiinnostava suur tapahtumien Suomi. Valtioneuvoston julkaisuja 2023:22. Viitattu 22.11.2023. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164730/VN_2023_22.pdf?sequence=1&isAllowed=y

- Valtioneuvoston asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 986/1998.
- Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta annetun valtioneuvoston asetuksen 6 §:n muuttamisesta 793/2018
- Warner Music Finland 2022. Ilmaiset matkat HSL:n joukkoliikenteessä Bailantai-konsertteihin osallistuville. Viitattu 1.6.2023. <https://warnermusic.fi/2022/09/01/ilmaiset-matkat-hsln-joukkoliikenteessa-bailantai-konsertteihin-osallistuville/>
- Westman, Stina & Manninen, Milja 2021. Tekoäly ohjauksessa. Teoksessa Isosuo, Tuula & Karttunen, Miia & Komonen, Katja (toim.) Hyvä, parempi, paras tulevaisuuden uraohjaus - Käytännön kokeilut ja suositukset. Mikkeli: Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu, 38–52.
- Yle 2020. Uudet rajoitukset tyrmistyttävät kulttuurialalla – valotaiteilijan ulkotapahtumaan pääsi vain pieni joukko, kun samalla kauppoihin rynnittiin alennusten perässä. 2.12.2020. Viitattu 18.11.2023. <https://yle.fi/a/3-11676888>
- Yle 2022a. Tapahtuma-alan osaajat viedään koronasuvannon jälkeen käsistä – Hanna Suominen haettiin kotoa töihin: ”Tätä alaa tehdään rakkaudesta”. 9.5.2022. Viitattu 18.11.2023. <https://yle.fi/a/3-12437612>
- Yle 2022b. Vaasa Festival teki kävijäennätyksen säästä huolimatta – jopa päiväkohtainen kävijäennätys rikki. 8.8.2022. Viitattu 1.6.2023. <https://yle.fi/a/3-12566764>
- Yle 2023. Depeche Moden Suomen-keikka peruuntuu rajuilman takia. 7.8.2023. Viitattu 16.10.2023. <https://yle.fi/a/74-20044121>
- Ylinen, Tessa 2022. Sosiaalisen kestävyuden näkökulman huomioiminen musiikki-tapahtumatuotannossa. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Kulttuurituotannon koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 19.11.2023. <https://www.theseus.fi/handle/10024/704353>

LIITTEET

Liite 1. Haastattelurunko

1. Kerro lyhyesti tämänhetkisestä työstäsi.
2. Mitkä ovat tärkeimpiä sidosryhmiäsi?
3. Miten ja mistä saat ajankohtaista tietoa työ- ja elinkeinoelämästä?
4. Millaista työ- ja elinkeinoelämään liittyvää materiaalia hyödynnät työssäsi?
5. Mistä hankit tämän materiaalin tai mistä mieluiten hankkisit sen?
6. Millaista sinun ammattiryhmäsi ja työ- ja elinkeinoelämän välinen yhteistyö on?
7. Millaisia yhteistyön muotoja on olemassa?
8. Millaisia odotuksia tai toiveita sinulla on työ- ja elinkeinoelämää/tapahtuma-alaa edustaville tahoille?
9. Millaisia vinkkejä antaisit Tapahtumateollisuus ry:n ja opetus-/ohjausmaailman toimijoiden väliseen yhteistyön rakentamiseen?

Liite 2. Kyselylomake

Opinnäytetyö: Tapahtuma-ala tutuksi opinto-ohjauksessa

Hei! Opinnäytetyöni tarkoituksena on käynnistää Tapahtumateollisuus ry:n ja opinto-ohjauksen välinen yhteistyö, sekä tuoda tapahtuma-alaa elinkeinona ja uravaihtoehtona esille opinto-ohjaukseen. Osana työtä tuotan informatiivisen esitemateriaalin tapahtuma-alasta opinto-ohjauksen tarpeisiin. Tapahtumateollisuus ry toimii työn tilaajana. Tästä linkistä löydät lisätietoja opinnäytetyöstäni.

Iso kiitos osallistumisestasi ja panoksestasi koko tapahtuma-alan tunnettuuden edistämässä jo tässä vaiheessa!

Ystävällisin terveisin,

Iida Jauhiainen

Kulttuurituotannon opiskelija

Osallistumisohjeet

Osallistuminen on vapaaehtoista ja vie aikaasi vain muutaman minuutin. Osallistuminen tapahtuu täyttämällä tämän lomakkeen. Lomake täytetään anonymyminä, joten etään kirjoita vastaukseesi mitään henkilötietoja (esim. nimiä). Viimeinen vastauspäivä on torstaina 31.8.2023.

Kysymykset (*=pakollinen kysymys)

1. Taustatiedot

Ammatti/titteli

Koulutus

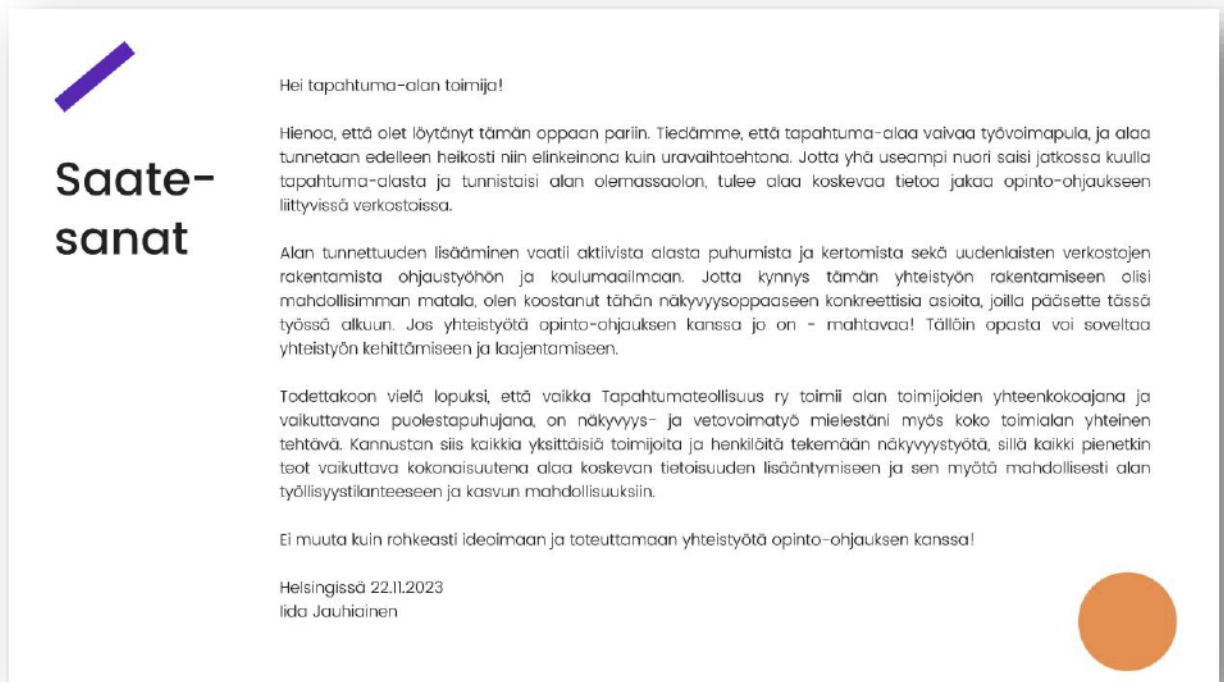
2. Mitä haluat kertoa tapahtuma-alasta koulutus- ja urapolkuaan pohtivalle henkilölle?*

3. Mitä olisit itse halunnut tietää tapahtuma-alasta opinto-ohjauksessa?*

Liite 3. Kuinka lisätä tietoutta tapahtuma-alasta opinto-ohjauksessa? Näkyvyyssopas tapahtuma-alalle

Kuva 1. Näkyvyyssoppaan kansilehti.

Kuva 2. Saatesanat. Oppaan sivu 1.

Mikä näkyvyysopas?

Tämä näkyvyysopas on tuotettu **osana kulttuurituotannon opinnäytetyötä**, jonka tilaajana toimi Tapahtumateollisuus ry. Opasta voivat hyödyntää niin Tapahtumateollisuus ry kuin sen jäsenet.

Opas **auttaa kertomaan tapahtuma-alasta** opinto-ohjauksen verkostoissa, ja näin lisäämään tietoisuutta alasta nuorten keskuudessa. Oppaassa esitetyt tiedot perustuvat opinnäytetyöhön, sen aineistoon ja tietoperustaan.

Alan tunnettuuden lisääminen opinto-ohjauksessa on tärkeää, koska se voi myötävaikuttaa paitsi alalle opiskeluun ja työllistymiseen, mutta siitä on hyötyä myös, vaikka nuori päätyisi ihan toiselle alalle. Suurella todennäköisyydellä muiden alojen töihin päätyvä henkilö kuitenkin jossain vaiheessa toimii tapahtuman kävijänä, kumppanina, tilaajana tai rahoittajana, ja alan tuntemus ja ymmärrys on eduksi myös näissä rooleissa.

2

Kuva 3. Mikä näkyvyysopas? Oppaan sivu 2.

Kuinka opasta käytetään

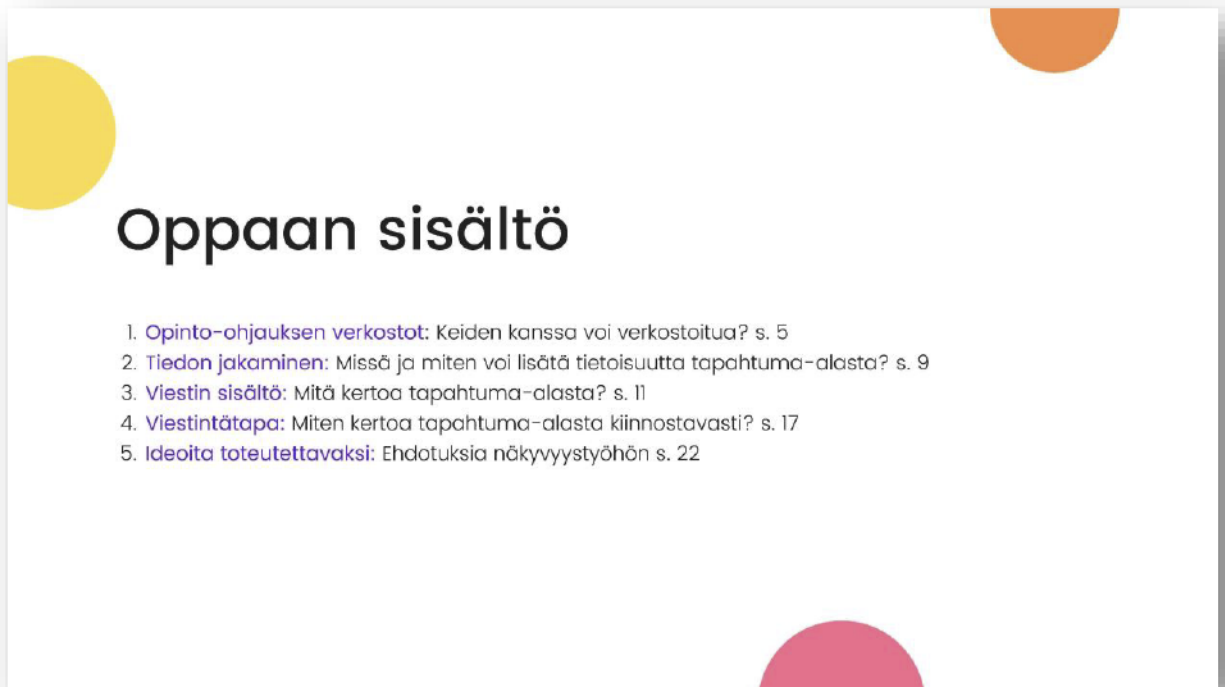
Näkyvyysopasta käytetään karttana, joka opastaa tapahtuma-alan toimijat opinto-ohjauksen maailmaan. Oppaasta löytyy konkreettisia vinkkejä esim. kenen kanssa ja millaista yhteistyötä opinto-ohjauksen kanssa voi kehittää.

Opas ei ole siis valmis suunnitelma, mutta sitä voi **hyödyntää suunnittelutyössä**, vaikka oman yrityksen strategiaan linkittyvän yhteistyö-, näkyvyys- tai viestintäsuunnitelman tekemisessä. Opas ei ole myöskään kaikenkattava, vaan siinä esitetyt asiat ovat pikemmin **johtolankoja ja ideoita** siihen, mitä kaikkea tapahtuma-alan näkyvyystyö opinto-ohjauksen kontekstissa voisi olla.

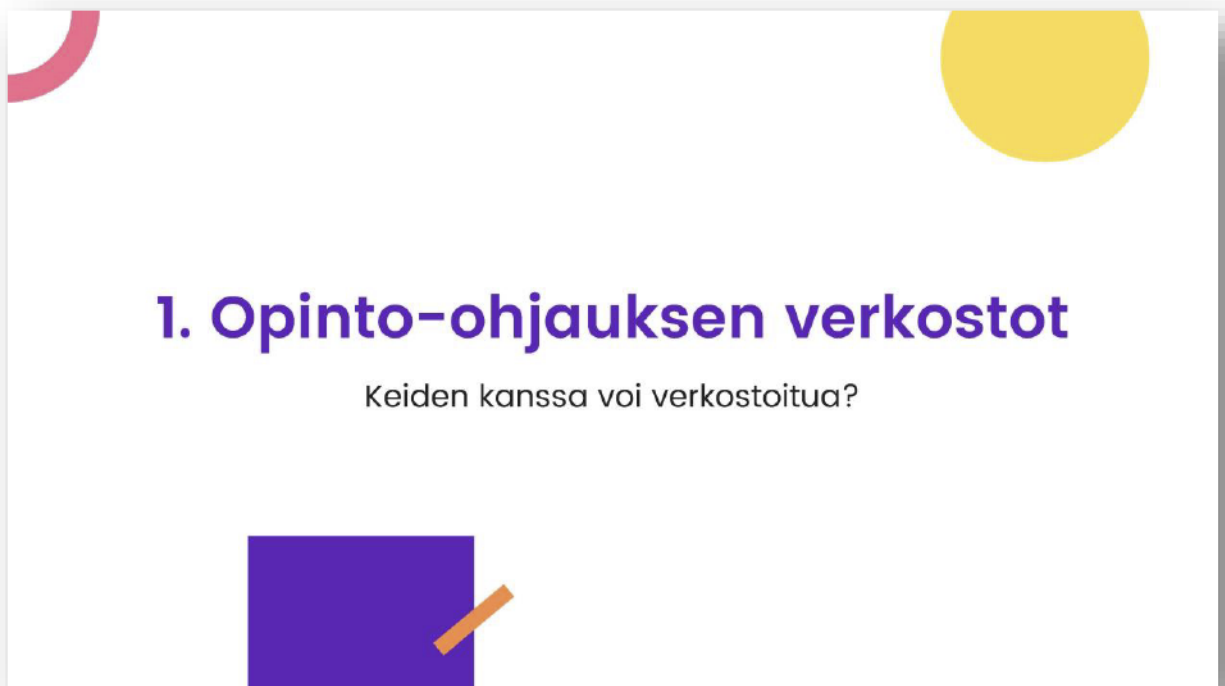
Oppaan sisällöistä saa olla myös **eri mieltä**. Oleellista on, että opas **herättää keskustelua** ja yhteistyötä opinto-ohjauksen kanssa rakennetaan omiin lähtökohtiin ja tavoitteisiin sopivalla tavalla, alan yhteistä intressiä unohtamatta.

3

Kuva 4. Kuinka opasta käytetään. Oppaan sivu 3.

Kuva 5. Oppaan sisältö. Oppaan sivu 4.

Kuva 6. Osio 1: Opinto-ohjauksen verkostot. Oppaan sivu 5.

Koulutus

- Peruskoulut
- Ammattioppilaitokset
- Lukiot
- Tuva-koulutus
- Ammattikorkeakoulut
- Hankkeet (järjestäjinä AMK:t)
- Yliopistot
- Tapahtuma-alalle kouluttavat oppilaitokset
- Suomen Lukiolaisten liitto ja Suomen ammattiin opiskelevien liitto
- Muut opiskelija- ja ainejärjestöt
- Opistot
- Oppisopimuskoulutuksen järjestäjät
- Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (Jotpa)

Oppilaitosten henkilökunta

- Opinto-ohjaajat ja oppilaanohjaajat
- Opintopäälliköt
- Opettajat
- Luokanopettajat
- Aineenopettajat
- Erityisluokanopettajat
- Lehtorit
- Rehtorit
- Koulunkäynnin ohjaajat ja kouluvalmentajat
- Kouluterveydenhuolto
- Koulu- ja opintopsykologit
- Koulukuraattorit

6

Kuva 7. Koulutus & Oppilaitosten henkilökunta. Oppaan sivu 6.

Työelämä- ja yrittäjyyskasvatus

Nuorten yrittäjyys ja talous NYT

- Tarjoaa "työelämä-, yrittäjyys- ja taloustaitoja tukevia palveluita ja oppimis-kokonaisuuksia kouluille, oppilaitoksille ja kunnille" mm. Yrittäjätoiminnan muodossa

Yrittäjyyskasvatuksen kehittäjien YES-verkosto

- "Palveluja ovat yrittäjyyskasvatuksen kehittämispalvelut, verkostoyhteistyö, yrittäjyyskasvatuksen valmennukset sekä oppilaitosten työelämäyhteistyön mallit ja työkalut."

4H-järjestön työ- ja yrittäjyyskasvatus

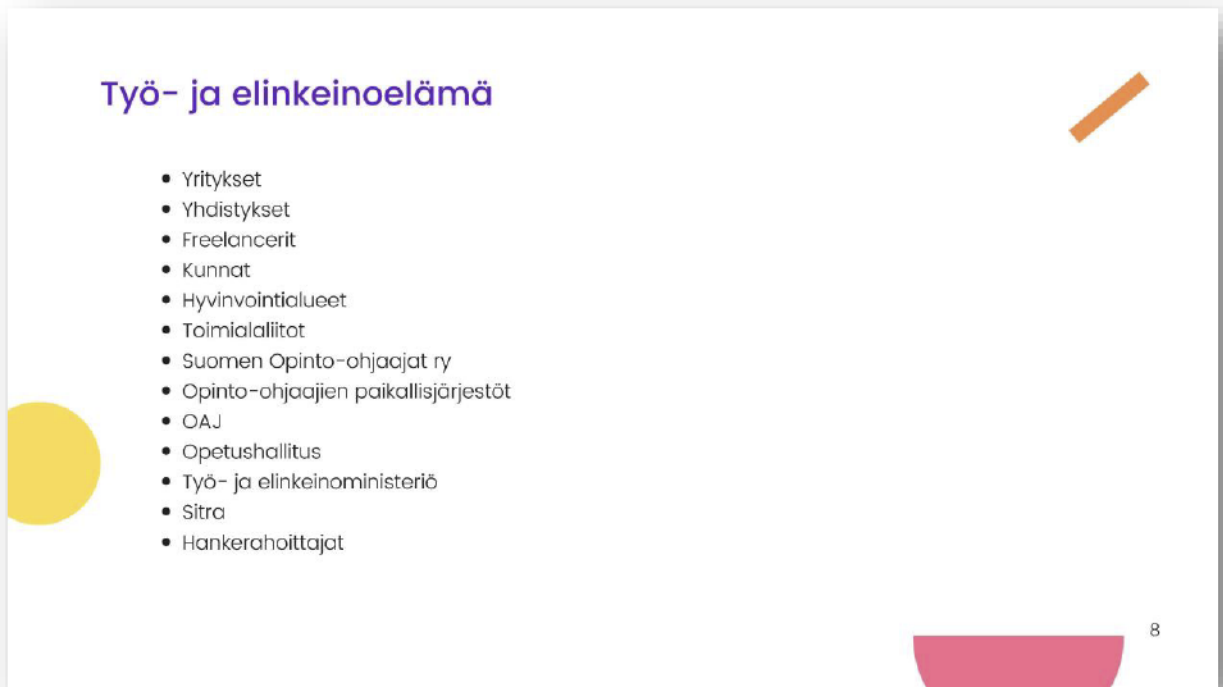
- "Kolme askelta työelämään -malli antaa eri ikäisille lapsille ja nuorille valmiuksia tulevaisuuden työelämään."

Nuorisotyö, vapaaehtoistyön kenttä ym.

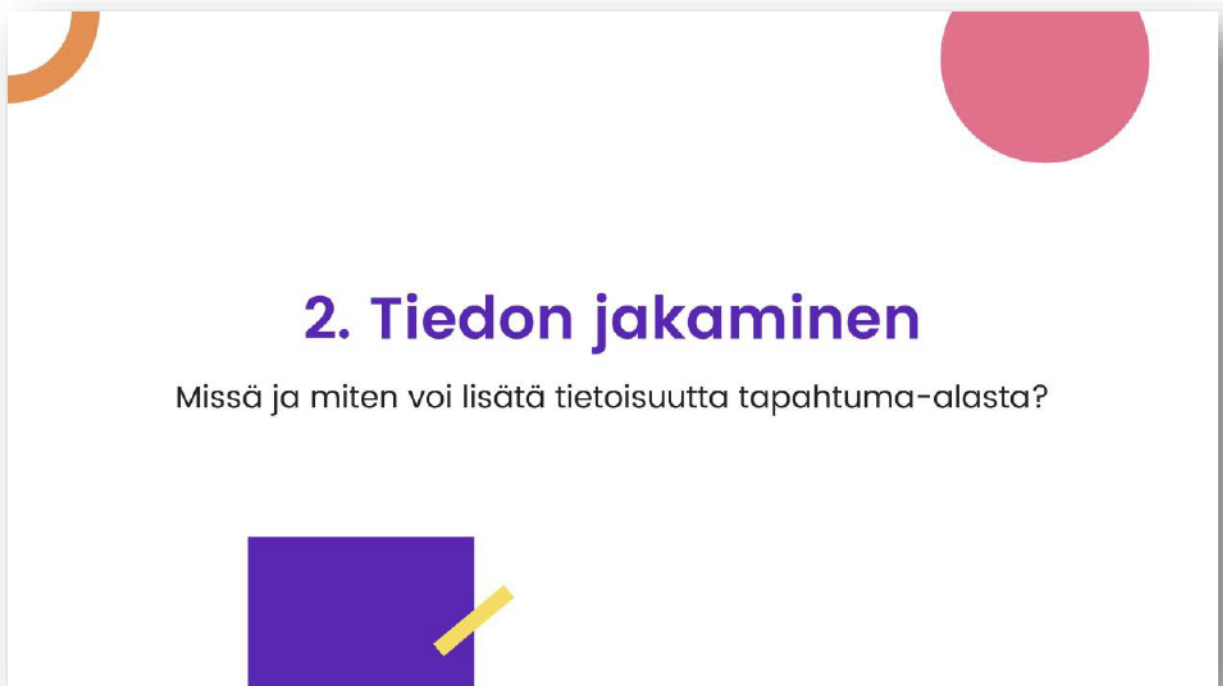
- Ohjaamot
- Nuorten Akatemia
- Allianssi
- 4H-liitto
- Kansalaisareena
- Etsivä nuorisotyö
- Nuorten sosiaalityö
- Mieli ry
- Seurakunnat
- Muut nuorisotalon toimijat
- Muu harrastus- ja vapaa-ajantoiminta (seurat, yhdistykset, järjestöt jne.)

7

Kuva 8. Työelämä- ja yrittäjyyskasvatus & Nuorisotyö, vapaaehtoistyön kenttä ym. Oppaan sivu 7.

Kuva 9. Työ- ja elinkeinoelämä. Oppaan sivu 8.

Kuva 10. Osio 2: Tiedon jakaminen. Oppaan sivu 9.

Osallistumalla...

- Koulutuksiin
- Verkostotilaisuuksiin
- Työryhmätyöskentelyyn
- Messuille (esim. Studia-messut)
- Työ- ja yrittäjyyskasvatusta järjestävien tahojen toimintaan (esim. etätET)
- Korkeakoulujen järjestämiin hankkeisiin
- Mentorointiohjelmiin
- Kaikkialle niihin paikkoihin ja tapahtumiin, joissa nuoret liikkuvat ja toimivat.

Järjestämällä...

- Vierailuja opiskelijoille, mutta myös opiskelu- ja työelämän ulkopuolella oleville!
- Etävierailuja
- Avoimien ovien päivän
- Demopäivän yhdessä muiden alan toimijoiden kanssa
- Job shadowing -päivän
- Mahdollisuuden opettajalle tulla tutustumaan työelämään omassa toimipaikassa (opettajien TET)
- Työharjoittelumahdollisuuksia niin opiskelijoille kuin muillekin halukkaille
- Vapaaehtoistoimintaa.

10

Kuva 11. Osallistumalla...& Järjestämällä... Oppaan sivu 10.

3. Viestin sisältö

Mitä kertoa tapahtuma-alasta?

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kuva 12. Osio 3: Viestin sisältö. Oppaan sivu 11.

Yleistietoa, ammatit ja työtehtävät

- Mitä on tapahtuma-ala?
- Millaisia **tapahtumien muotoja** on olemassa?
- Ketkä **järjestävät** tapahtumia?
- Miten tapahtuma **tuotetaan**?
- Millaista **osaamista** alalla tarvitaan?
- Millaisia **ammatteja** alalla on?
- Millaisia **työtehtäviä** alalla on?
- Millainen on **tyypillinen työpäivä**?
- Millaisia **työ- ja koulutustaustoja** alan toimijoilla on?
- Miten alalle voi **kouluttautua**?
- Missä muualla alaa voi **opetella**?
- Millaisia **suuntautumisvaihtoehtoja** on?
- Millaisia **työskentelymahdollisuuksia** on?

12

Kuva 13. Yleistietoa, ammatit ja työtehtävät. Oppaan sivu 12.

Työn luonne, työllistyminen ja palkkaus

- **Työajat**, jotka vaihtelevat ja päivät venyvät herkästi
- **Työtahti**, joka kiihtyy tapahtumia kohti
- Ala perustuu **yhteistyöhön** erilaisissa verkostoissa, ja verkostoitumisen tärkeyttä ei voi korostaa liikaa
- Miten **työ koetaan** (stressaavaa, kivaa, vaativaa, mielenkiintoista jne.)
- Alan **soveltuvuutta itselle voi ja kannattaa kokeilla** matalalla kynnyksellä esim. vapaaehtoistyön kautta!
- Työ on usein **sesonkiluonteista**
- **Vakityöpaikkoja** on tarjolla vähän
- Työllistyminen on mahdollista **freelancerina, yrittäjänä ja palkkatyöläisenä**
- Hyvät **verkot auttavat** työn saamisessa
- Työllistyminen on mahdollista jopa ilman koulutusta, mutta koulutus on suureksi hyödyksi
- Mikä on **palkkataso** ja mikä vaikuttaa siihen (esim. mahdolliset lisät)?
- Palkkatietoa ja -avoimuutta tarvitaan lisää, mutta pääsääntöisesti palkkataso koetaan melko matalana.

13

Kuva 14. Työn luonne, työllistyminen ja palkkaus. Oppaan sivu 13.

Alan vaatimukset ja osaaminen

On olemassa alalla toimimista auttavia luontaisia piirteitä sekä taitoja, joita voi opetella.

<p>Alalla hyödyllisiä ominaisuuksia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • luovuus • intohimo ja kiinnostus tapahtumia kohtaan • hyvä paineensietokyky • kyky sietää keskeneräisyyttä • huumori • joustavuus ja • halu oppia. 	<p>Työelämätaidot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ongelmanratkaisutaidot • neuvottelutaidot • yhteistyötaidot • johtamistaidot ja • projektinhallintataidot. 	<p>Alakohtainen osaaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • taloustaidot • tekniikkaan ja turvallisuuteen liittyvä osaaminen ja • tuotanto-osaaminen.
--	--	---

14

Kuva 15. Alan vaatimukset ja osaaminen. Oppaan sivu 14.

Alalle tulo ja urakehitys

- Tapahtuma-alalle on **monia polkuja**.
- **Opinnoista on hyötyä**, mutta niitä ei nähdä välttämättöminä alokohtaisen osaamisen kannalta. Opinnoissa oppii kuitenkin erityisesti vuorovaikutustaitoja, kuten ryhmätöitä, jotka ovat välttämättömyksiä tapahtuma-alalla.
- Tapahtuma-alalla **voi edetä nopeastikin** vaativampiin tehtäviin. Urapolut eivät kuitenkaan ole yhteneviä, ja työllistymiseen ja urakehitykseen voi vaikuttaa myös sattuma.
- **Osaamista tulee kehittää** jatkuvasti.
- Tapahtuma-alalla on hyötyä **muiden alojen** osaamisesta ja päinvastoin – tapahtumissa opittua voi soveltaa myös muilla aloilla.

15

Kuva 16. Alalle tulo ja urakehitys. Oppaan sivu 15.

Mitä työ voi antaa?

Tapahtuma-alan työ voi parhaimmillaan olla...

- yhteisöllistä
- jännittävää
- palkitsevaa
- mielenkiintoista
- monipuolista
- mahdollisuus toteuttaa itseään ja käyttää luovuuttaan
- iloa ja kokemuksia tuottavaa.

16

Kuva 17. Mitä työ voi antaa? Oppaan sivu 16.

4. Viestintätapa

Miten kertoa tapahtuma-alasta kiinnostavasti?

Kuva 18. Osio 4: Viestintätapa. Oppaan sivu 17.

Vuorovaikutteisuus ja tarinallisuus

Vuorovaikutteisuus tarkoittaa ylipäätään **keskustelua valitusta aiheesta**, jossa tietoa ei pelkästään "kaadeta nuorten niskaan", vaan heillä on mahdollisuus kysellä ja pohtia aihetta yhdessä. **Keskustelemalla oppii, eikä se tunnu nuorista työläältä oppimisen tavalta.**

Mahdollisia vuorovaikutteisia tiedon välittämisen toteutustapoja ovat vierailujen, harjoittelujen yms. lisäksi:

- Tapaamiset livenä tai etänä
- Lyhyt puheosio 15-20min (esim. kertomus omasta työstä), jota seuraa keskustelu.

Tarinallisuus tarkoittaa kirjaimellisesti **tiedon paketoimista tarinan muotoon**. Hyvän tarinan **keskiössä ovat ihmiset**, ja tarina voi olla tosi - esim. uratarina, tai fiktiivinen. Tarinallistaminen **auttaa nuoria ymmärtämään etäiseltä tuntuvia asioita**, kuten vaikka työarkea, konkreettisen kertomuksen avulla.

18

Kuva 19. Vuorovaikutteisuus ja tarinallisuus. Oppaan sivu 18.

Viestin sävy

Tapahtuma-alaan liittyy samanaikaisesti niin negatiivisia kuin positiivisia kuvauksia ja kokemuksia, kuten varmasti mihin tahansa muuhunkin työhön ja alaan.

Tärkeää on tuoda tietoa alasta samanaikaisesti **rehellisesti, mutta positiivisesti**. Alan ikäväksi koettuja puolia ei tule peittää tai kieltää, mutta niille ei pidä antaa liikaa valtaa ja näin "pelotella" nuoria. Työelämästä puhutaan ylipäätään usein liian negatiiviseen sävyyn, joten positiivisuus on tärkeä osa viestiä.

Onnistuneesti välitetty tieto tapahtuma-alasta herättää nuorten mielenkiinnon alaa kohtaan ja rohkaisee nuorta tutustumaan alaan omakohtaisesti.

19

Kuva 20. Viestin sävy. Oppaan sivu 19.

Kiinnostavat sisällöt

Tapahntuma- alaa voi tuoda kiinnostavasti esille esimerkiksi tämäntyyppisillä sisällöillä:

- **Behind the scenes** -materiaali erityisesti paikoista, joihin ei normaalisti pääse
- **My day** -tyyppinen materiaali arjesta
- Entuudestaan **tunnettuja esiintyjä** hyödyntämällä esim. videossa alan puolestapuhujina
- Kasvattamalla omasta yrityksestä tai toiminnassa mukana olevista **"tunnettuja kasvoja"**, esim. somessa
- **Kumppanien kanssa toteutettu sisältö** = kaikkea ei tarvitse tehdä yksin ja syntyy monipuolisempaa sisältöä
- Sisällöntuotanto **nuoria kiinnostavista aiheista** - viesti menee tehokkaammin perille, kun se jo lähtökohtaisesti kiinnostaa vastaanottajaa. Kysymällä nuorilta siis oppii!

20

Kuva 21. Kiinnostavat sisällöt. Oppaan sivu 20.

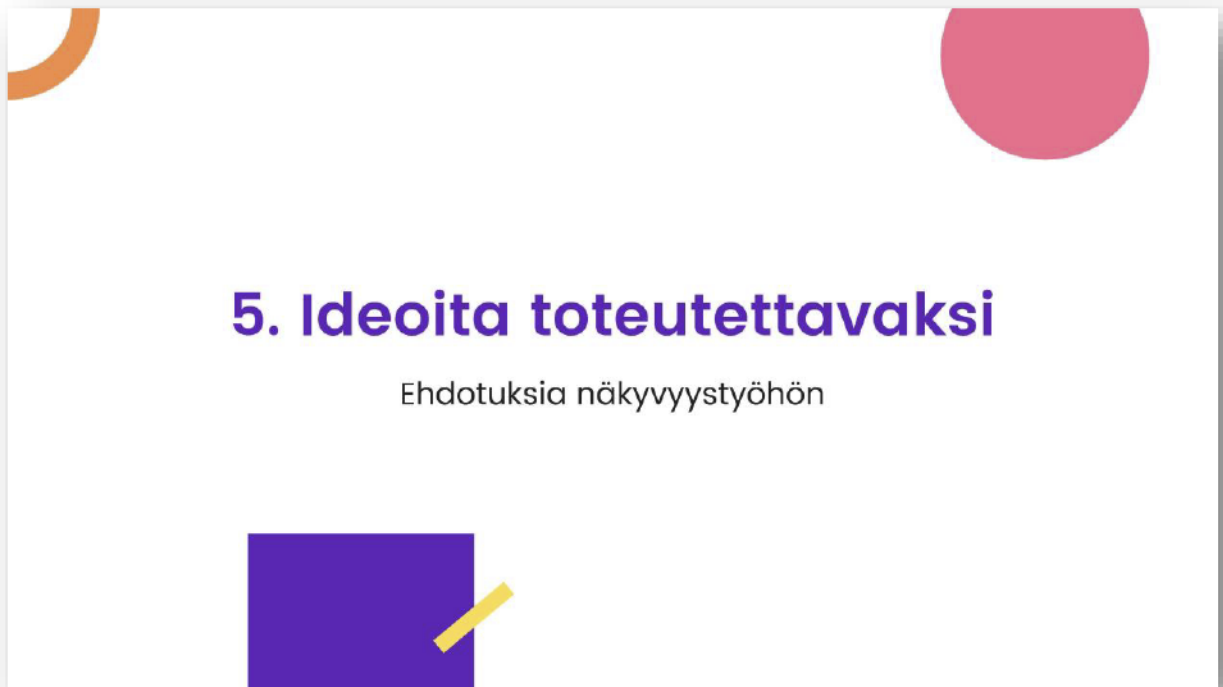
Muita mahdollisia viestin muotoja

Vuorovaikutteisen sisällön lisäksi edelleen toimivat myös...

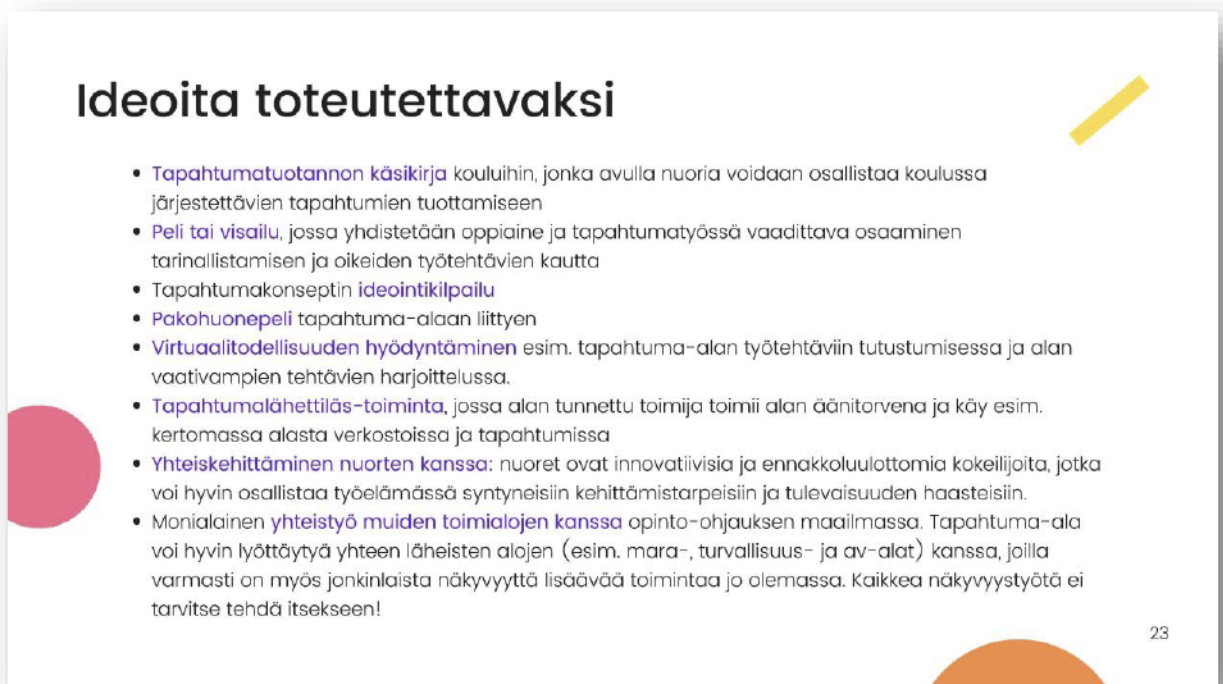
- **Nettisivut** (mieluiten mahdollisimman paljon tietoa samalla sivulla, tarvittaessa linkit eteenpäin)
- Informatiiviset **diaesitykset**
- **Videot**
 - Lyhyt TikTok-tyyppinen video toimii, myös videosarja on ok
 - Videon pituus max. 1-2min
 - Olennainen tiiviisti esitettyinä
 - On hyvä tiedostaa, että videoita on netti pullollaan ja siksi opinto-ohjauksessa ja opetustyössä ei välttämättä haluta käyttää aikaa näiden katsomiseen - videoita kun voi katsoa vapaa-ajallakin.

21

Kuva 22. Muita mahdollisia viestin muotoja. Oppaan sivu 21.

Kuva 23. Osio 5: Ideoita toteutettavaksi. Oppaan sivu 22.

Kuva 24. Ideoita toteutettavaksi. Oppaan sivu 23.

Tapahtumalaboratorio-konsepti

Tapahtumalaboratoriossa tutustutaan oikeaan tapahtumaan ja sen osa-alueisiin ikään kuin laboratoriossa. Laboratoriossa **perehdytään eri aineisiin** (= tapahtumatuotannon osa-alueisiin), joista tapahtuma muodostuu. Laboratoriossa voidaan myös **kokeilla, millaisia "reaktioita"** on mahdollista saada aikaiseksi (= kun tuotannossa tehdään erilaisia valintoja ja toimenpiteitä, niin millaisia seurauksia niillä on).

Tutkittava tapahtuma valitaan **kouluasteelle sopivaksi**. Esim. peruskoulussa tapahtuma löytyä koulumaailmasta (esim. kevätjuhla), kun toisella asteella voidaan valita jo koulumaailman ulkopuolinen nuoria kiinnostava tapahtuma, esim. festivaali.

Tapahtumalaboratoriossa voi **hyödyntää** pelillisyyttä, tarinallisuutta, kokeilemalla oppimista ja vuorovaikutteisuutta. Laboratorion voi **toteuttaa** esimerkiksi pelinä, virtuaalimaailmassa, oppituntimallina, vierailuna, vapaavalintaisena projektina tai kurssina tai muulla tavoin.

Kuva 25. Tapahtumalaboratorio-konsepti. Oppaan sivu 24.